

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Εντυπού
Κ.Κ.Α.
Αριθμός Σήματος



ΕΛΤΑ
Hellenic Post

ΚΩΔ. ΕΝΤΥΠΟΥ: 6427

Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ



ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2010
Τεύχος 330

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1. "Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ" καθιερώνει τη σελίδα αναγνωστών, στην οποία θα δημοσιεύει επιστολές ή άλλα αξιόλογα σημειώματα με αριθμό λέξεων μέχρι 200. Παράλληλα, θα γίνονται δεκτά και άλλα αυτοτελή άρθρα καθώς και ανέκδοτες φωτογραφίες από το οικογενειακό αρχείο μας. Όλα τα κείμενα πρέπει να αναφέρονται σε σημαίνοντα γεγονότα της σύγχρονης ζωής ή στο ιστορικό και ανεξερεύνητο παρελθόν της Αλεξανδρούπολης. Οι φίλοι αναγνώστες θα πρέπει να αποφεύγουν τις αναφορές σε περιστατικά και βιώματα καθαρά προσωπικά.

Η Σ.Ε. θα έχει την ευχέρεια να επιλέγει την αποστελλόμενη ύλη και να κρίνει με αμερόληπτη διακριτικότητα ποια θα είναι κατάλληλα για δημοσίευση. Οι επιστολές παρακαλούμε να αποστέλλονται στην εξής διεύθυνση: **Κράτης Ποιμενίδης, Κερκύρας 65 - Κυψέλη, Τ.Κ. 113 62 Αθήνα.**

2. Όσοι ενδιαφέρονται να ενημερώνουν τους αναγνώστες του περιοδικού για εκδόσεις βιβλίων ή περιοδικών τους, παρακαλούμε να αποστέλλουν αντίτυπο στην διεύθυνση: **Αλεξάνδρα Μποτονάκη, Θεμιστοκλέους 33, Τ.Κ. 154 51 Νέο Ψυχικό - Αθήνα, fax: 210 6753216.**

3. Επειδή πιστεύουμε ότι διακαής πόθος όλων μας είναι η έκδοση του παρόντος περιοδικού να διαρκέσει πολλά χρόνια και σταδιακά να επιτυγχάνεται η θελτίσιμη του με ανέξηση σελίδων και προσθήκη χρωμάτων, παρακαλούμε να συμβάλετε στην προσπάθειά μας με οικονομική ενίσχυση. Μπορείτε λοιπόν να ενισχύσετε οικονομικά την έκδοση του περιοδικού με δύο τρόπους:

- α) Ως δωρεά ή χορηγία
- β) Ως προσφορά για κοινωνικούς λόγους.

Και στις δύο περιπτώσεις μπορείτε να καταθέτετε το ανάλογο ποσό στην **Τράπεζα Εργασίας, αριθμ. λογαρ. EFG Eurobank Εργασίας 0026-0251-56-0100338892**, ενημερώνοντας τηλεφωνικά τον Πρόεδρο του Συλλόγου κ. **Παναγιώτη Τσιακίρη**, τηλ. 210 6004855.

Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΤΕΥΧΟΣ 33

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ
2010

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Πολιτιστικός και Ψυχαγωγικός Σύλλογος Αλεξανδρούπολιτών Αττικής.

Συγγρού 137 & Αιγαίου Τ.Κ. 171 21 Νέα Σμύρνη
5ος όροφος, Τηλ. 210 3215354

ΕΚΔΟΤΗΣ: Π. Τσιακίρης Πρόεδρος
Επτανήσου αρ. 7
153 41 Αγία Παρασκευή
Τηλ. 210 6004855

Υπεύθυνος κατά νόμον:

**Παν. Τσιακίρης Πρόεδρος Συλλόγου
Επιμέλεια ύλης: Αλεξάνδρα Μποτονάκη**

Τηλ. 210 6723649 Fax: 210 6753216

Συντάσσεται από Επιτροπή. Το κύριο άρθρο και όσα κείμενα είναι ανυπόγραφα απηχούν τις απόψεις της Σ.Ε. Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις του συγγραφέα.

Τιμή τεύχους 0,01 €
Κωδικός 6427

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Μαρία Μπουζάλα

Λ. Αλεξάνδρας 18 - Αθήνα 106 82
Τηλ: 210 8837081- fax: 210 8252075
e.mail: bouzala@otenet.gr

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν το Δ.Σ.

Γεωργίου Γρηγόρης, Καραμανίδου-Μίχου Γεωργία,
Κοτσώνη Δώρα, Κουκουρίκου Στρατούλα,
Μποτονάκη Αλεξάνδρα, Πινάτζη-Αννίνου Πέπη,
Ποιμενίδης Κράτης, Σταυριανίδης Θεόδωρος-
Χρήστος, Τσιακίρης Παναγιώτης

Εξώφυλλο - οπισθόφυλλο:
“Σαμοθράκη”

Καλλιτεχνική σύνθεση:
Απόστολος Μπουζάλας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ.

Αλεξάνδρα Μποτονάκη: Γυναίκες της Θράκης κατά τα χρόνια της εθνικής παλιγγενεσίας	4
Πέτρος Αλεπάκος: Η πόλη των σιδηροδρόμων στον «ιερό» τόπο του Δεδέαγατς	6
Αλεξάνδρα Μποτονάκη: Προξενεία στο Δεδέαγατς (σημπλήρωμα)	9
Θεόδωρος Κυρκούδης: Παιγκόσμιος Εμπορικός Οδηγός του 1908	10
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΘΡΑΚΩΝ	13
Κράτης Ποιμενίδης: Πετρέλαια και αρχαιότητες κάτω από τη Θρακική θάλασσα	14
Κράτης Ποιμενίδης: Αλεξανδρούπολη και ποδόσφαιρο, 1870-2009 του Κων. Κυριακίδη	16
Πασχάλης Χριστοδούλου: Καθολική παροικία Ο Ναός του Αγίου Ιωσήφ	18
ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ... ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	19
ΣΤΗΛΗ ΒΙΒΛΙΩΝ	21
Γρηγόρης Γεωργίου: Η κοπή της πίτας του Συλλόγου μας	24
Γεωργία Καραμανίδου-Μίχου: Η χοροεσπερίδα του Συλλόγου μας	27
Αλεξάνδρα Μποτονάκη - Ζαφείρης Αλεξιάδης: Ο συρμός του Αθδούλ Αστίζ	29
Πασχάλης Χριστοδούλου: Ο Ορφέας και η ιερά νίσσος της Σαμοθράκης	30
Μαρία Γκούτη: Εκδήλωση τιμής για την πρωτοπόρο του γυναικείου κινήματος Αύρα Θεοδωροπούλου	34
Γιώργος Ψύλλας: Η πούντα	36
ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ-ΔΩΡΕΕΣ	37
Ζαφείρης Αλεξιάδης: Ένας τενεκές γλυκόζη	38
Γρηγόρης Γεωργίου: Γιάννης Καρυπίδης, ο δικός μας σκηνοθέτης	39
Ισίδωρος Μακρής: Η θάλασσα (ΜΕΡΟΣ Γ')	40
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ	41
Γιώργος Χατζηανδρέου: Παιδεία και παιδέματα	42
Αλεξάνδρα Μποτονάκη: Μικτό Γυμνάσιο Αλεξανδρούπολης	45
Στρατούλα Κουκουρίκου: Συνταγές	47
Υθόννη Δαΐδου: Επιλογές από τον Τύπο της Αλεξανδρούπολης	48
Παναγιώτης Τσιακίρης: Μνήμες και πρόσωπα	50
Σκίτσα: Γιώργος Χατζηανδρέου	

Αγαπητοί Συμπολίτες,

Αγαπητοί Φίλοι,

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ - ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Πόσο μακραίνουν οι στιγμές, όταν κανείς προσμένει και πόσο γρήγορα περνούν οι γλυκές και ευχάριστες.

Πότε ήταν που κόψαμε την πίτα, πότε που με τόσο κέφι χορέψαμε για τις Απόκριες και νάσου το Πάσχα! Χαρές για την Ανάσταση του Κυρίου, φιλιά αγάπης, τους γκρίσματα πολύχρωμων αυγών. Συμπληρώσαμε γρήγορα ότι οι χάσαμε με τη νηστεία της Σαρακοστής, όσοι από εμάς την τηρήσαμε.

Θερμά σας ευχαριστούμε για την παρουσία σας –όσοι ανταποκριθήκατε στην πρόσκλησή μας– στη Γενική Συνέλευση, την αγάπη σας που κάνει τις πλάτες μας να γέρνουν από το βάρος της ανάγκης για δικαιώση σας. Θα κάνουμε ότι είναι δυνατόν για να σας δικαιώσουμε.

Ήδη, η «εργατική μέλισσα» Αλεξάνδρα και ο ακούραστος «μέρμηγκας» Κράτης, με τη βοήθεια και της Ελευθερίας και της Μαρίας, ολοκλήρωσαν την προετοιμασία του νέου μας βιβλίου «Σελίδες από την ιστορία της Αλεξανδρούπολης και της γύρω περιοχής». Δεν μένει παρά η εκτύπωση και θα είναι και... «ψωμωμένο» σε 336 σελίδες.

Η άνοιξη μπήκε για τα καλά και εμείς ετοιμάζαστε για να απολαύσουμε τον Μάη. Ελπίζουμε να διοργανώσουμε και μία όμορφη εκδρομή.

Η Πανθρακική Ομοσπονδία ετοιμάζεται για να γιορτάσουμε όλοι μαζί οι Θρακιώτες τα ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ στη φιλόξενη Καλλιθέα, το Σάββατο 29 Μαΐου το απόγευμα και στον Αη Γιώργη τον Καρύκη τη δοξολογία και στη συνέχεια την κατάθεση στεφανών στο μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη, την Κυριακή 30 Μαΐου. Θα αποσταλεί ταχυδρομικώς το πρόγραμμα των εκδηλώσεων σύντομα.

Το περιεχόμενο και αυτού του τεύχους είναι ποικίλο. Προσπαθούμε τα κείμενα του κάθε τεύχους να είναι πρωτότυπα, με ενδιαφέροντα ή γάνωστα θέματα και προπάντων ελκυστικά. Με αυτή την οπτική γωνία προσεγγίζουμε και τις επετείους του Μαρτίου, εθνικές ή άλλες.

Για μία ακόμη φορά παρακαλούμε και προσκαλούμε συγχρόνως τους μεν μεγαλύτερους να «γράψουν» κάτι από τις εμπειρίες τους, χρησιμοποιώντας το οικογενειακό τους αρχείο, τους δε νέους να «επικοινωνήσουν» μαζί μας. Μ' όλο που οι συνεργασίες όλο και γίνονται περισσότερες, εμείς ζητούμε κάτι παραπάνω και πρωτότυπο.

Α! Και κάτι ακόμη. Λέμε να καταρτίσουμε έναν επαγγελματικό οδηγό των «εν Αθήναις διαβιούντων» Αλεξανδρούπολιτών, ώστε να μπορούμε να τους βρίσκουμε, όταν τους χρειαζόμαστε. Τι λέτε, θα συνεργαστείτε μαζί μας; Στο επόμενο τεύχος θα βρείτε ένα έντυπο, ενσωματωμένο στο περιοδικό. Η ατέλεια που μας παρέχει το Ταχυδρομείο δεν μας επιτρέπει να τοποθετήσουμε ένθετο, γι' αυτό παρακαλούμε να αφαιρέσετε τη σελίδα και να μας την αποστείλετε συμπληρωμένη.

Σας ευχόμαστε από καρδιάς να απολαύσετε με υγεία και χαρά την άνοιξη.

To Διοικητικό Συμβούλιο

ΕΠΕΤΕΙΑΚΑ

Γυναίκες της Θράκης κατά τα χρόνια της Εθνικής παλιγγενεσίας

Γράφει η Αλ. Μποτονάκη

Τον Μάρτιο, όλοι οι Έλληνες γιορτάζουμε την επέτειο της Εθνικής παλιγγενεσίας. Στις 8 Μαρτίου, όμως, γιορτάζουμε και τους «αγώνες» της γυναικάς να αποκτήσει ανθρώπινα δικαιώματα και να σταθεί «ίση» δίπλα στον άνδρα. Με αφορμή, λοιπόν, αυτή τη σύμπτωση, αποφασίσαμε να αναφερθούμε στο τεύχος αυτό, σε ηρωίδες της περιοχής μας, γυναίκες «αδύναμες», σύμφωνα με τις κοινωνικές δομές και αντιλήψεις της εποχής, που αποδείχθηκαν όμως δυνατές ή ίσες, δίπλα στους άνδρες και το όνομά τους έμεινε ή και δεν έμεινε στην ιστορική μνήμη.

Είναι γνωστή η δική μας «Μπουμπουλίνα» της Επαναστάσης του 1821, Δόμνα Βισβίζη, και έχουμε αναφερθεί επανειλημμένως σ' αυτήν σε σχετικά αφιερώματα. Από τα παιδιά της ξεχωρίσαμε τον Θεμιστοκλή-Δημήτριο και την κόρη της Μαριορή και αναφερθήκαμε σ' αυτά στηρίζομενο σε ντοκουμέντα της οικογένειας Βισβίζη και σχετική βιβλιογραφία (δες τεύχη 3, 5, 15, 25).

Έχοντας ως κύριες πηγές τις μελέτες δύο φίλων ερευνητών, των Απόστολου Ευθυμιάδη και Μόσχου Κούκου, ως επίσης και άλλες εργασίες που αναφέρονται στο τέλος του άρθρου, συντάξαμε ένα μικρό αφιέρωμα στις επώνυμες-ανόνυμες γυναίκες της Θράκης, που προσέφεραν υπηρεσίες με τον τρόπο τους στην Εθνική παλιγγενεσία ή υπέστησαν ταπείνωση και αντιστάθηκαν σ' αυτήν.

Κιστορία κατέγραψε το όνομα μιας Θρακιώτισσας γυναικάς, η οποία υπήρξε και μέλος της Φιλικής Εταιρείας και είναι μια από τις λίγες γυναίκες που μυήθηκαν στην Φιλική Εταιρεία. Ονομάζεται Μαριγώ Σαραφοπούλα, προφανώς επειδή η αρχοντική και πλούσια οικογένεια από την οποία κατάγεται ήταν η οικογένεια Σαράφη. Γεννημένη(;) στα Ταταύλα της Κωνσταντινούπολης, μεγάλωσε σε κλίμα εμφορούμενο από τις ιδέες της εξέγερσης κατά των κατακτητών. Όλη η οικογένειά της είχε μυηθεί στη μυστική ένωση και ο αδελφός της Χατζή Βασιλής Σαράφης αποκεφαλίσθηκε τον Απρίλιο του 1821 για την επαναστατική του δράση, λίγο μετά τον απαγχονισμό του Γρηγορίου Ε'.

Η Μαριγώ, χρησιμοποιώντας τις φυσικές ικανότητες και ευφυΐα της, την οικονομική της επιφάνεια ως επίσης και την κοινωνική της θέση κατόρθωνε να οδηγεί στη μύηση τους υπόδουλους Έλληνες, να φυγαδεύει πολλούς φιλικούς και να παραπλανά τις αρχές για την επαναστατική της δραστηριότητα. Αναφέρεται ότι αυτή κατάφερε να φυγαδεύσει από την Κωνσταντινούπολη και τους δύο γιους του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη.

Βεβαίως, κάποτε έγινε αντιληπτή η δράση της και συνελήφθη από τις τουρκικές αρχές «ως λαθουσσα μέρος εις την εταιρείαν». Χάρη

στις γνωριμίες της, όμως, εξορίσθηκε και έτσι κατέφθασε στη Μολδοβλαχία, όπου κατάφερε να περισώσει τα κοσμήματά της και μέρος από την περιουσία της, σε χρήμα. Αυτά την βιοήθησαν να κατεβεί προς την Πελοπόννησο, όπου ανθούσε η Επανάσταση.

Με εφόδιο την άριστη γνώση της τουρκικής γλώσσας μπήκε, χωρίς να γίνει αντιληπτή, στην πολιορκημένη από τους Έλληνες Τριπολίτσα (Σεπτέμβριος 1821) και αργότερα στο Ναύπλιο (1822) όπου και είδε την κατάσταση που επικρατούσε στα τουρκικά στρατεύματα.

Οι αρχηγοί των Ελλήνων, Δημήτριος Υψηλάντης και Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, χρησιμοποίησαν καταλλήλως τις πληροφορίες που μετέφερε η ηρωική Θρακιώτισσα Μαριγώ Σαραφοπούλα, και προχώρησαν στην κατάληψη των σημαντικών αυτών πόλεων. Η δράση της συνεχίζεται και επί Ιμπραήμ (1825).

Φαίνεται ότι τα χρήματα και τα κοσμήματα που είχε περισώσει, δεν είχαν τελειώσει ακόμη... Στην εκστρατεία κατά της Καρύστου κάλυψε την τροφοδοσία του Ελληνικού σώματος με δικούς της πόρους. Η προσφορά της έφθασε και μέχρι το 1828, κατά την εκστρατεία του Χατζή Μιχάλη, στην Κρήτη.

Η μεγάλη αυτή ηρωίδα, μετά την απελευθέρωση, αφού πρόσφερε την περιουσία της και την



To κάστρο του Ναυπλίου

ψυχή της στον αγώνα, αναφέρεται ότι ζούσε ακόμη, το 1865, πάμπτωχη, όμως, χάρη στη βοήθεια των συμπατριωτών της.

Απεικόνισή της δεν έχει διασωθεί.

Άλλη μία Θρακιώτισσα, ταπεινωμένη από τον κατακτητή, που αντιστάθηκε όμως, είναι γνωστή με το όνομά της. Ονομάζεται Μάρθα και κατάγεται από την Αίνο. Όταν ήταν 20 χρόνων, την άρπαξε με τη βία Τούρκος, την ανάγκασε να αλλαξιοπιστήσει και την παντρεύτηκε. Εκείνη όμως ποτέ δεν συμβιβάσθηκε, άρπαξε τα δύο της παιδιά κάποια στιγμή και κρυφά μπάρκαρε για το Ναύπλιο. Φαίνεται ότι όλα αυτά διαδραματίζονται γύρω στα χρόνια της Επανάστασης και των πρώτων χρόνων της λειτουργίας του ελληνικού κράτους από την ικετευτική επιστολή που απηγύθυνε η Μάρθα στον κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια:

«Εξοχώτατε ημών Κυβερνήτα,

H υποψινομένη και ταπεινή δούλη σου εκ της Πατρίς Αίνου... όντος και εγώ μια παρθένος είκοσι χρονών αρπάχθη από ένα Οθωμανό... με δυναστεία και με υπανδρεύθη και μας ετούρκενσε δυναστικώς... Ακούγοντας και εγώ... απογάσσα και αναχώρησα κρυψώς, ενωμένη με τες άλλες και εφθάσαμεν εδώ εις Ναύπλιον... χωρὶς να έχω τον επιούσιον άρτον...

Μένω με το βαθύτατον σέβας

H υποκλική δούλη σου

Μάρθα εκ της Αίνου»



Ο ελληνικός μητροπολιτικός ναός της Αγ. Μαρίνας στη Φιλιππούπολη
(ΘΡΑΚΗ, εκδ. Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης)

Είναι γνωστό ότι μέσα στην πολιορκούμενη πόλη του Μεσολογγίου βρίσκονταν και Θράκες αγωνιστές, οι οποίοι είχαν κατεβεί προς τη Νότιο Ελλάδα, μετά την εύκολη κατάπινξη της Επανάστασης στη Θράκη, και αγωνίζονταν μαζί με τους πολιορκούμενους Μεσολογγίτες. Πολλούς απ' αυτούς συνόδευαν και σύζυγοι ή οι θυγατέρες.

Αυτές, λοιπόν, οι Θρακιώτισσες γυναίκες, αφού υπέστησαν τα δεινά των Μεσολογγιτισών γυναικών, συμμετείχαν και στην ηρωική έξοδο. Μερικές από αυτές πιάστηκαν αιχμάλωτες αλλά δεν θανατώθηκαν.

Μετά την απελευθέρωση και τη δημιουργία του μικρού Ελληνικού κράτους, απελευθερωμένες πια, στέλνουν ευχαριστήριο και ικετήριο συγχρόνως επιστολή στον κυβερνήτη.

τη Ιωάννη Καποδίστρια, αποδεικνύοντας σ' αυτήν και την τραγική τους περιπέτεια, αλλά και το ίθος τους:

«Εξοχώτατε. Είς την πτώσιν του πολυθρηγήτου Μεσολογγίου και εις διάφορα μέρη της Πελοποννήσου και Στερεάς Ελλάδος, επέσαμεν αιχμάλωτες εις χείρας των Αγαρηνών. Η θεία πρόνοια και η ευχή της Υμετέρας ημών Κυβερνήσεως, ενδοκίμησε την ελευθερίαν μας... παρακαλούμεν... να μας οικονομήσει το ζην και τα έξοδά μας, διά να απεράσωμεν εις την Πατρίδα μας...

Με βαθύτατον σέβας υποσημειούμεθα

Oι αιχμάλωτες φερμένες από Φιλιππούπολιν».

Οι γυναίκες αυτές υπογράφουν ως καταγόμενες από την Φιλιππούπολη και είναι αυτές που, μετά την αποτυχημένη εξέγερση στη Φιλιππούπολη το 1821, ακολούθησαν τους συζύγους τους στην Νότια Ελλάδα.

Εξίσου ηρωική ήταν και η στάση των γυναικών του χωριού της Θράκης Σαλτίκιο (σημ. Λάβαρα), τον Μάιο του 1821, τότε που τόλμησαν ηρωικοί Θράκες να δημιουργήσουν εστίες εξέγερσης στην «μπούκα του κανονιού», στην Θράκη, δίπλα ακριβώς στην «Υψηλή Πύλη».

Ομάδα κατοίκων του Σαλτίκιο πέτυχαν, στη θέση Κιουρί, να διαλύσουν μεγάλη στρατιωτική μονάδα Τούρκων, που είχε σταλεί από την Υψηλή Πύλη να καταπνίξει την επανάσταση, «εν τη γενέσει της» στη Θράκη. Σε αυτήν την επιχείρηση αναφέρεται ότι συμμετείχαν και οι γυναίκες του χωριού, μεταφέροντας πολεμοφόδια στους ώμους αλλά και πολεμώντας μαζί με τους συζύγους, τους αδελφούς και τους πατεράδες.

Ολοκληρώνοντας τη σύντομη μελέτη μας γύρω από τις ηρωίδες Θρακιώτισσες, παραθέτουμε ένα κλέφτικο Θρακιώτικο δημοτικό, που περιέσωσε ο μελετητής του Θρακιώτικου δημοτικού τραγουδιού Αυγερινός Μαυριώτης.

Το τραγούδι, με ηρωίδα μια Λένη, εικονίζει με δωρικό ύφος την απόγνωση και αντίσταση των νέων Ελληνίδων γυναικών, οι οποίες δέχονταν την ηθική και σωματική βία των κατακτητών ανδρών.

Τη Λένη μας την έκλεψαν

Τη Λένη μας την έκλεψαν, Τουρκαρβανίτ' την πήραν

και στο τέλαι μην πάναν τη βάλαν φερετζέ,

τούρκισσα να την κάνοννε Ελένη μοναχή,

την έβαλαν ναμάζ να κάνει κι αυτή ναμάζ δεν κάνει.

– Εγώ ναμάζ δεν κάνω, δε θέλω φερετζέ

μόν' θέλω τη μεσάλα μουν, Ελένη μοναχή.

Μόν' το σπαυρό της έκανε Ελένη μοναχή,

σπαυρό και τρεις μετάνοιες μαυρομάτα μουν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΑ

1. Μόσχου Κούκου, Ο Ελληνισμός της Θράκης στον αγώνα του 1821, έκδ. Ερωδίος.
2. Αποστόλου Ευθυμιάδη, Η συμβολή της Θράκης στους απελευθερωτικούς αγώνες του έθνους (1361-1920), Αλεξανδρούπολη, 2001.
3. Αυγερινός Μαυριώτης, Το Θρακιώτικο δημοτικό τραγούδι στον Έβρο, έκδ. Πάραλος.
4. Κ. Διαμάντη, Αρχείο Θρακικού Λαογραφικού Θησαυρού, τ. 250, 270, 29, 306.
5. Αποσ. Ε. Βακαλόπουλος, Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, Θεσσαλονίκη 1961.

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

Η πόλη των σιδηροδρόμων στον «ιερό» τόπο του Δεδέαγατς

Γράφει ο Πέτρος Γ. Αλεπάκος

Ηιστορία του ονόματος της περιοχής μας από την οποία πήρε το πρώτο όνομά της η πόλη του Δεδέαγατς (**Dedeagac ή Dedeaghadjie ή Dedeagh ή Dédéagatch**) - ξεκινά από την κατάκτηση της Θράκης από τους Οθωμανούς, στα τέλη του 14ου αιώνα. Είναι γνωστό ότι στην κατάκτηση αυτή συνετέλεσαν και οι δερβίσηδες του τάγματος των Μπεκτασήδων που ήταν για το Ισλάμ ό,τι οι Ναϊτες ιππότες για τη Δύση. Αυτοί καταλάμβαναν, για το Σουλτάνο, χριστιανικές περιοχές και σε ανταμοιβή των υπηρεσιών τους έπαιρναν από το Σουλτάνο γη, όπου κατασκεύαζαν ζενώνα και συνέχιζαν τη μυστικιστική ζωή τους με αγροτικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες. Απαραίτητη προϋπόθεση, για να διατηρήσουν το βακούφι που τους είχε παραχωρήσει ο Σουλτάνος, ήταν να παρέχουν φροντίδα στους διερχόμενους.

Ένα τέτοιο μοναστήρι (τεκές) υπήρχε πάνω στο λόφο των Λουτρών, για το οποίο ο **Εβλιά Τσελεμπί**, ο διάσημος Οθωμανός περιηγητής του 17ου αιώνα, που γύρω στα **1667** πέρασε από την περιοχή, μας πληροφορεί ότι βρήκε εκεί δερβίσηδες γυμνοπόδαρους που ζούσαν σαν ερημίτες.

Κάποιος από τους δερβίσηδες αυτούς πιθανόν να ζούσε –όπως και οι χριστιανοί αναχωρητές σε άλλα μέρη– στα δέντρα της περιοχής μας και έτσι να ονομάστηκε η περιοχή το **δέντρο του ερημίτη καλόγερου**. Όμως αυτός ο δερβίσης δεν ήταν ένας απλός καλόγερος αλλά ήταν ένας **Dede**. **Dedes ή Babas** ήταν οι τίτλοι που έπαιρναν οι πνευματικοί ηγέτες των δερβίσηδων. Ο Αχιλέας Σαμοθράκης το **1897**, υπό το φευδώνυμο **Σαρπηδών**, μας λέει για τον ερημίτη τα εξής: «Λέγεται ότι είς ὅ μέρος ὑψοῦται νῦν ὁ φάρος ὑπό

γηραιάν δρῦν ἐμόναζεν Ὀθωμανός ἐρημίτης, εἰς ὃν ὀφείλεται καὶ ἡ ὄνομασία τῆς πόλεως, δένδρον τοῦ ἐρημίτου. Δάσος μέγα ἔξετείνετο μέχοι τῆς ἀξένου ἀκτῆς ἐνθα σήμερον ἡ πόλις κρυσφήγετον διαβοήτου ληστείας, ἵς τά φοβερά ἀθλα διασώζονται ὡς ἀπαίσια παράδοσις. Πόσον ἀγριος ἦν ὁ τόπος. Μόνον ὁ ἐρημίτης ἥδυνατο νά κατοικήσει ἐκεὶ ἐντρυφῶν ἐν τῇ ἀγριότητι τοῦ τόπου καὶ ἀπολαύνων τῆς βροντοφώνου μουσικῆς τῶν ἐπί τῆς ἀκτῆς θραυσμένων λυσσαλέων τοῦ νότου κυμάτων. Καὶ μόνο ἡ σκληρὰ δρῦς περιφρονοῦσα πάντα ἀνθρώπινον φόβον ἦν ἡ σιωπὴλή σύντροφος τοῦ θεολήπτου αὐτοῦ ἀνθρώπου.»

Λιγότερο πάντως πιθανό είναι ο **Dede** αυτός να προήλθε από τον τεκέ της Μάκρης, καθόσον ο Εβλιά Τσελεμπί δεν αναφέρει καθόλου ότι υπήρχαν εκεί δερβίσηδες, ενώ αναφέρει για άλλες πόλεις και χωριά. Ο τεκές της Μάκρης φαίνεται πως εξυπηρετούσε τις θρησκευτικές ανάγκες των γενιτσάρων που υπήρχαν εκεί γ' αυτό και καταστράφηκε μαζί με τους ιερείς του, όπως λέει ο **Μ. Μελίρρυτος** [6]¹, από το Σουλτάνο **Μαχμούτ το Β'** που διέλυσε το σώμα των Γενιτσάρων το **1826**.

Ο **Adolphus Slade**, υποπλοίαρχος του Βρετανικού Ναυτικού, κατά το ταξίδι του στον πλωτό Έβρο το 1831, στο ταξιδιωτικό του βιβλίο [7] αναφέρει ότι πάνω στο λόφο των Λουτρών βρήκε έναν τεκέ και ένα μαυσωλείο που περιείχε τους τάφους πέντε δερβίσηδων. Ο ηγέτης αυτών λεγόταν **Ibrahim Baba** και ανήκε στο τάγμα των μπεκτασήδων. Πέντε μιλια μακρύτερα βρήκε τον τάφο ενός άλλου άγιου των μπεκτασήδων, του **Nefes Baba** που είχε έρθει από την Καλλίπολη με τους πρώτους Οθωμανούς κατακτητές και ίδρυσε εκεί ένα τεκέ. Ο **Nefes** σύμφωνα με τις πληροφο-



Δερβίσης εξημερώνει ένα λιοντάρι και μια τίγρη. Μογγολική ζωγραφική, περίπου του 1650

1. Οι αριθμοί εντός των αγκυλών παραπέμπουν στη βιβλιογραφία και την πηγή.

ρίες που συγκέντρωσε ο **Slade** ήταν υιός πρίγκιπα. Μερικά μιλια μακρύτερα ήταν ένας τρίτος μπεκτασίδικος τεκές που περιείχε τον τάφο του **Rustem Baba**.

Όλη η περιοχή από το Δέλτα του Έβρου μέχρι τη Μάκρη ήταν διάσημος κυνηγότοπος και κατά τους βυζαντινούς χρόνους οι αυτοκράτορες κυνηγούσαν όπως περιγράφει ο **Αχιλλέας Σαμοθράκης** στο προαναφερόμενο απόστασμα.

«Κέντρο θηραμάτων», αναφέρει για την ίδια περιοχή ο **Α. Ποιμενίδης**, «μοναδικός χώρος της όλης πατρίδος μας...Αγριογούρουνα, ζαρκάδια, λύκοι, τσακάλια κλπ τον επισκέπτονταν τις νύχτες. Κέντρο ήταν κυνηγητικών περασμάτων. Ορτύκια, τρυγόνια, μπεκάτσες, φασσοπερίστερα, υδρόβια και κύκνοι.». Εδώ βρισκόταν και το Σουλτανικό πάρκο που περιγράφει στο ίδιο βιβλίο ο **Εβλια Τσελεμπί**:

«πρόκειται για ένα τεράστιο δάσος που σκεπάζει μια ολόκληρη οροσειρά του Αίμου. Αγέλες από σαράντα χιλιάδες κέλητες, φοράδες και απίθασα πουλάρια ξεχιμωνιάζουν στις πλαγιές του». Επίσης μας πληροφορεί ότι όλη η περιοχή ανήκε στον Καζά των Φερών από τον οποίο αποσπάσθηκε το «βοεβοδελίκ» της Μάκρης και ήταν Σουλτανικό Βακούφι του **Βαγιαζήτ Βελή Χαν (Veli II Beyazit)**.

Πρόκειται για τον Βαγιαζήτ τον δεύτερο που γεννήθηκε στο **Διδυμότειχο** και μάλιστα πέρασε ως Σουλτάνος από την περιοχή μας το 1490: «...εξήλθεν επι θύραν προς την Αδριανούπολιν, τα Κύψελα και την Κουμουλτζίνων, είτα δε επανήλθεν εις Αδριανούπολιν...» [4].

Επιτρεασμένος από τους «ουλεμάδες», ερμηνευτές του ισλαμικού νόμου, και από μεγάλους αξιωματούχους, ευθυγραμμισμένος μαζί τους, ο Βαγιαζήτ επανέφερε κτήματα αφιερωμένα σε φιλανθρωπικούς και θρησκευτικούς σκοπούς(vakf), τα οποία είχε δημεύσει ο Σουλτάνος Μωάμεθ προς όφελος του κράτους. **Για το λόγο αυτό και οι τίτλοι κυριότητας που δόθηκαν κατά καιρούς από τους Σουλτάνους στην πόλη του Δεδέαγατς αναφέρουν ότι προέρχονται από τα αφιερώματα Μπεγιαζήτ όπως έγινε με τον Ιερό Ναό του «Άγιου Ιωσήφ» των καθολικών και το παρακείμενο Επισκοπείο που περιήλθαν στην κυριότητα του Τάγματος των ελαχίστων Φραγκισκανών Μοναχών από αγορά δυνάμει αυτοκρατορικού τίτλου κυριότητος επί Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, στις 15 Ιουνίου 1896, από τα αφιερώματα Μπεγιαζήτ.**

Τα ανωτέρω επαληθεύονται και από τον τίτλο κυριότητας της οικογένειας του έγκριτου συμπολίτη

μας **Χαράλαμπου Καρυωτάκη** αναφορικά με αγρό στη κτηματική περιοχή Καλλιθέας Ν. Χιλής ο οποίος επίσης προέρχεται από τα αφιερώματα **Μπεγιαζήτ**.

Μέχρι την έλευση του σιδηροδρόμου και την κατασκευή του πρώτου λιμανιού η περιοχή του Δεδέαγατς ήταν τόπος έρημος και ακατοίκητος, «γιαμπαν γιερ», όπως έγραψε στις **29.5.1872** ο εκπαιδευτικός από την Αίνο **Νικόλαος Χατζόπουλος**.

Ο Γαλλικός γεωγραφικός οδηγός του **1861** [9] αναφέρει για τη διαδρομή από Φέρες μέχρι τη Μάκρη: «σύντομα θα κατευθυνθούμε στα παράλια του Αιγαίου πελάγους και ακολουθούμε το δρόμο μέχρι την Μάκρη μέσω μιας γραφικής διαδρομής που θυμίζει αυτή της **La Corniche**». Στο χάρτη που περιέχεται μάλιστα στις πρώτες σελίδες βλέπουμε τον οδικό άξονα Κωνσταντινούπολης - Θεσσαλονίκης να περνά από τις Φέρες και τον Άβαντα (**Dervend**), ενώ πουθενά δεν φαίνεται το Δεδέαγατς.

Επιπλέον σε χάρτη που περιέχεται στο βιβλίο του G. Lejean [10] (1861) δεν φαίνεται να υπάρχει οικισμός στη περιοχή του Δεδέαγατς.

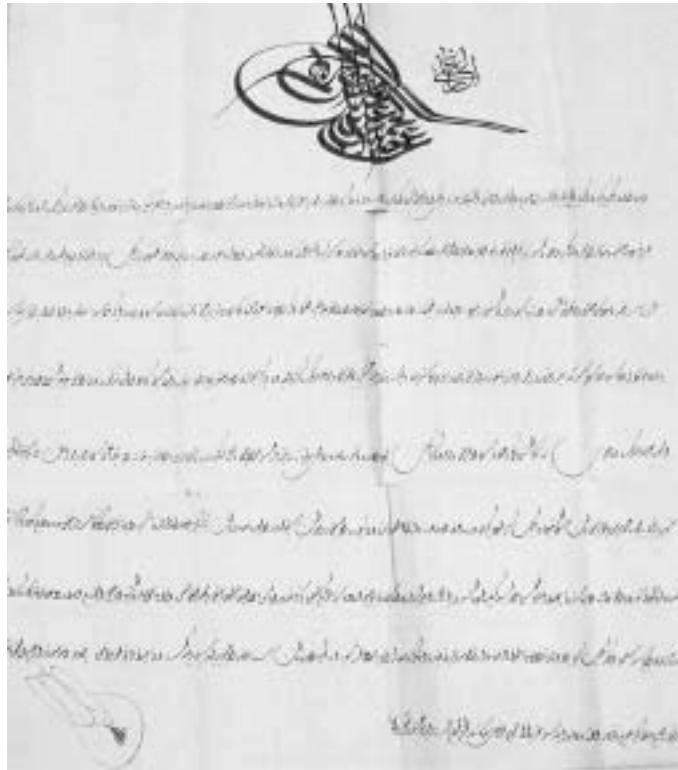
Τέλος στο βιβλίο [6] του M. Melirύτου (1871) περιγράφονται τα χωριά του Καζά Φερών που περιλαμβάνει πλέον και τον παλαιό Καζά της Μάκρης:

Οκούφι (**Λυκόφη**), Πασμακτζί (**Τριφύλι**), Καβατζί Κιοϊ (**Λευκίμη**), Πισμάν Κιοϊ (**Άνθεια**), Τεκές (**Ταύρη**), Μαρχαμί (**Θυμαριά**), Ταχταζίκι (έχει εγκαταλειφθεί προ του 1920), Δουγάν Ασάρ (**Αισύμη**), Δομούζ Δερέ (**Νίφα**), Βαλί Κιοϊ, Δουρ Βαλί Κιοϊ (**Πυλαία**), Λουτζά Κιοϊ (**Λουτρά**), Τζαμερέν (**Πεύκα**), Ρουμπτζιούκι (**Δορίσκος**), Δερβέντι (**Αβαντας**), και από τα χωριά της Μάκρης: Ποταμός, Γενί Κιοϊ (**Ιάνα**) και Τζοβάν Κιοϊ (**Συκορράχη**), αλλά πουθενά δεν μνημονεύεται ως χωριό το Δεδέαγατς. Μόνο στην 12η σελίδα γίνεται η εξής αναφορά: «...από του ειρημένου Π. Λάγους μέχρι του κόλπου του εγγύτατα της Αίνου, εν τω μεταξύ δε του παραλίου τούτου απαντώμεν τέσσαρας άλλους **αυλιζομένους** λιμένας, τον του Μουμπαγιά, της Μαρωνείας, Μάκρης και **Διδαγάτσι** όπου σήμερον οικοδομείται σιδηρόδρομος μέχρις Αδριανούπολεως.»

Αντίθετα, σε αντίστοιχο Γαλλικό οδηγό [11] του 1873-1883 γίνεται αναφορά για το Δεδέαγατς «ένας δρόμος κατά μήκος της θάλασσας, απότομος μερικές φορές, οδηγεί από το Δεδέαγατς στην Μάκρη, ένα ελληνικό χωριό, κοντά στο ακρωτήρι Σέρρειον». Γιατί όμως έγινε στο Δεδέαγατς σιδηρόδρομος και λιμάνι; Οι μεγάλες δυνάμεις της εποχής ήθελαν στα τέλη του 19ου αιώνα να κυριαρχήσουν στον Οθωμα-



Ο Βαγιαζήτ Βελή Χαν, γιος του Μωάμεθ του Πορθητή, σουλτάνος από το 1481 έως το 1512.



Φυγέτης ανέγερσης Ναού Αγ. Ιωσήφ στο Δεδέαγατς (1896)

Ο αυτοκρατορικός τίτλος κυριότητας του Ιερού Ναού του Αγίου Ιωσήφ των καθολικών στο Δεδέαγατς [14].

νικό χώρο και επωφθαλμιούσαν τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή στη διανομή της κληρονομιάς του μεγάλου ασθενούς, της καταρρέουσας δηλαδή Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Είναι γνωστό ότι το πρόσωπο κλειδί, πίσω από τις ξένες επενδύσεις στους βαλκανικούς σιδηροδρόμους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ήταν ο Βαρώνος **Maurice de Hirsch**, ένας από τους μεγαλύτερους επιχειρηματίες της Ευρώπης, ο οποίος αν και γεννήθηκε Γερμανός απέκτησε στη συνέχεια τη Βελγική, Γαλλική και Αυστριακή υπηκοότητα γιατί το χρήμα δεν έχει εθνικότητα.



Ο βαρώνος
Maurice de Hirsch,
ένας
μεγαλοεπενδυτής
της Ευρώπης, είχε
αναλάβει την
κατασκευή των
σιδηροδρομικών
γραμμών και
ἄλλων μεγάλων
έργων για
λογαριασμό της
Οθωμανικής
Αυτοκρατορίας.

O Hirsch ίδρυσε στις **5.1.1870** την «**SOCIETE IMPERIALE DES CHEMINS DE FER DE TURQUIE D'EUROPE**» ως κατασκευαστική εταιρία και 10 ημέρες μετά ίδρυσε την «**COMPAGNIE GENERALE POUR L'EXPLOITATION DES CHEMINS DE FER DE TURQUIE D'EUROPE**» με κύριους χρηματοδότες τη Γαλλική «**SOCIETE GENERALE DE PARIS**», την Αγγλο Αυστριακή «**BANK OF VIENNA**» και τη «**BANQUE BISCHOFSHHEIM DE HIRSCH**» των Βρυξελών.

Το σχέδιο του **Hirsch** για τους σιδηροδρόμους ενθουσίασε την Οθωμανική Διοίκηση γιατί έδινε λύση στη προβληματική συγκοινωνία της Αυτοκρατορίας. Επίσης, ενδιέφερε τη Διοίκηση να συνδεθεί ο αγροτικός τομέας, που αναπτυσσόταν με τη βιοήθεια της τεχνολογίας, με τις παγκόσμιες αγορές μέσω των Οθωμανικών λιμανιών. Ίσως, πιο σημαντική σκέψη ήταν η έγνοια για τον εφοδιασμό της Κωνσταντινούπολης με τρόφιμα από την περιφέρεια, ενώ επίσης οι σιδηρόδρομοι θα μπορούσαν να αυξήσουν τους φόρους που συλλέγονταν από την επαρχία.

Από την άλλη μεριά, οι ξένοι επενδυτές όχι μόνο αποκτούσαν οικονομικά προνόμια στην εκμετάλλευση των γραμμών αυτών αλλά είχαν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τις αγορές της Οθωμανικής αυτοκρατορίας για την προώθηση των ευρωπαϊκών βιομηχανικών προϊόντων. Η δημιουργία μάλιστα λιμανιού στο Δεδέαγατς ήταν απαραίτητος όρος του όλου εγχειρήματος, προκειμένου να είναι επικερδής η εκμετάλλευση της γραμμής Κωνσταντινούπολης-Βιέννης, ταυτόχρονα όμως εξυπηρετούσε και τα σχέδια της Οθωμανικής Διοίκησης τη στιγμή που ο ποταμός Έβρος έπαινε να είναι πλώιμος.

Έτσι οι Γάλλοι μηχανικοί **Ποαρέλ** και **Βίλεν** που, κατά τον εκπαιδευτικό από την Αίνο **Νικόλαο Χατζόπουλο**, είχαν επισκεφθεί από το **1847** την περιοχή, μπορεί να στάλθηκαν από την Οθωμανική κυβέρνηση, για να μελετήσουν την πλωιμότητα του Έβρου ποταμού που γινόταν όλο και πιο δυσχερής λόγω των συνεχών προσχώσεων, αλλά και τη δημιουργία **νέου λιμένος**, αφού το λιμάνι της Αίνου είχε πάψει να είναι λειτουργικό· ταυτόχρονα όμως έδωσαν πολύτιμες πληροφορίες που αξιοποίησαν οι εταιρίες του **Hirsch**.

Η δημιουργία λοιπόν του Δεδέαγατς σε μια περιοχή με «**ιερό**» όνομα, που προϋπήρχε της ιδρύσεως αυτής, οφείλεται στη δραστηριότητα ξένων εταιρειών που ανέλαβαν τα μεγάλα έργα υποδομής στην Οθωμανική αυτοκρατορία στα τέλη του 19ου αιώνα. Ο πρώτος οικισμός ιδρύθηκε το **1872** από την «**COMPAGNIE GENERALE POUR L'EXPLOITATION DES CHEMINS DE FER DE TURQUIE D'EUROPE**», η οποία ανέλαβε επίσης να κατασκευάσει έναν θαλάσσιο σταθμό για να συνδέει την

Κωνσταντινούπολη με τη Βιέννη και ο οποίος θα λειτουργούσε ως λιμάνι για την αναπτυσσόμενη Αδριανούπολη (**Edirne**). Το **1873** έγιναν τα πρώτα σχέδια για το λιμάνι από τον **A. Guerard** και τον **L. Dussaud** της εταιρίας **Dussaud Brothers** που κατασκεύασε και τις αποβάθρες της Σμύρνης όπως επίσης του Χερβούργου (**Cherbourg**), της Μασσαλίας (**Marseilles**), της Μπρεστ (**Brest**), της Τουλόν (**Toulon**), της Τριέστης (**Trieste**), του Αλγερίου (**Algiers**), του Σουεζ (**Suez**) και του Πόρτ Σαιντ (**Port Said**). Μεταγενέστερα σχέδια έγιναν από τον **Aslan** το **1890** και τέλος από τον **Conrand Schokke** το **1910**. Έτσι εξηγείται γιατί οι αποθήκες που κατασκευάσθηκαν στο λιμάνι του Δεδέαγατς και καταστράφηκαν από τους βομβαρδισμούς του 1915 είναι παρόμοιοι με τις αποθήκες της Σμύρνης. Κατασκευάσθηκαν από την ίδια εταιρία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Θ Αποστολίδης: Άγγελος Χ. Ποιμενίδης προοιμιον.

2. Αχ. Σαμοθράκης: Σαρπηδών, ΘΡΑΚΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.
3. Ν. Χειλαδάκης: ΕΒΛΙΑ ΤΣΕΛΕΜΠΙ, ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΣ.
4. Ι. Χάμμερ: Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας εξελληνισθείσα υπό Κων/νου Κροκιδά τ.3ος,
5. Halil Inalcik, Donald Quataert: An economic and social history of the Ottoman Empire, 1300-1914.
6. Μ. Μελίρρυτος: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΥΠ' ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΝ ΕΠΟΨΙΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΩΣΤΟΥ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ. Ανάτυπο από τον πρώτο τόμο της "Θρακικής Επετηρίδας", Μορφωτικός Όμιλος Κομοτηνής.
7. Adolphus Slade: RECORDS OF TRAVELS IN TURKEY, GREECE AND A CRUISE IN THE BLACK SEA WITH THE CAPITAN PASHA IN THE YEARS 1829, 1830 AND 1831
8. Σ. Καργάκος: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΟΛΗ ΜΕ ΠΑΛΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ.
9. Guides Joanne Em. Isambert: Itinéraire descriptif, historique et archéologique de l'Orient. I. Grèce et Turquie d'Europe, 160, Παρίσι.
10. G. Lejean: ETHNOGRAPHIE de la TURQUIE D'EUROPE.
11. M. Πιστέλη: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΠΑΝΟΡΑΜΑ.
12. Ralf Roth, Günter Dinhobl: Christianity and Islam Under the Sultans, F. W. Hasluck, Margaret M. Hasluck Across the Borders.
13. Anna Frangoudaki, Caglar Keyder: Ways to modernity in Greece and Turkey.
14. I. Ασημάκη: Η καθολική Εκκλησία στη Δ. Θράκη.

Προξενεία στο Δεδέαγατς

Σύντομο συμπλήρωμα της ενότητας στα τεύχη 31 & 32

Με το παρακάτω ντοκουμέντο παρακολούθουμε τη διαδικασία αποστολής μιας επιστολής από τη Σαμοθράκη προς την Ευρώπη, το 1893, και το προφίλ των πολιτών του Δεδέαγατς που εκτελούσαν χρέη υποπροξένου ή προξενικού πράκτορα μιας χώρας.

Σαρωμένο αντίγραφο φακέλου επιστολής, την οποία έστειλε ο ιατροφιλόσοφος Νικόλαος Β. Φαρδύς από τη Σαμοθράκη στον καθηγητή Ιατρικής *Al Conje*, του Ινστιτούτου Ανδρολογίας του Βερολίνου (αρχείο οικογένειας Χριστ. Χαμπούνη).

Ο φάκελος φέρει 4 σφραγίδες:

Στην πρώτη διαβάζουμε τα στοιχεία των αδελφών Χαμπούνη, Δεδέαγατς με ημερομηνία 22 Απριλίου 1893 και για τις άλλες ο μελετήτης-φιλοτελιστής κ. Ελ. Τσινταράκης παρατηρεί: Ο φάκελος φέρει σφραγίδα αναχώρησης «Dede-Aghadj 29 AVR 93» επί τουρκικού γραμματοσήμου. Η επιστολή διερχόμενη από το γραφείο των Μουσταφά-Πασσά (Σφίλεγκραντ) έφθασε στις 2 Μαΐου '93 στο Βερολίνο «BERLIN-2-5-93».

Οι Αφοί Χαμπούνη από το 1885 αποτελούσαν αναπόσπαστο κομμάτι

της άρχοντας τάξης της τότε κοινωνίας του Δεδέαγατς. Οι Αφοί Χαμπούνη ήταν έμποροι, βιοτέχνες, ναυτικοί πράκτορες της ναυτιλιακής εταιρείας *P. Panthaleon*, με δρομολόγια για Μυτιλήνη και Σμύρνη. Αντιπρόσωποι της μεγάλης ενωπαϊκής ασφαλιστικής εταιρείας *Dresde*, και ο *A. Χαμπούνης*, Υποπροξενός της Περσίας.

Η τέταρτη σφραγίδα αναγράφει «Οθωμανικό Ταχυδρομείο - Ottoman Post Office».

A.M.



Διασώζεται η σφραγίδα του Περσικού υποπροξενίου με την κυκλική επιγραφή VICE-CONSULAT DE PERSE DEDEAGATCH στο οικογενειακό αρχείο του Γ. Γιαννούτσου.

ΣΠΑΝΙΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ

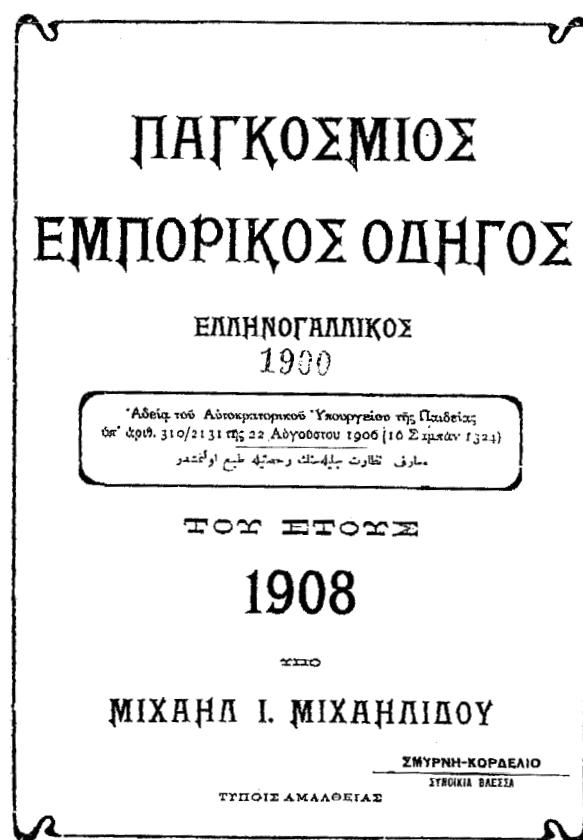
Παγκόσμιος Εμπορικός Οδηγός του 1908

Επιμέλεια: Θεόδωρος Κυρκούδης

Αποφασίσαμε να δημοσιεύσουμε τις παρακάτω πληροφορίες, επειδή πιστεύουμε ακράδαντα πως πρέπει να γίνουν κτήμα των πολλών.

Η ιστορία του τόπου μας δεν πρέπει να κρύβεται σε προσωπικά αρχεία, μόνο και μόνο για να ικανοποιεί την ματαιοδοξία μας. Έτσι λοιπόν, σήμερα δίνουμε στη δημοσιότητα τα σπάνια αυτά ντοκουμέντα, όπως κάναμε και παλαιότερα μέσα από τις στήλες του περιοδικού «Ενδοχώρα», τεύχη 81/82 και 88. Επίσης, σημειώνουμε πως υπάρχει ακόμα ένας Εμπορικός Οδηγός του 1920 της εταιρείας GEO των Κυφίερη-Γιαννόπουλου, που περιέχει σημαντικές πληροφορίες. Μεταξύ αυτών υπάρχει μία διαφήμιση του οίκου Χ.Ι. Κανέτσου, όπου αναγράφεται οίκος ιδρυθείσης των 1860 - Αίνος Δεδέαγατς.

Ο οδηγός αυτός υπάρχει στο blog του Πέτρου Αλεπάκου <http://alepakos.blogspot.com/2009/05/blog-post-04.html>. Αξίζει να το δείτε.



Με την ευκαιρία ξεφυλλίστε και το blog του Θόδωρου Ορδούμποζανή, <http://ordoumposzanis.teo.blogspot.com>. Είναι και αυτό ενδιαφέρον και τρομερό. Οι δύο αυτές ιστοσελίδες μας δείχνουν το δρόμο από το παρελθόν στο μέλλον.

Από μια πρώτη ανάγνωση μπορούμε να κάνουμε τις εξής γενικές παρατηρήσεις:

1. Ο οδηγός κυκλοφόρησε δίγλωσσος, στα ελληνικά και γαλλικά.
2. Φέρει τον τίτλο «Παγκόσμιος» και δίπλα στη Δαμασκό αναφέρεται... το Δεδέαγατς.
3. Εξαιρετικά αξιοπρόσεκτο το γενικό σημείωμα για το Δεδέαγατς.
4. Η παράγραφος «Προξενικό σώμα» δεν είναι ενημερωμένη ως προς τα ονόματα των αντιπροσώπων.
5. Στη διαφήμιση «Ιωάννης Αντωνιάδης» προσέχουμε μία χρονολογία «οίκος ιδρυθείσις των 1861 Δεδέαγατς - Αδριανούπολις». Ανάλογη παρατήρηση και στη διαφήμιση Χ.Ι. Κανέτσου, «Δεδέαγατς και Αίνος, οίκος ιδρυθείσης των 1860».
6. Υπάρχουν λάθη στα ονόματα, π.χ. Οίνοι Μαλαμάτενιας Κ. αντί Μαλαματίνας Κ.

ΣΑΡΩΜΕΝΑ ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ-ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ

ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ

Διοίκησις της Νομαρχίας Αδριανούπολεως και δικαιοδοτερος: Ληγήν αστής. Κείται εις άποστασιν 109 μιλ., της Σμύρνης ΒΔ. πλησίον των Εκβολών του Εβρου ποταμού και καταλήγει στην Κώνη πόλεως, Αδριανούπολεως και θεσσαλονίκης σιδηροδρομούς

Θεωρεῖται έκ των έμπορικωτέρων έπαγκηκαν λιμνών της Αδριανούπολεως. Είς την διάμενον ταύτην γωνίαν της Θράκης διαστημάτισμα αυξάνει καταπληκτικῶς ἀφ' ής ἐπερστώθη διδηρόδρομος Αδριανούπολεως, Δεδέαγατς, πλείστων πανταχόθεν συρρευσάντων πρός έμποροιν ἀπε της πολιχνης ταύτης διποτελεσθήσης τὸ τενικόν ἔπινειον της Αδριανούπολεως και της Μεσογείου ἐν τένει Θράκης διπόθετ γίνεται μέτα έπαγκηκαν έμποριον σιτηρών και ἀλλων προϊόντων,

ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ

— 142 —

ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ

ΕΧΕΙ 8000 περίπου μήν σι πλειστοι χριστιανοι δρόσοι συντηρούντες έκκλησιας και 2 Σχολάς.

ΤΡΟΦΕΣΣΙΚΟΝ ΣΩΜΑ	CORPS CONSULAIRE
Ελλάδας Κανέλλου- λος Ε.	Grèce, Canellopoulos Io E.
Αγγλίας, Αυστρίας, Γερμανίας, Γαλλίας, Ιταλίας.	Angleterre, Autriche, Allemagne, France, Italie.
Πεσσίνης Χωρούργη Α. Ρωσίας Κριτής Α.	Perse, Hampouris A., Russie, Critis A.

ΑΛΕΥΡΑ	FARINES
Κορδελίνης Κ. Παπασταύρος Ν.	Cordelis C. Papastavros N.
Στάλιος Π. Ζαφ. (Idem Σελ. 138)	Stalios P. Zaf. (Voir Page 138)
ΑΤΤΟΚΙΑΚΑ	DÉNARES COLONIALES

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ

Οίκος, ιδρυθείς το 1861
ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ—ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΙΣ
ΕΙΣΑΓΡΕΙ Αποικικά, Στεφάνια, Άλιξ, κ. ξ.
ΕΞΑΓΡΕΙ Γεννήματα, Σεντόπη:

JEAN ANTONIADES
Maison fondée en 1861
DEDEAGATCH—ANDRINOPLE
IMPORTATION Coloniaux, Sesames, Sel
e. t. c.
EXPORTATION Céréales, Balai e.t.c.

Δελιμιχάλης Γ. και Ξ.	Delimihalis G. & X.
Λεονταρίδης Η.	Leondaridès H.
Σταματίδης και Δράκου	Stamatiou et Drakou

ΑΣΦΑΡΕΙΑΙ

Transatlantique	Χαμπούρη, Αδενόρι
ΑΤΜΟΤΛΑΙΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Cie de NAVION A VAPEUR
Πλανταρέων Φιμερέλι	Pantaleon, Fimerelli
Αδελ.	Frères.
X" Δικούς Χωρούρη	H. Daout, Hampouri
Α.	A.
Φραγιστή Μεσοχώρι	Fraissinet, Messageries,
Δώδεκανήσοντος	Lloyd, Levant Linie

ΒΑΛΑΝΙΔΙΑ	VALLONEES
Δελιμιχάλης Γ. και Ξ.	Delimihalis (i. et X.)

Λεονταρίδης Η.
Λεονταρίδης Α.

ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ
Αντωνιαδής Ι.
Δάρδας και Καρακότσος
Καρδελίης Κ.
Λεονταρίδης Α.
Μεταρίκας και Μαντσίδης
Φιμερέλης Λαζαρίδης
Χωρούρης Α.

ΓΕΝΝΗΜΑΤΩΝ
(Μεσηταρί)
Καλακλής και Μακάζης
Καρνιγιαδής Σ. Σειρ
Λαζαρίδης Χ.

ΔΕΡΜΑΤΑ
(Αντιτίγκατα)
Δάρδας και Καρακότσος
Κωδής Ν.
Ιωαννίδης Κ.
Λεονταρίδης Π.

ΕΛΑΙΑ ΣΑΠΩΝΕΣ
Ανδρέου Θ.

Χ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ & Σια
Δεδεαγάτης
Εισάγει "Ελαιά", Σά-
πωνες, έλαια
Εξάγει Καστανέλια,
Τελευτίδης

Σιταράς Ε.
ΙΑΤΡΟΙ
Κριτής Α., Λεοάνης Η.
Μαστραπάς, Σακελλα-
ρίας
Σταματάδης Τ.
Τριανταφυλλίδης

Α. Π. ΣΑΡΑΦΟΓΛΟΥ
Δημήτρης (Μαύρη θύλακα)
Πεννήματα "Αλευρά"
Καπνός σιρ φίλας

Leondaridès P.
Leondaridès A.

CÉRÉALES
Antoniadès J.
Darda et Caracotsos

Cordelis C.
Leondaridès A.
Brica et Mantsides
Fimerelli Frères
Hampouri A.

CEREALES
(Courtiers de)
Colaclis et Mamatsos

Comnidès S. et Cie
Lamboussiadès H.

CUIRS
bruis
Darda et Caracotsos

Coldès N.
Joannidès C.
Leondaridès P.

HAILES ET SAVONS
Andréou Th.

CH. PAPOUTSAKIS & Cie
Dedeagatch

Importation d'huiles
d'olive, Savons, olives
Exportation
Fromages

Sitaras E.
MÉDECINS
Crits A., Lefakis P.
Mastrapas, Sakella-
rios
Stamatiades T.,
Triantafillides

ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ

— 143 —

ΔΕΙΠΜΕΝΔΖΙΚ

BOIS DE NOYER

ΚΑΡΥΟΞΥΛΑ

ΜΠΡΙΚΑΣ ΚΑΙ ΜΑΝΤΣΙΔΗΣ
ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ
ΕΞΑΓΩΓΕΙΣ Καρυοξύλων (Ιουπές και
καρυοκεράκια)

BRICAS ET MANTSIDES
DEDEAGATCH
EXPORTATEURS De bois de noyer
(loupes de noyer et bois veinés)

ΣΥΛΕΙΑ

Λεούκης Δ.
Παπαθαυασίου Λ. Υιοί
Σχ. Βενιζέλη

ΣΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

Εγρίτης ὑπὸ Κόρο
Άδελφοι
Ημερίδην
Καν) πόλεως ὑπὸ Χ'
Μεργικήτη
Μαζαπεχράνην ὑπὸ^{την}
Βασιλίσιου Γ.
Ειρώπης Κουτσόπου-
λας Ι.
Ξάνθη

ΟΙΝΟΙ

Ζωγράφος καὶ Λουκά-
ζης
Μαλακοπούλειας Κ.
Μηλιώνητ. Άδ.
Χρήστου Η.

ΠΑΝΤΟΠΟΔΕΙΑ

Τούδη Άδ. Δούκας Ι.
Κ.
Μελλής Ι. Πολυμένη
Άδ.
Πρωτόπαππας Θ. Ν.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΟΔΟΧΟΙ

Ε. ΕΥΝΟΥΧΙΔΗΣ
Δεδέαγατς
Αντιπρόσωπος διαφέ-
ρων Έλληνικῶν καὶ
Ευρωπαϊκῶν Εργοστάσων.
Πρεσβύτεραι
Αντιπρόσωπεται

BOIS DE CONSTRUCTION

Lefakis D.
Papathanassiou A. Fils
Sagvali Frères

HOTELS

D'Europe par Cono
Frères
Epire
Consple par H. Margariti
Barbayani par Vas-
sillion G.
D'Europe Coutsopou-
lo J.
Xanthi

VINS

Zografas et Loucaki
Malamatenias C.
Millioni Frères
Christo E.

EPICERIES

Gouda Frères Douca
J. C.
Molla J. Poliméni Fré-
rées
Protopapa Th. N.

COMMISSIONNAIRES

E. EVNOUCHIDES
Dedéagatch
Representant de di-
verses maisons helleni-
ques et Européennes
Commission
Representation

X. I. CANETSOS & YIOI

ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ ΚΑΙ ΛΙΝΟΣ

Οίκος ιδρυθείς τῷ 1860
ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ Διά τὸν νομὸν
ΑΞΡΙΑΝΟΥΠΟΔΕΩΣ

Με Κεντρικὴν Ἀποθήκην εἰς ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ
Αἰρέτων, καὶ Γεωγραφικὴν Ἐγγαλείαν
Μ. Κ. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΒΟΛΟΥ
Ἐλληνικῆς Ἐπιχείριας σῖνων
οινοπνευμάτων ἀθυνῶν
Σ. Α. Π. Ω. Ν. Ω.
Ἀδελφῶν Ν. Ζαΐσηνάννη, Πειραιῶς καὶ
Διεύρεων ἔχοντων Τελεγονῶν Ἐγγαλείαν
ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ—ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ—ΑΠΟΣΤΟΛΑΙ
ΕΚΤΕΛΩΝΗΣΕΙΣ

CH. J. CANETSOS & FILS

DEDEAGATCH et ENOS

REPRESENTANTS DE COMMERCE
COMMISSION—TRANSIT

Γούδης καὶ Ανδρέας
Φραγοπούλος Α.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΑΙ
Αλεπούντζης Ε.

ΤΦΑΣΜΑΤΑ.
Αντίππας Π. Θ.
Βαγιανάρης Ι. Κ.
Βασιλίσιου Αντ. Υἱούς
Τουρτσεπούλου Ιωάννου Ν

Gouda Andreades
Frugopoulos A.

BANQUIERS
Altinalmazis E.

MANUFACTURES
Anttipas P. Th.
Vayanaris J. C.
Vassiliou Ant. Fils
Tourtsapilmezoglou N

Στο αρχείο του κ. Θ. Κυρκούδη υπάρχουν άλλα δύο, εξίσου αξιό-
λογα «ντοκούμεντα», τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως
υλικό για τον μέλλοντα μελετητή της ιστορίας του Δεδέαγατς:
α) Νικολ. Γ. Ιγγλέστη, Οδηγός της Ελλάδος, Απάστη της Μακεδο-
νίας, της Μικράς Ασίας μετά των νήσων του Αρχιπελάγους και των
νήσων: Κρήτης - Κύπρου - Σάμου. Οικονομία, δημόσια έργα, εμπό-
ριον, βιομηχανία, ναυτιλία, γεωργία, κτηνοτροφία, τοπογραφία,
αρχαιολογία, γράμματα, τέχναι, στατιστική, μεταλλειολογία, χρη-
ματοπιστήριον, συγκοινωνία κ.τ.λ. μετά πολλών οδοιπορικών και τοπο-
γραφικών χαρτών, 1910-1911. Ο οδηγός αυτός έχει ήδη δημοσιευθεί στα «Θρακικά Χρονικά» των ετών 1984 και 1986 (39 και 40).
β) «Κατάλογοι συνδρομητών πλεισμού Αλεξανδρούπολης» του
1938, για το οποίο δεν γνωρίζουμε αν έχει ήδη δημοσιευθεί.
Οποιος ενδιαφέρεται μπορεί να αποταθεί στο περιοδικό μας
ή στον κ. Θεόδωρο Κυρκούδη.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΘΡΑΚΩΝ

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΧΗΛΗΤΩΝ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΠΟΝΤΟΥ «Ο ΑΓΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ» ΣΤΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ

Παρουσίαση: ΚΡΑΤΗΣ ΠΟΙΜΕΝΙΔΗΣ

16.9.2009: Μεγάλη συγκίνηση και ισχυρή φόρτιση αισθημάτων μνήμης κατέλαβε τα μέλη και τους φίλους του Συλλόγου Χηλητών «Ο Άγιος Ευθύμιος», του οποίου πρόεδρος είναι η σύζυγος του Δημάρχου Αλεξανδρούπολης κ. Δώρα Αλεξανδρή, σε εκδήλωση που διοργανώθηκε για να τιμηθούν τα πρόσωπα που στήριξαν και εργάσθηκαν επί πολλά χρόνια για την πρόοδο του συλλόγου. Εκεί παραβρέθηκε και ο Δήμαρχος Γ. Αλεξανδρής, που προσέφερε τιμητικές πλακέτες σε 34 τιμώμενα πρόσωπα. Αξίζει να τονισθεί ότι μεταξύ αυτών που τιμήθηκαν ήταν ο μεγάλος αρχαιολόγος Γ. Μπακαλάκης και η περίφημη τραγουδίστρια Μαριάννα Χατζοπούλου, οι οποίοι δεν βρίσκονται πια στη ζωή.

Στις 28.9.2009 πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια του νέου γραφείου του Συλλόγου Χηλητών που παραχώρησε ο Δήμος Αλεξανδρούπολης στην περιοχή των Β' εργατικών κατοικιών, παρουσία της Δημοτικής Αρχής. Ιδιαίτερα συγκινημένη η πρόεδρος του Συλλόγου κ. Δώρα Αλεξανδρή, τόνισε ότι «όλοι μαζί ενωμένοι σαν μια γροθιά πρέπει να αναδείξουμε τα ιδιαίτερα πολιτιστικά χαρακτηριστικά μας για να μην ξεχαστεί η αλησμόνητη πατριδα μας, η Χηλή του Ευξείνου Πόντου». Τέλος, στις 29.11.2009 τελέσθηκε το ετήσιο μνήμοσυνο για τους σφραγιασθέντες Χηλήτες στον ιερό ναό Αγίου Γεωργίου Ν. Χηλής. Στη διάρκεια της τελετής έγιναν τα αποκαλυπτήρια σχετικού μνημείου από τον Δήμαρχο Αλεξανδρούπολης Γ. Αλεξανδρή. Παραβρέθηκαν παράγοντες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μέλη του συλλόγου και πλήθος κόσμου.

Εγκαίνια των νέων γραφείων της ΠΑΟΝΕ - Κοπή πίτας 2010

Στις 27 Ιανουαρίου, στα καινούργια γραφεία επί της Λεωφ. Συγγρού 137, η Πανθρακική Ομοσπονδία έκοψε την πρωτοχρονιάτικη πίτα. Η κοπή έγινε συγχρόνως και με τα εγκαίνια των νέων γραφείων τα οποία παραχωρήθηκαν από την ΚΕΔ πριν από δύο χρόνια. Την κορδέλα των εγκαινίων έκοψαν οι κ.κ. Πεταλωτής Γεώργιος (κυβερνητικός εκπρόσωπος) και Ντόλιος Γεώργιος (υφυπουργός Εσωτερικών). Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν επίσης οι βουλευτές του Νομού Έβρου κ.κ. Όλγα Ρενταρή-Τέντε, Αλέξανδρος Δεμερτζόπουλος και οι αντιδήμαρχοι Αθηναίων κ. Ν. Βαφειάδης και Καλλιθέας κ. Κ. Πολυχρονίδης. Επίσης, σημειώνεται η παρουσία σύσσωμου του Δ.Σ. του Συλλόγου μας.



Ο ιερέας τελεί την τελετή των εγκαινίων με την παρουσία των εποίμων



Η πρόεδρος της ΠΑ.Ο.Ν.Ε. κ. Άννα Πεντιφράγκα στο μικρόφωνο,
πλαισιούμενη από μέλη του Δ.Σ.

Η νυν πρόεδρος της ΠΑΟΝΕ κ. Άννα Πεντιφράγκα ευχαρίστησε όσους συνετέλεσαν στην παραχώρηση των χώρων, ενώ η πρώην πρόεδρος κ. Αριάδνη Πασπαλά, η οποία εξασφάλισε με άοκνες προσπάθειες ετών τη νομή των χώρων, δήλωσε ότι αισθάνεται τώρα δικαιωμένη και απόλυτα ικανοποιημένη από το αποτέλεσμα.

Ακολούθως η επιβλητική βραδιά έκλεισε με θρακιώτικους χορούς, συνοδεία τσαμπούνας και τραγουδιού από τον Βαγγέλη Δημούδη και με εντυπωσιακή δεξιώση.

Σ.Ε.

ΘΡΑΚΙΚΟΣ ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

Πετρέλαια και αρχαιότητες κάτω από τη Θρακική θάλασσα

Κείμενα: ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΟΙΜΕΝΙΔΗΣ

Διασκευή: ΚΡΑΤΗΣ ΠΟΙΜΕΝΙΔΗΣ

Στις αρχές της δεκαετίας 1960, ο Άγγελος Ποιμενίδης στο βιβλίο του «ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ», στο άρθρο «Πετρέλαια και αρχαιότητες κάτω από τη Θρακική θάλασσα», τόνιζε:

Δεν είναι εύκολο να σβήσει ο καημός και το παράπονό μου για την ανολοκλήρωτη ιστορία του τόπου μας, της Θράκης. Κάνω συχνά την έκκληση αυτή στα έντυπα, όταν μου κάνουν την τιμή να με φιλοξενούν. Οι λόγιοι πρέπει να ερευνήσουν τα αρχεία, οι αρχαιολόγοι να ανασκάψουν τα χώματα, οι συγγραφείς σχολικών βιβλίων να συνυφάνουν στα γενικά κεφάλαια της ελληνικής ιστορίας και τα ζωτικότερα της Θράκης, οι λαογράφοι να συγκεντρώσουν τον λαογραφικό μας θησαυρό, που ολοένα χάνεται, οι εκδότες να κυκλοφορήσουν εκλαϊκευμένα τα πολύτιμα αυτά θησαυρίσματα. Ο λαός και η νεολαία να μυηθούν στην αγάπη της μελέτης της προγονικής μας ιστορίας.

Σήμερα, παίρνοντας αφορμή από τις έρευνες που γίνονται στην περιφέρειά μας για την ανεύρεση πετρελαίου, σημειώνω ορισμένα πρόγραμματα που μου έρχονται στο μυαλό για τα «πετρέλαια Σαμοθράκης» αλλά και για ιστορικά θέματα της Θράκης, που πρέπει να ερευνηθούν και αυτά μαζί με τα πετρέλαια της. Στους στοχασμούς αυτούς με οδηγεί μία μελέτη του αείμνηστου σοφού Νικολάου Φαρδύ¹, που θα αφιερώσω στη σεπτή του μνήμη δύο λόγια και ύστερα θα προχωρήσω.

Ο ιατροφιλόσοφος Φαρδύς (1855-1901) υπήρξε από τις πιο υπέροχες φυσιογνωμίες της Θρακικής γραμμα-



1

‘Αντικείμενον καὶ σκοπὸς τοῦ Ἐμπορίου καὶ συνπῶς τοῦ Ἐμπόρου εἰναι τὸ Κέρδος· ἐπειδὴ δὲ ἡ λέξις αὗτη εἰναι κακχωρῶς ἐλληνικὴ, διὰ τοῦτο πᾶς ἔμπορος πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὰ ἔξῆς γνωμικὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων:

Πολλοὶ γάρ κακὰ κέρδεις βουλεύουσιν (‘Ορ..’ Ὀδ. ψ. 217.)
Μὴ κακὰ κερδαίνειν κακὰ κέρδεις ἵστηγειν (‘Ηπιόδ.
Ἐργ. καὶ Ἡμ. 350).

Ἐντακπέλοις ἐν κέρδεσι μὴ διωλθῆς (Πινδ. Πυθ. Α'. 92).
Κερδέων δὲ χρὴ μέτρου θηρευέμεν (Πινδ. Νεμ. Α'. 47).
‘Αλλ’ ὥπ’ ἐλπίδων ἀνδρῶς τὸ κέρδος πολλάκις διώλεσεν (Σοφ. Ἀντ. 222).

Τὰ δειλὰ κέρδη πημονὰς ἔργαζεται (Ἀντόθ. 325).

Πολλοῖσι γάρ κέρδη πονηρὰς ζημίαν ἡμείψατο (Ἐνδ. Κύκλ. 311),

‘Ἐπιτρέπεται τῷ ἀνθρώπῳ νὰ ἐμπορεύηται ὅλα τὰ οὐλικὰ ἀντικείμενα, πλὴν τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου,

2

τοῦ». Το βιβλίο έχει τίτλο «Σχολικόν Ανάγνωσμα» με τον υπότιτλο «το Απολούτηριον του Γυμνασίου, ήτοι οδηγός των νέων εισερχομένων εις την κοινωνίαν» υπό N.B.

1. Δες “Πρόσωπα και Μορφές της Αλεξανδρούπολης”, Ευαγγελία Σεραφείμ-Ρηγοπούλου, «Φαρδύς Νικόλαος», σελ. 33

τείας και ο κρίκος που συνδέει τη χορεία των παλαιών σοφών, του Αριστάρχου του Σαμοθρακος, «του μεγίστου των Αλεξανδρινών γραμματικών» με τους νεωτέρους, τον Κ. Κουρτίδη και Αχιλ. Σαμοθράκη, για να αναφερθούμε ειδικότερα και στα περιθώρια του τόπου μας.

Για τον σπουδαίο αυτόν φιλόσοφο έχω υπόψη μου ένα περισπούδαστο βιβλίο του, όχι τόσο για το παιδαγωγικό του περιεχόμενο όσο για το πνεύμα φιλοπατρίας που ώθησε τον Φαρδύ να το γράψει.

Βρισκόταν το 1897 στη Σαμοθράκη και οι φιλόμουσοι «Εφοροδημογέροντες της νήσου Σαμοθράκης» τού ζήτησαν να γράψει ένα «ανάγνωσμα» για τα παιδιά της νήσου «κατάλληλον προς την κατάστασιν αυτών». Οι άνθρωποι ενδιαφέρονταν και πονούσαν για την παιδεία και τη μόρφωση των νέων «και μετά βίας ηδυνήθησαν να εξασφαλίσωσι τον μισθό ενός διδασκάλου διά του ταμείου της Ιεράς Εκκλησίας».

Τότε ο Φαρδύς κάθησε και έγραψε ένα βιβλίο που είναι άξιο θαυμασμού για το περιεχόμενο και τη γνώση που προσφέρει. Πρόκειται για μία εγκυλοπαίδεια μαθημάτων για τα παιδιά που τελειώνουν το δημοτικό σχολείο της Σαμοθράκης και η οποία περιέχει οδηγίες για τον εκπαιδετικό που θα τα διδάσκει «οπουδήποτε ευρισκόμενος: εν αμπελώ, εν κήπω, αγρώ, εν μάνδρα, εν δάσει και όπου αλλαχού κρατών εις χειρας το βιβλίον τού-

Φαρδύ. Εν Σμύρνη εκ του τυπογραφείου «Αμαλθείας» (1898).

Ο Ν. Φαρδύς, λοιπόν, αφού έζησε στην Ευρώπη και γύρισε στην πατρίδα του, μελέτησε ό,τι έπρεπε για τη Σαμοθράκη (ιστορία, λαογραφία, γεωγραφία κ.λπ.) και επισήμανε ότι αν ο καταποντισμός της Ατλαντίδας και η ύπαρξή της κάτω στους βυθούς της θάλασσας είναι μύθος, τα **Ζύραφα** της Σαμοθράκης είναι ιστορία και καθαρή πραγματικότητα. Αποτελούν μία απέραντη ύφαλο μεταξύ Σαμοθράκης και χερσονήσου της Καλλίπολης και βρίσκονται 6 1/2 μίλια ανατολικά από το ακρωτήρι του Αγκίστρου. Η ύφαλος αυτή παλαιότερα ήταν στεριά και ένωνε τη Σαμοθράκη με τη Χερσόνησο. Ύστερα καταποντίσθηκε από σεισμούς και στο τέλος έμειναν τέσσερα νησιά, ιστορικά βεβαιωμένα και με τα ονόματά τους (Αλόννησος, Γηθώνη, Λαμπτωνία κ.λπ.), τα οποία και αυτά αργότερα εβυθίσθησαν και έμεινε μόνο η ύφαλος Ζύραφα.

Όποιος ψαρεύει σε εκείνη την περιοχή, μπορεί να διακρίνει στο βάθος της θάλασσας ερείπια οικοδομών, κίονες, κιονόκρανα, μάρμαρα, θύρες και παράθυρα. Ορισμένα από τα υλικά αυτά χρησιμοποιήθηκαν για το κτίσιμο της εκκλησίας της Χώρας (1877), κυρίως μάρμαρα τα οποία προσφέρθηκε να προμηθεύσει κάποιος καπετάνιος που αφήφησε την επικινδυνότητα της υφάλου, στης οποίας τα χαλάσματα φωλιάζουν μεγάλα και απειλητικά ψάρια.

Ο Ν. Φαρδύς δεν στηρίχθηκε μόνο στην παράδοση και στις πηγές των βιβλίων, για να περιγράψει τα Ζύραφα. Το 1874 πήγε με ιστιοφόρο και έξτασε όλη την γύρω έκταση. Δεν αναφέρει αν διέκρινε στο βάθος των νερών μαρμάρινα κομμάτια και κιονόκρανα. Είδε όμως στην επιφάνεια της θάλασσας την κηλίδα του πετρελαίου που είχε ακούσει ότι πηγάζει υποθαλασσώς από την ύφαλο και επιβεβαιώνει τη διαπίστωση αυτή ως εξής: «Ευρεθείς εν καιρώ γαλήνης πλησίον αυτής (της υφάλου) ήδυνήθην ιδίοις όμμασι να ιδώ την επί της θαλάσσης πλέουσαν ουσίαν, να δοκιμάσω εξ ιδίας αντιλήψεως την οσμήν και πεισθώ επί τελίους ότι πρόκειται ενταύθα περί πετρελαίου, του οποίου η πηγή βεβαίως κείται

‘Ως δ’ ή ἀνάπαυσις ἐγέννησε τὰς ἔορτὰς, οὕτω καὶ αἱ ἔορται τὰς **Διασκεδάσεις**. Τῶν διασκεδάσεων δ’ ἀσυλοῦ είναι τὰ *Kaçereña*, τὰ *Kastelliæ*, αἱ *Leşçai*, τὰ *Θέατρα*, αἱ *Sıvranlıları*, οἱ *Xoroi*, οἱ *'Ağwres* καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, τὰ δηοῖα ὑπαντα δ’ ἀνθρώπινος νοῦς, σὺν τῷ χρόνῳ, ἀνέπτυξε καὶ προήγαγεν εἰς τέχνας, τὰς δηοῖας οὐκ δλίγοι τῶν ἀνθρώπων, τιμίως καὶ πρεπόντως ἐπαγγελλόμενοι, ως *Kaçevî*, *Kâsteli*, *Theta-*
tiat, *Thiasarachai*, *Hıthopoi*, *Sıvngorgrâfci*, *Tra-*
għadimista, *Mousikoi*, *Xorodidaskaloi*, *Xoritħet-*
ta, *Xorxentia*, *Ivmarastan*, *Aħl.İηta*, *Akroba-*
tati, πορτίζονται έξι αὐτῶν τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα.

3

ΤΑ ΖΓΟΡΑΦΑ

ΑΣ ΚΕΝΤΡΑ ΤΑΝ ΣΕΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΝΟΝ

ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΝΗΣΩΝ ΤΟΥ ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ ΠΡΟ

ΑΜΜΗΜΟΝΕΥΤΟΝ ΧΡΟΝΟΝ ΧΑΤΑΠΟΝΤΙΣΩΣΙΑΙ

ΤΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. ΦΑΡΔΥ

του: Σερβίρας

Στα Ζύραφα είναι τρικαρηνος υφαλος πετρο, εν νημικ μονον, και μαλιστα. οποτε συνεπεις βορειο- ανατολικου ανεμου αποσυρονται τα θαλασσας υδατα, ορατη τοις παραπλευσι ταυτην, λιαν δ'επικινδυνος τοις ναυτιλλομενοις, κειμενη εν τω Θρακικω πελαγει μεταξυ Θρακικης Χερσονησου και Σαμοθρακης, εις εξ περιπου μιλιων χποστασιν απο του Αγκιστρου, ακρας ονομαστης επι της βορειο- ανατολικης παραλιας της νησου Σαμοθρακης. Η υφαλος αυτη, εν καιρῳ γαληνης, διακρινεται επιστης εκ τινος υγρας ελαιωδους ουσιας, επιπλευσης επι των περι αυτηη υδατων της θαλασσης και αποπνευσης οξειαν και πνιγηραν τινα οσμην πετρελαιου. Κειται δε γεωγραφικως επι του σημειου εκεινου, εν τω οποιω συναντωνται η 40°, 28' μαρια του βορειου πλανους μετα την 25°, 51' του μεσημεριου, κατα τον Πι-

4

εν τω σώματι της υφάλου τούτου πέτρου».

Η παρουσία του πετρελαίου στην επιφάνεια της υφάλου Ζύραφα δεν εξέπληξε τον φιλόσοφο, διότι η παρουσία της πετρελαιοκηλίδας σε εκείνα τα νερά είναι μόνιμο φαινόμενο. Γ' αυτόν τον λόγο ο Ν. Φαρδύς πολλές φορές αναφέρει ότι και αυτή «η υγρά και ελαιώδης επιπλέουσα των υδάτων της θαλάσσης ουσία» είναι αδιαφλονίκητο σημάδι που θα σε οδηγήσει στα Ζύραφα, εάν θελήσεις να πλεύσεις προς τα εκεί. Εξηγεί δε ότι το φαινόμενο προήλθε και προκλήθηκε από τους σεισμούς της Σαμοθράκης, τις θερμοπηγές των Θέρμων, τον κρατήρα του ηφαιστείου στο Φεγγάρι και τον καταποντισμό των τεσσάρων προσαναφερθέντων νήσων.

Τέτοιες σοφές και πολύτιμες μελέτες άφησε ο αείμνηστος Νικόλαος Φαρδύς, για τον υπόγειο πλούτο της Σαμοθράκης και γενικότερα του νομού Έβρου. Από τότε (τον περασμένο αιώνα) έως σήμερα (1963) δεν φαίνενται να έγινε τίποτε από τους ιστορικούς, αρχαιολόγους, γεωλόγους και πετρελαιοερευνητές στα Ζύραφα της Σαμοθράκης και στη χερσόνησο Καλλίπολης, εκτός από το τεράστιο έργο των ερευνών, ανασκαφών, μελετών και δημιουργίας μουσείου στη νήσο από τον Λέμαν, τον Σλήμαν της Σαμοθράκης.

Κάμνει την νύξη η αδυναμία μου με το ευλαβικό μνημόσυνο προς την ιερή φυσιογνωμία του Φαρδύ για να ενδιαφερθούν όσοι είναι του καιρού τους και των βαθιών καιρών.

(1, 2, 3) Σαρωμένα αντίγραφα εξωφύλλου και δύο αποσπασμάτων του βιβλίου ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑ, του Νικ. Φαρδύ. (4) Απόσπασμα της εργασίας του Φαρδύ, γύρω στο 1890. Δημοσιεύθηκε στα “Θρακικά”.

ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Αλεξανδρούπολη και ποδόσφαιρο, 1870-2009

Του Κωνσταντίνου Κυριακίδη

Επιμέλεια: Κράτης Ποιμενίδης

Αλεξανδρούπολη. Μία πόλη με πλειάδα ευγενών δραστηριοτήτων, με εντυπωσιακή ενεργητικότητα και με πλήρη προσήλωση στον αθλητισμό και γενικά στα σπορ, είναι αδύνατον να μην ασχοληθεί με τον βασιλιά των αθλημάτων, το ποδόσφαιρο. Αρκετές ποδοσφαιρικές ομάδες κατά καιρούς αναδείχθηκαν από την πόλη μας και διακρίθηκαν στο θρακικό και πανελλαδικό χώρο. Πολλοί άνθρωποι για πολλά χρόνια προσέφεραν την εργασία τους, το πάθος, το μεράκι τους, το ταλέντο τους για να ξεφύγει η πόλη από την ποδοσφαιρική αφάνεια, την απομόνωση, την ασημότητα και να γίνει γνωστή και συγχρόνως πολλές φορές άξια θαυμασμού από μεγάλη μερίδα Ελλήνων φιλάθλων. Από τις ποδοσφαιρικές αλάνες και τα κατ' ανάγκη γήπεδα, ξεπήδησαν παίκτες με αξιοθαύμαστη ικανότητα, ποδοσφαιρική ιδιοφυΐα και ιδιαίτερη τεχνική κατάρτιση, οι οποίοι πλαισίωσαν κατά διαστήματα γνωστές ομάδες Α' και Β' Εθνικής και έκαναν γνωστή την Αλεξανδρούπολη σε όσους πανελλαδικώς ενημερώνονταν για την ποδοσφαιρική κίνηση της επαρχίας. Όλη λοιπόν αυτή η πολύμορφη και πολυμερής δράση περιλαμβάνεται και αναλύεται ιδανικά σε ένα εξαιρετικό πόνημα ενός έμπειρου ποδοσφαιρανθρώπου, του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ, που έχει τίτλο «Αλεξανδρούπολη και ποδόσφαιρο 1870-2009» και από το οποίο χρήσιμα στοιχεία μεταφέρονται στην παρακάτω παρουσίαση.

Στον πρόλογό του ο συγγραφέας, μεταξύ άλλων, αναφέρει: «Ο αθλητισμός γενικά, μέρος του οποίου είναι και αντικείμενο του παρόντος ιστορικού λευκώματος, δόξασε την Αλεξανδρούπολη και την έκανε γνωστή σε όλη την Ελλάδα, ακόμη και στο εξωτερικό. Αυτό έγινε κυρίως με τον στίβο, το ιστορικό του οποίον πρέπει επιτέλους να καταγραφεί κάποτε, για να γίνονται γνωστές και στους νεώτερους Αλεξανδρούπολίτες οι ημέρες εκείνων των αθλητικών θριάμβων. Το ποδόσφαιρο, που αποτελεί και το κύριο θέμα αυτής της εργασίας, ακολούθησε και αντό παράλληλη πορεία ανόδου με τον στίβο και την πόλη. Δεν κατέκτησε βέβαια τα τρόπαια του στίβου, καθώς στο χώρο της Βορείου Ελλάδος είχε να ανταγωνιστεί με τις ποδοσφαιρομάνες Δράμα και Ξάνθη. Πρόβαλε όμως με επιτυχία και συνέπεια τα ποδοσφαιρικά πράγματα της Αλεξανδρούπολης για 100 περίπου χρόνια μέχρι σήμερα.

Με την έκδοσή μου αυτή, που είναι καρπός ελάχιστης ένδειξης αγάπης προς τη γενέτειρά μου και προς το ποδόσφαιρο που υπηρέτησα “εξ απαλών ονύχων” θέλω να ξαναθυμίσω στους παλιούς και να παρακινήσω τους νέους

να συνεχίσουν. Οι καιροί είναι δύσκολοι, δεν μπορούμε να υπάρχουμε σαν πόλη, σαν κοινωνία ξεκομμένοι από τις κάθε είδους ρίζες μας και από την παράδοσή μας. Γιατί μόνο γνωρίζοντας το χθες μπορούμε να δημιουργήσουμε το αύριο ως συνέχεια».

Στις στήλες του βιβλίου αναφέρεται λεπτομερώς η ιστορία των επισήμων και ανεπίσημων ποδοσφαιρικών ομάδων της πόλης.

Α' Των επισήμων. 1) Γ.Σ. ΕΡΜΗΣ 1919-1939 και 1952-1961. Είναι ο πρώτος και αρχαιότερος σύλλογος της πόλης. Διατηρεί τμήματα στίβου-ποδοσφαιρου-κολύμβησης και τένις. Το 1936 η δικτατορία Μεταξά επιβάλλει την συγχώνευσή του με τον ΕΘΝΙΚΟ. Τον Ιούλιο 1952 επανιδρύεται για να διαλυθεί οριστικά το 1961.

2) Μ.Σ. ΕΘΝΙΚΟΣ 1927. Ιδρύθηκε τον Σεπτέμβριο 1927 από μέλη του συντόμου διαρκείας προηγούμενου συλλόγου ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΑΣΤΕΡΑ. Το 1936 συγχωνεύεται με τον ΕΡΜΗ, επανιδρύεται τον Μάιο 1945 και από 1951 έως 1953 αναδεικνύει σπουδαίους παίκτες. Το 1968 διαλύεται για να επανέλθει το 1969. Λειτουργεί μέχρι σήμερα και μεγά-



Το εξώφυλλο του βιβλίου με τον Μανάλα
(Περιστασινό) σε θεαματική φάση

λοι του ποδοσφαιριστές υπήρξαν οι Περιστασινός Εμ. (Μανώλας), Δίμητρος Ιωάν., Λεπτίδης Κοσ., Καλαϊτζίδης Κων., Ουζουνίδης Μαρ., Νικολαΐδης Θεμ. (Ντέμης).

3) Γ.Σ. ΔΟΞΑ. Ιδρύθηκε από ανθρώπους της οργάνωσης Χ του στρατηγού Γρίβα. Το 1967 διαλύθηκε. Μεγάλοι παίκτες οι αδελφοί Χατζησταύρου, ο Σερ. Μπλέκος και ο Γ. Δελαπόρτας.

4) Γ.Σ. Αλεξανδρούπολη 1967-73. Θεωρείται η ισχυρότερη ομάδα στο ποδόσφαιρο της πόλης και την περίοδο 1968-69 έφθασε μέχρι την 4η θέση του πρωταθλήματος Β' Εθνικής Βορείου Ομίλου.

5) Α.Ο. Αλεξανδρούπολης (ΑΛΕΞ) 1975. Σημαντικοί παίκτες οι Ο. Χαραλαμπίδης, Ι. Καρυπίδης, Δογάνης, Χιονάς, Ουσταμπασίδης.

6) Α.Ο. ΟΡΦΕΑΣ Αλεξανδρούπολης, 1995. Προήλθε από την ένωση του Εθνικού με τον ΑΛΕΞ και το 1999 διαλύθηκε.

7) ΠΑΕ ΘΡΑΚΗ και ΕΝΩΣΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ. Το 1992 ιδρύθηκε η ΠΑΕ ΘΡΑΚΗ και το 2007 μετονομάσθηκε σε Ένωση Αλεξανδρούπολης. Την περίοδο 2008-09 λόγω ελλείψεως χρημάτων απεβλήθη από την Γ' Εθνική και υπεβιβάσθη στην Δ' Εθνική στην οποία αγωνίζεται και σήμερα.

Εκτός από τις επίσημες, υπήρξαν και οι ανεπίσημες ομάδες. Οι Αρμενικές ΝΤΑΡΟΝ, ΜΑΣΙΣ, ΠΕΑΑ και οι ελληνικές Ζ. Π. Ακαδημία, ΑΡΗΣ Αγ. Ελευθερίου 1931, ΑΡΗΣ ΕΠΟΝ 1945, ΑΤΛΑΣ, ΑΡΗΣ και Α.Ε. Καραγατιανών 1946, 1955, ΦΟΡΤΟΥΝΑ-ΕΡΜΗΣ 1946, ΑΣΤΡΑΠΗ, ΚΑΛΛΙΘΕΑ 1948, 1970, ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣ,



Λεπτίδης Κοσμάς, σπουδαίος ποδοσφαιριστής του ΕΘΝΙΚΟΥ, με τη φανέλα της ΔΟΞΑΣ ΔΡΑΜΑΣ

Ο Σωτήρης Μαυρομάτης, μεγάλος ποδοσφαιριστής του ΕΘΝΙΚΟΥ που αγωνίστηκε στον ΠΑΟΚ, στον ΟΑΥΜΠΙΑΚΟ, στον ΠΑΝΗΛΕΙΑΚΟ και στην ΕΘΝΙΚΗ Ελλάδος



Και ο συγγραφέας καταλήγει: «Αυτή είναι εν συντομίᾳ η ποδοσφαιρική ιστορία της Αλεξανδρούπολης από συντάξεως της (ως οικισμού) μέχρι σήμερα. Αν υπάρχουν (και λόγω παρεμβολής της προσωπικής μου εκδόχης) ελλείψεις σε στοιχεία ή διαφορετικές απόψεις για κάποια γεγονότα, αντές δεν θα άλλαζαν τη γενική εικόνα του ποδοσφαίρου της πόλης μας στην πορεία τουν. Και αυτή η εικόνα δείχνει μία αξιόλογη πορεία από το 1919 μέχρι σήμερα.

Αντό το αρχείο μαζί με την ιστορία των στίθιν και των βόλεϊ ας αποτελέσουν κάποιες ξεχωριστό κεφάλαιο της ενιαίας, ολοκληρωμένης και σίγουρα επίτομης ιστορίας της Αλεξανδρούπολης. Ας ανασυρθεί το παρελθόν να γίνει παρόν και να μείνει για πάντα παρόν».



Γ.Σ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ 1968-69, η ισχυρότερη ομάδα στην ιστορία της πόλης

ΟΙ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΑΣ

Καθολική παροικία

ΜΕΡΟΣ Β'

Ο Ναός του Αγίου Ιωσήφ

Επιμέλεια: Πασχάλης Χριστοδούλου

Ο καθολικός ναός του Αγίου Ιωσήφ μού είναι πολύ οικείος. Από τη βόρεια βεράντα του παλιού μας πατρικού σπιτιού, στην Αλεξανδρούπολη, φαινόταν ωραιότατα ο ναός με τα κομψά του υαλοστάσια και τη δυτική τεχνοτροπία και αρχιτεκτονική. Οταν ήμουν μαθητής στο Γυμνάσιο, η Αντουανέτ με κάλεσε και παρακολούθησα αρκετές φορές εκεί τη Θεία Λειτουργία στα λατινικά. Μου έκανε εξαιρετική εντύπωση η επίκληση Dominus Vobiscum (ο Κύριος μεθ' υμών). Επίσης, θυμάμαι τη διαφορετική στολή των καθολικών ιερέων και το χτύπημα ενός κουδουνιού, που σπάινε κάποια αλλαγή στην ακολουθία. Εκείνο όμως που μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση ήταν η υπέροχη ουράνια μουσική του αρμονίου. Αρμόνιο πρέπει να έπαιζε ο Πιπίνο, ο αδελφός της Αντουανέτ, που ήταν τυφλός, όπως προανέφερα στο προηγούμενο τεύχος.

Φαίνεται ότι είναι παλαιότερος ναός από το ναό του Αγίου Νικολάου, που κτίσθηκε το 1901, ενώ, σύμφωνα με πληροφορίες που μας δίνει ο πατέρης Ιωάννης Ασημάκης, ήδη από το 1896 είχε δοθεί η άδεια ανέγερσης του ναού με φιρμάνι του σουλτάνου [2].

Ο ναός έχει μήκος 24 μ., πλάτος 14 μ. και ύψος 9 μέτρα. Είναι ο μοναδικός Καθολικός ναός στη Δυτική Θράκη και είναι τρίκλιτος, με δύο σειρές από δύο κολόνες από πράσινο μάρμαρο.

Ο ναός συλήθηκε από το βουλγαρικό στρατό τη διετία 1916-1918. Τον Ιανουάριο του 1950 παραβιάστηκε από κλέφτες και αφαιρέθηκαν σκεύη [1].

Θυμάμαι ότι η Αντουανέτ παραπονιόταν, όταν τα παιδιά πετούσαν πέτρες στα παράθυρα του ναού.

Τα δεκαεννέα παράθυρα του ναού ήταν τελείως κατεστραμμένα και αλλάχθηκαν το 1958, με σιδερένια κουφώματα που ήρθαν από το Μιλάνο. Επισκευές της σκεπής του ναού έγιναν το 1995 και το 2005. Συντήρηση επίσης έγινε το 2006.



Το εσωτερικό του ναού, κατά το 1940 [2]



Συμπαγές τούβλο με τη λέξη ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ,
από το κτίσμα του ιταλικού σχολείου [2]

Ο ναός έχει πολύ κολή ακουστική και, παρά την κατάστασή του, φιλοξένησε αξιόλογες πολιτιστικές εκδηλώσεις θρησκευτικού χαρακτήρα.

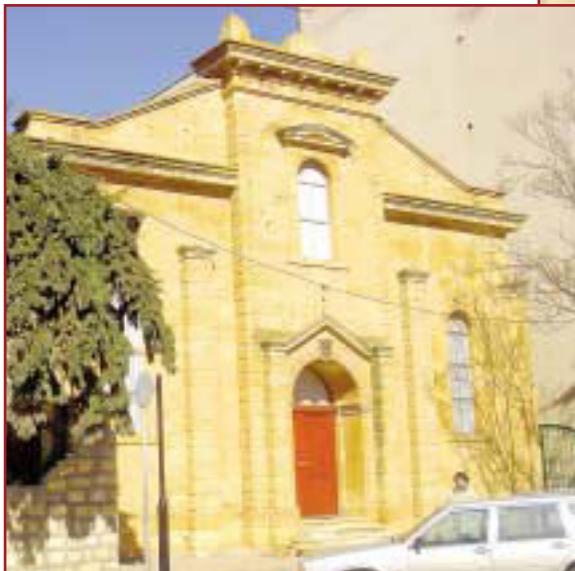
Το 1985 ο τότε Μητροπολίτης Αλεξανδρουπόλεως Άνθιμος πρότεινε εγγράφως στον Τοποθηρητή του Βικαριάτου να παραχωρηθεί η χρήση του ναού του Αγίου Ιωσήφ στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Ωστόσο, τέτοια παραχώρηση δεν έγινε, διότι η ισχνή πλέον καθολική παροικία της πόλης εξυπηρετείτο περιοδικά από ιερείς και ο ναός δεν μπορούσε να αλλάξει λειτουργικό ρυθμό (από λατινικό σε βυζαντινό).

Παρόμοια εντύπωση (ότι ο ναός δεν χρησιμοποιείται) δημιουργήθηκε και στο Δήμο Αλεξανδρούπολης και σε πολιτιστικούς φορείς της πόλης, οι οποίοι την περίοδο 1995-1996 εξέφραζαν την επιθυμία να μετατραπεί ο ναός σε χώρο πολιτιστικών εκδηλώσεων ή κέντρο μουσικών σπουδών [2].

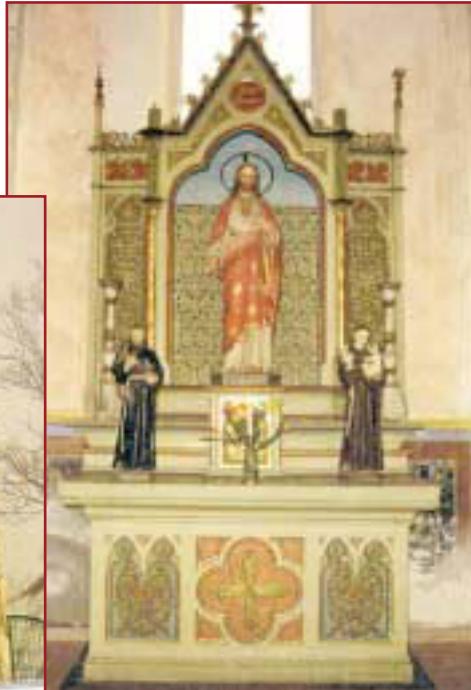
Φέτος η διευθύντρια του Ωδείου Αλεξανδρούπολης κ. Μερόπη Κολλάρου οργάνωσε συναυλία θρησκευτικής μουσικής στο ναό του Αγίου Ιωσήφ, μεταξύ Χριστουγέννων 2009 και Πρωτοχρονιάς 2010. Η άδεια δόθηκε αφού η κ. Χρυσοχοΐδου ήλθε σε τηλεφωνική επικοινωνία με τον καθολικό επίσκοπο που βρίσκεται στην Κέρκυρα.

Ο ναός του Αγίου Ιωσήφ είναι ένα από τα λίγα εναπομείναντα ιστορικά μνημεία της καθολικής κοινότητας στην Αλεξανδρούπολη. Είναι ένα μνημείο αλλά και ένα στόλισμα της πόλης.

Συνεχίζεται



Η πρόσοψη του Ναού. Φωτ. Θ. Ορδονούποζάνη



Το ξελόγλυντο τέμπλο της Αγίας Τράπεζας του Παρεκκλησίου των Φραγκισκανίδων, τοποθετημένο στο δεξιό κλίτος του Αγ. Ιωσήφ [2]

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Πολιτιστικός και Ψυχαγωγικός Σύλλογος Αλεξανδρουπολιτών Αττικής, Πρόσωπα και Μορφές της Αλεξανδρούπολης (1905-2005 αι.), Αθήνα 2007.

2. Ιωάννης Ασημάκης, Η Καθολική Εκκλησία στη Δυτική Θράκη, 1896-2006, Αποστολικό Βικαριάτο Θεσσαλονίκης 2009. Β' έκδοση, 80-87. Παρουσίαση του βιβλίου, βλέπε «Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης», τεύχος 30 (2009), σελ. 33.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ τ.32: Στη σελ. 32 οι φωτογραφίες προέρχονται από το αρχείο «Το σπίτι της Αντουανέτ» και όχι από το αρχείο του συγγραφέα του άρθρου.

Τα δικά μας... ξεναδαχεία

- ALEXANDER BEACH
- NEFELI
- THRAKI PALACE
- LE CONVIVIAL
- ESPEROS

Το Δ.Σ. των Συλλόγων αποφάσισε να ευχαριστήσει τα ξενοδοχεία που ενγενικά κάθε χρόνο, στο λαχνό του χορού μας, προσφέρουν δωρεάν διαμονή στα μέλη μας.

Έτσι, δημοσιεύονται σύντομη διαφήμιση αντών και προτείνονται στους αναγνώστες μας να επισκεφθούν τα εξαιρετικά αλλά και φιλόξενα αυτά ξενοδοχεία.

Κάθε σπιγγή του καλοκαιριού
είναι μοναδική στο

Alexander Beach Hotel



ALEXANDER BEACH HOTEL & SPA
30 με 110 θέσεις ξενοδοχείου πολυτελείας
881 101 Αλεξανδρούπολη
http://www.alexbh.gr Email: alexbh@alexbh.gr

HOTEL Le CONVIVIAL στο Ξυλόκαστρο



Αποδράστε με τους αγαπημένους σας φίλους από την Αλεξανδρούπολη για κουβέντα, καφέ ή κρασί και απολαύστε μαζί αρωματικά μασάζ στα πόδια με ροδοπέταλα, μοναδικές κούρες αναζωγόνησης και αντιγήρανσης από το Μπαλί και την Ιάβα. Οι θεραπευτές του Le CONVIVIAL από το Μπαλί θα σας μεταφέρουν στη

μακρινή πατρίδα τους, ενώ εσείς θα αναπολείτε τα χρόνια της αθωότητας στο φάρο της Αλεξανδρούπολης.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΤΚΟΣ

Πληροφορίες: 210-4293854 • www.leconvivial.com



Εννέα κατοικίες που χτίστηκαν με σεβασμό στην παράδοση και στη φύση. Συνδυάζουν αρμονικά την πέτρα, το ξύλο, την άνεση και τη ζεστασιά, ώστε η κάθε γωνιά να προσφέρει αξέχαστες στιγμές χαλάρωσης. Η κάθε κατοικία διαθέτει κλιματισμό, τζάκι, κεντρική θέρμανση, τηλεόραση και πλήρως εξοπλισμένη κουζίνα.

“ESPEROS” ΠΗΛΙΟ ΛΑΥΚΟΣ ΣΗΠΙΑΔΟΣ

Ευρυδίκη Γιαννούτσου & Χρήστος Πάνου

Τηλ. 6974659613 - 6932269041 • 24230 65532 - 65253
www.esperospelion.gr



40 χλμ. Εθν. Οδού Αλεξ/πολης - Θεσ/νίκης
Τ.Θ. 19 - 68100 Αλεξανδρούπολη
Τηλ. +302551089100 - Fax: +302551089119
www.thrakipalace.gr

HOTEL NEFELI

Τα 36 δωμάτια όπως και η σουίτα προσφέρουν όμορφη θέα προς τη θάλασσα ή την ύπαιθρο, ενώ οι γήινες αποχρώσεις και το μινιμαλιστικό ύφος



των σχεδιαστών μας προσδίδουν στα δωμάτια την κομψότητα που αρμόζει στο όνομα «Νεφέλη». Είναι εξοπλισμένα με όλες τις σύγχρονες παροχές που σας εξασφαλίζουν άνετη διαμονή, ενώ η σουίτα του ξενοδοχείου διαθέτει jacuzzi γι' αυτούς που προτιμούν στιγμές ιδιαίτερης χαλάρωσης στον προσωπικό τους χώρο.

50 χλμ. Αλεξανδρούπολης-Κομοτηνής Τ.Κ. 68100 Αλεξ/πολη
Τηλ.: 25510 40401 • 25510 40402 • Fax: 25510 40455

σημήδην βιβλίων

«Σαμοθράκη - Ιερά Νήσος»

Πολυτελές Λεύκωμα του Γιώργου Λεκάκη
Εκδόσεις «Ερωδιός» Θεσσαλονίκης

Επιμέλεια: Πασχάλης Α. Χριστοδούλου

Το κείμενο και οι φωτογραφίες ανήκουν στο συγγραφέα-στιχουργό και λαογράφο κ. Γιώργο Λεκάκη, που γεννήθηκε στο Μόναχο της Γερμανίας, από Έλληνες γονείς μετανάστες, το 1964. Μεγάλωσε και σπουδάσε εκεί Κοινωνιολογία-Λαογραφία και Δημοσιογραφία.

Το λεύκωμα αποτελείται από 420 έγχρωμες σελίδες μεγάλου σχήματος και διανθίζεται από περισσότερες από χίλιες φωτογραφίες, εξετάζει τη νήσο από την προκαταλυμαία εποχή έως σήμερα από οικονομική, περιηγητική, γεωμορφολογική, λαογραφική κ.λπ. άποψη.

Στα 26 κεφάλαια του θα βρείτε τα πάντα για τη Σαμοθράκη, όπως έκταση, θέση, συγκοινωνία, πληθυσμό, επιμολογία, γεωμορφολογία, κλίμα, ιστορία, επιφανείς Σαμοθρακίτες, λαογραφία, πλούτο-οικονομία, ταξιδιωτική περιήγηση ανά χωριό, αλλά και πλούσια βιβλιογραφία και πολλές υποσημειώσεις, παραπομπές.

Στον πρόλογό του ο δήμαρχος Σαμοθράκης κ. Γ. Χανός αναφέρει «αυτό το βιβλίο είναι το πιο σημαντικό δείγμα για την αξία της Σαμοθράκης», ενώ ο δρ Σταμάτης Γεωργούλης, πρόεδρος Εταιρείας Θρακικών Μελετών 2000-2005, παρατηρεί «ο συγγραφέας θέτει την καλλιτεχνική σφραγίδα του στην ανάδειξη και προβολή ενός νησιού-ορόσημου και θρύλου συνάμα», ενώ το βιβλίο «θα αποτελέσει σταθμό βιβλιογραφικής αναφοράς για τις μελλοντικές γενεές».

Υπάρχουν 20 μοναδικά πράγματα που χαρακτηρίζουν τη νήσο Σαμοθράκη, μας λέει ο συγγραφέας, και αυτά είναι:

1. Το υψηλότερο όρος του Αιγαίου, ο Σάος!
2. Ο υψηλότερος καταρράκτης στην Ελλάδα, το Κρεμαστό Νερό, που πέφτει από ύψος 180 μ.!
3. Ο πρώτος (πέτρινος) χάρτης του κόσμου!
4. Η πρώτη αναφορά τιάρας στον κόσμο, την οποία πήραν οι πάπες ως έμβλημά τους!
5. Το πρώτο μεικτό ιερατείο στον κόσμο και το πρώτο ιερατείο που εξίσωσε τα δύο φύλα!
6. Ο καρπός προαύστι! 7. Η πρώτη μπάλα, σύγχρονου τύπου, στον κόσμο!
8. Η πρώτη σύλληψη της τριαδικότητος του θείου.
9. Η πρώτη γραπτή σύλληψη της τριαδικότητος έχουμε από τον Φερεκύδη, από την Σύρο, διδάσκαλο του Πιθαγόρα: «Ζας μεν και χρόνος ήσαν αεί και χθονίτη».
10. Το μεγαλύτερο κυκλικό οικοδόμημα της αρχαιότητος!
11. Η πρώτη χρήση του μαγνήτη στην ιατρική (μαγνητοθεραπεία)!
12. Η πρώτη θεοποίηση της Τύχης!
13. Η πρώτη παραγωγή μπύρας!
14. Η πρώτη επεξεργασία δέρματος με στύψη!
15. Η πρώτη εφεύρεση του ιππικού!
17. Οι πρώτοι άγιοι του κόσμου!
18. Η πρώτη εφεύρεση του σωσιβίου, από τον Δάρδανο!
19. Η μεγαλύτερη υποβρύχια ηλεκτρική σύνδεση νησιού με στεριά στην Ελλάδα!
20. Η αρχαιοτέρα σωζόμενη χριστιανική εκκλησία στον κόσμο!

Εύχομαι καλό ταξίδι σ' αυτό το βιβλίο του Γιώργου Λεκάκη.

Στην Αθήνα το βιβλίο μπορείτε να το βρείτε στα βιβλιοπωλεία Ελευθερουδάκη, Χρηστάκη, Ιμφογγώμων, Κάδμος κ.λπ.

«Σαμοθράκη»

Αναστάσιος Βογιατζής

Έκδοση "Πανσαμοθρακική Εστία Αθηνών", 2009, σελ. 482

Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Μποτονάκη

Στον πρόλογο ο συγγραφέας, με άμεσο ύφος, εξηγεί πώς γεννήθηκε αυτό το βιβλίο: Μία τυχαία συνάντηση με δύο Γερμανούς τουρίστες στον αρχαιολογικό χώρο της Σαμοθράκης, το 1960, ήταν η αιτία να ξεκινήσει την έρευνά του ο συγγραφέας γύρω από την ιστορία του νησιού του.

Με ξεκίνημα το βιβλίο του Hans Gsänger «Samothrake», προχώρησε τη έρευνά του:

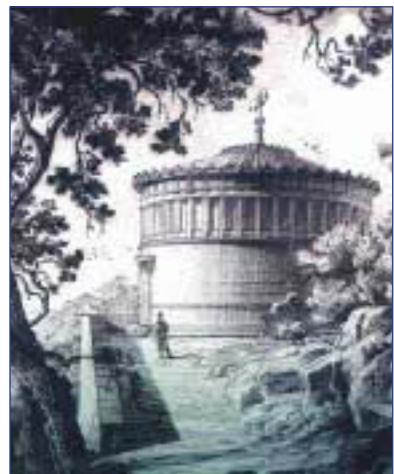
«Με οδηγό τη μικρή βιβλιογραφία που παρετίθετο στο τέλος του μικρού αυτού βιβλίου, ανεμόχλευσα τα ράφια των αρχαιολογικών βιβλιοθηκών των Αθηνών, όπου πράγματι βρέθηκα αντιμετώπος και με άλλες μακροσκελείς βιβλιογραφίες, βάσει των οποίων βρήκα, ανέσυρα και μελέτησα όλα τα σχετικά αρχαιολογικά βιβλία και περιοδικά που αναφέρω και στη δική μου πλέον βιβλιογραφία. Και επειδή αυτά τα συγγράμματα, στο σύνολό τους, ήσαν παλαιές εκδόσεις και δεν υπήρχαν στο ελεύθερο εμπόριο, εδαπάνησα πολύ χρόνο μέσα στις αρχαιολογικές βιβλιοθηκές, για να αντιγράψω με το χέρι πολλά ποικιλόγλωσσα κείμενα, τα οποία ήσαν, ως επί το πλείστον, εις τα αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, αρχαία ελληνικά κ.λπ.».

Στο πρώτο κεφάλαιο του Α' μέρους, ο συγγραφέας περιγράφει τη φυσική κατάσταση του νησιού, στο δεύτερο βυθίζεται στη μυθολογία και στο τρίτο, το μεγάλο, αναφέρεται στην ιστορία της Σαμοθράκης έως τους Μακεδόνες. Στα επόμενα κεφάλαια, από το 40 έως το 90, διανύει τη Ρωμαϊκή, τη Βυζαντινή περίοδο, ασχολείται με την Τουρκοκρατία, τη συμμετοχή της Σαμοθράκης στον αγώνα του 1821, την απελευθέρωση του 1912-13 και τη βουλγαρική κατοχή του 1941-44.

Στο Β' μέρος αναφέρεται στα κτίσματα του αρχαιολογικού χώρου, τα Καβείρια μυστήρια και τους μεγάλους θεούς.

Στο Γ' μέρος μεταφέρει κείμενα σημαντικών προσωπικοτήτων, όπως του Ιωνία Δραγούμη, του Ν. Φαρδύ και του Κ. Λέμαν, και κλείνει το ογκώδες και αξιόλογο πόνημά του ο Ανασ. Βογιατζής με την πλούσια ελληνική, αγγλική, γαλλική και γερμανική βιβλιογραφία.

Χαρακτηριστικό της λεπτομερούς μελέτης του κάθε κεφαλαίου είναι οι εξαιρετικές παραπομπές σε αρχαίους συγγραφείς και επιγραφές.



Αναπαράσταση του Άρσινοειου στο οπισθόφυλλο του βιβλίου

στήριξη βιβλίων

Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Μποτονάκη

«Παναούλες, Ποδιές των Σαρακατσάνων της Θράκης»

Συλλογή Ελένης Φιλιππίδη - Ημερολόγιο

Έκδοση Συλλόγου Αρχαιοφίλων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς νομού Έβρου

Στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού μας (32ο) πληροφορήσαμε τους αναγνώστες μας ότι κυκλοφόρησε ένα συλλεκτικό ημερολόγιο - λεύκωμα από το Σύλλογο Αρχαιοφίλων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς νομού Έβρου, με θέμα «Παναούλες, Ποδιές των Σαρακατσάνων της Θράκης» και το προτείναμε, για να βοηθήσουμε οικονομικά τον αδελφό Σύλλογο με την έγκαιρη πώληση του ημερολογίου.

Στο παρόν τεύχος παρουσιάζουμε το εξαιρετικό αυτό ημερολόγιο - λεύκωμα και προτείνουμε πάλι στους φίλους αναγνώστες να συνδράμουμε με την αγορά του στην οικονομική ενίσχυση του Συλλόγου Αρχαιοφίλων, ώστε αυτός να πραγματοποιήσει το μεγαλόπνιο σχέδιό του, να λειτουργήσει το Ιστορικό Μουσείο της Αλεξανδρούπολης, που η οργάνωσή του βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη.



Ο κ. Νίκος Πινάτζης, πρόεδρος του Συλλόγου, προλογίζει την έκδοση και, μεταξύ άλλων, σημειώνει:

«Οι σαρακατσάνικες ποδιές της Θράκης που κοσμούν τις σελίδες του, αποτελούν ένα μόνο μέρος της ενδυματολογικής συλλογής των Σαρακατσάνων της Θράκης που συγκροτήθηκε από την αείμνηστη Ελένη Φιλιππίδη.

Ο σύλλογός μας, με συναίσθηση ευθύνης, ανέλαβε την καταγραφή, διαφύλαξη και προβολή της εξαιρετικά πολύτιμης συλλογής που του εμπιστεύθηκε η οικογένειά της και η οποία περιλαμβάνει 1.200 αντικείμενα και ομάδες αντικειμένων –κυρίως ενδύματα και στρωσίδια των Σαρακατσάνων της Θράκης.

Η επιστημονική καταγραφή και φωτογράφηση της συλλογής έχει ήδη ξεκινήσει κάτω από την εποπτεία της κοινωνικής ανθρωπολόγου κ. Νέλλης Μελίδου-Κεφαλά, ώστε σύντομα να αποτελέσει βασική εκθεσιακή ενότητα του Ιστορικού Μουσείου Αλεξανδρούπολης, που αυτή την περίοδο βρίσκεται σε φάση ριζικής ανασυγκρότησης. Σκοπός της έκδοσης αυτής είναι να παρουσιάσει τις ιδιότυπες αυτές σαρα-

κατσάνικες ποδιές στο ευρύ κοινό, αναδεικνύοντας τη σημασία της ίδιας της συλλογής και τιμώντας έτσι την Ελένη Φιλιππίδη, μία ξεχωριστή γυναίκα που με τις μελέτες, τις δημοσιεύσεις, την πολιτιστική της δράση και την κοινωνική της προσφορά επί πενήντα συναπτά έπι, σφράγισε τη ζωή της Αλεξανδρούπολης».

Η κ. Νέλλη Μελίδου-Κεφαλά, η οποία μελέτησε τη συλλογή, δίνει μία εξήγηση γύρω από την ονομασία της σαρακατσάνικης θρακικής ποδιάς «Παναούλα» και στη συνέχεια αναλύει και περιγράφει την τεχνική τής κατασκευής της, τα σύμβολα, την ιστορία της, ενώ παράλληλα δίνει και μία συνοπτική εικόνα της παρουσίας των Σαρακατσάνων της Θράκης.

«Παναούλες ονομάζουν οι Σαρακατσάνες τις μικρές τραπεζοειδείς ποδιές που αποτελούν το χαρακτηριστικό γνώρισμα της γυναικείας ενδυμασίας των Σαρακατσάνων της Θράκης. Δεν γνωρίζουμε από πού προέρχεται η ονομασία αυτή. Κατά τις προφορικές πληροφορίες, η ονομασία οφείλεται στη μορφή της ποδιάς αυτής που μοιάζει με εικόνισμα, έτσι όπως η κεντρική διακόσμηση κλείνεται συχνά σε ένα τετράπλευρο από χρυσαφίή ασπιμί iερατικό σιρτί. Εξάλλου, η τριμερής διαμόρφωση της ιδιότυπης αυτής ποδιάς με το κύριο θέμα

- παράσταση στο κεντρικό φύλλο και τα δευτερεύοντα στα πλαϊνά, διαμόρφωση ιδιαίτερα εμφανής στα παλαιότερα δείγματα, θυμίζει τρίπτυχη εικόνα. Επιπλέον, η ονομασία παναούλα μπορεί να έχει σχέση με το ρόλο της Παναγίας στην προστασία της μητρότητας αλλά και της γονιμότητας της γυναίκας, καθώς η ποδιά αυτή καλύπτει και προστατεύει το τμήμα του γυναικείου σώματος που σπήνεται στην παραδοσιακή πατριαρχική κοινωνία των Σαρακατσάνων είναι αποκλειστικά υπεύθυνου για τη διαιώνιση του ειδους. Στη χρήση της παναούλας για την προστασία της ευαίσθητης για την αναπαραγωγή περιοχής του γυναικείου σώματος συνηγορεί και ο συμβολικός χαρακτήρας των μοτίβων που τη διακοσμούν, ο σταυρός, τα φεγγάρια, οι κουδέλες (σχηματοποίηση του φιδιού που οι Σαρακατσάνοι θεωρούσαν φυλακτικό) και ακόμη το πολύκλων σχηματοποιημένο δέντρο που κοσμεί τις ανοιξάπτικες ποδιές. Γιατί είναι βέβαιο ότι αυτού του τύπου η ποδιά δεν είχε ποτέ πρακτικό χαρακτήρα (να προστατεύει το ένδυμα όταν έκαναν δουλειές) αλλά συμβολικό και προστατευτικό με τα ιερά και μαγικά μοτίβα που απεικονίζει. Πρέπει να σημειωθεί ότι παναούλες φορούσαν οι Σαρακατσάνες όταν ήταν αλλαμένες, δηλαδή όταν φορούσαν τα καλά τους».



Οικογένεια Σαρακατσάνων της Θράκης

«Οι Σαρακατσάνοι της Θράκης ονομάζονται Πολίτες, πιθανότατα γιατί οι μετακινήσεις τους γίνονταν γύρω από την περιοχή της Κωνσταντινούπολης. Οι Πολίτες Σαρακατσάνοι σε όλη τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας κινούνταν χειμώνα-καλοκαίρι απρόσκοπτα στην κεντρική και νότια Βουλγαρία... Στα 1919-1923, με τις συνθήκες Νεϊγύ και Λωζάνης και την οριστική διευθέτηση των ελληνοτουρκικών και ελληνοβουλγαρικών συνόρων, πολλές οικογένειες Σαρακατσάνων παρέμειναν στη Βουλγαρία. Οι Σαρακατσάνοι αυτοί που έχουν συγγενικούς δεσμούς με τους Σαρακατσάνους της ελληνικής Θράκης είναι σήμερα πάνω από 15.000, διατήρησαν τη γλώσσα, τα έθιμα, την εθνική τους συνείδηση και είναι οργανωμένοι σε συλλόγους». Επιπλέον, στην εισαγωγή, η Σύνταξη Φιλιππίδη, κόρη της αείμνηστης λαογράφου Ελένης Φιλιππίδη, παραθέτει ένα σύντομο βιογραφικό της σπουδαίας μητέρας της.¹

1 Δες «Πρόσωπα και Μορφές της Αλεξανδρούπολης», έκδοση του Συλλόγου μας, σελ. 153, ΕΛΕΝΗ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ.

Γιάννης Ξανθούλης Η εκδίκηση της Σιλάνας

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Έκδοση: Ελληνικά Γράμματα

Ο συμπολίτης και φίλος Γιάννης Ξανθούλης, πρόσφερε φέτος στο αναγνωστικό του κοινό, στο πανελλήνιο αναγνωστικό του κοινό, δύο βιβλία, που έχουν ως αφετηρία και έμπνευση βιώματα και μνήμες-γνώσεις σχετικές με την Αλεξανδρούπολη. Το ένα είναι ένα μικρό «αριστούργημα» «Αλεξανδρούπολη σαν παραμύθι... σαν ιστορία», με το οποίο θα ασχοληθούμε στο επόμενο τεύχος και το άλλο ένα αιρετικό μυθιστόρημα, στο οποίο σταματούμε με τη σύντομη παρουσίασή του: Ο ίδιος ο συγγραφέας μας βοηθάει να προσεγγίσουμε το «μυθιστόρημά του» αυτό ως εξής: «Ταν απόφασισα να κάνω μυθιστόρημα τα τριάμισι από τα οκτώ συνολικά χρόνια που διήρκεσε η επεισοδιακή εφηβεία μου στην επαρχία, συναντήθηκα με ένα φάντασμα: την κυρία Σιλάνα Σαλιάγκου. Ένα πρόσωπο που πίστευα πως είχε κυοφορθεί μέσα στην ταλαίπωρη επαγγελματική μου μήτρα απέκτησε σάρκα και οστά. Ήχερε όσα ήξερα, θύμωνε με όσα θύμωνα κι αγαπούσε τον τρόπο με τον οποίο αγαπούσα ό, τι αγάπησα. Στο βιβλίο αυτό, με την αυτοβιογραφική ολισθηρότητα, η Σιλάνα Σαλιάγκου με εκδικείται οξύνοντας τη μνήμη μου για πράγματα που νόμιζα ότι είχαν παραγραφεί στο πέρασμα των δεκαετιών και των παραλλαγών της αλήθειας».

Για εμάς, τους καταγόμενους από την επαρχαική πόλη, μέσα στην οποία κινούνται οι αναμνήσεις του Γ.Ξ. και ζήσαμε παρόμοια εφηβεία, μία δεκαετία πριν ή μία δεκαετία μετά, το ανάγνωσμα αυτού έχει ιδιαίτερη βαρύτητα. Δεν έχουμε ίσως το λογοτεχνικό ταλέντο του Γιάννη να «στήσουμε» μία κυρία Σαλιάγκου να εκφράσει το θυμό της ή την αγάπη της για όσα ζήσαμε...

Ο ίδιος μας ενημερώνει εξ αρχής ότι «η κυρία Σιλάνα Σαλιάγκου για μένα υπήρξε άλλοθι. Έται κι αλλιώς πάντα ήθελα να γεννήσω –και τη γέννησα ακριβώς όταν είχα καβατάρει το μισό αιώνα και λίγο πιο πάνω... Τη γέννησα ώρημ, στοχαστική, με μία δυνατή νοσταλγία και θαυμασμό απέραντο στην αξεπέραστη ποιητική ανορθογραφία του Μποστ –του Μέντη Μποσταντζόλου– αλλά και νεότερων φίλων γελοιογράφων. Μία κυρία, λοιπόν, με αβάσταχτη ανάγκη ομοιοκατάληκτης ηθικής. Απόλυτα Ελληνίς, πατριδοφωτισμένη και ευτράπελα ρομαντική, αντάξια του ονόματός της...»

«... «Και γιατί διαλέξατε εμένα;» τόλμησα αν πω.

«Εσύ με διάλεξες. Με είχες ανάγκη... από πάντα. Τα πράγματα θα πήγαιναν πολύ χειρότερα αν δεν βρισκόμουν πίσω απ' τα σκηνικά που έσπηνες κάθε τόσο... ».

Ως ένα σημείο ακουγόταν διασκεδαστική η κηδεμονία της. Όσο για τα σκηνικά μου, ήθελε ντε και καλά να με πείσει ότι ήμουν σταθερά προσκολλημένος στα υποκοριστικά μου φετίχ.

“Επινοούσες τα πάντα καταπάτωσαν συνέφερε τον ψυχισμό σου. Μόνο στα όνειρα, εκεί όπου το υποσυνείδητο αφήνεται ελαφρώς ελεύθερο, σου υπαγόρευα μερικά απ' τα πολλά που είχα ετοιμάσει για πάρτη σου, νεαρέ! ”

Και ο νεαρός των εξήντα τόσων ανοίξεων την άκουγε μειδιών...».

Ενδιαφέρον και βοηθητικό στην προσέγγιση του μυθιστορήματος αυτού είναι και το «βιογραφικό σημείωμα» του συγγραφέα, που δεν είναι άλλο παρά ένα στιχορύγημα που απευθύνει η Σιλάνα Σαλιάγκου στον συγγραφέα:

«...Ξόδεψες γράφοντας τα εξήντα καλοκαίρια σου – με δυσκολία πια στο δρόμο έλεγες “γεια σου”.

Μα εγώ θυμάμαι να ετοιμάζεις τη βαλίτσα σου για κάποιο λάθος προορισμό παρωχημένο. Κι ήμουν η μόνη κατά βάθος που σε γνώρισε, συνταξιδιώτη σε αυτοσχέδιο μαύρο τρένο».

Το μυθιστόρημα διαβάζεται ευχάριστα. Η δομή του, χρονολογική, μας οδηγεί αρχικά στην ποιητική «συνάντηση με το φάντασμα» με τη Σιλάνα Σαλιάγκου, το «δροσερό εφιάλτη», αρχικά, αλλά τώρα, ζωντανή, στο σαλόνι της με «κόκκινο φόρεμα» και «σάρπα στο χρώμα των ανέμων» που τον έπεισε να γράψει: «Μιλούσε χωρίς εγώ να τολμά να τη διακόψω. Και ύστερα από μία εβδομάδα, με διπλή δόση αντικαταθλιπτικών, ξεκίνησα να γράφω το “πώς” και το “γιατί” χωρίς πυξίδα...».

Στη συνέχεια διατρέχει την περίοδο «Μέση Εκπαίδευση», με θυμό και αγάπη συγχρόνων, κατά την οποία εμφανίζονται και «ήρωες» που βοηθούν στην εξέλιξη, υπαρκτοί ή όχι, ονοματισμένοι ή όχι, και παράλληλα αναγνωρίζονται από τον αναγνώστη γεγονότα, καταστάσεις, σύμβολα και χαρακτήρες της περιόδου εκείνης. Η Σιλάνα Σαλιάγκου βοηθά τον συγγραφέα να απομυθοποιήσει την περίοδο της εφηβείας, που εξωραΐζουμε συνήθως οι περισσότεροι και φυσικά ο Γ.Ξ. δεν πέφτει σ' αυτή την «παγίδα». Την σαρκάζει όμως ενώ την περιβάλλει με «αγάπη», και λυτρώνεται ή προσπαθεί να λυτρωθεί.

Πρόσωπα καταλυτικά, με τα οποία κινεί στη συνέχεια τον απλό μύθο του μυθιστορήματός του η Ελένη, η κυρά Μαρίκα η χονδρή και κυρίως ο θείος Μίμης, ο σιδηροδρομικός, πρωθειώνη την ενηλικίωσή του ενώ σαρκάζει την ατμόσφαιρα της επαρχίας στη μετεμφυλιακή περίοδο.

Το μυθιστόρημα τελειώνει, όταν τελειώνει και η ζωή του συγγραφέα στην επαρχία και αρχίζει η ζωή του μακριά απ' αυτήν, αλλά όχι χωρίς αυτήν.

«Και πιάστηκε στο μαγνήτη, βέβαια...», είπε η κυρία Σιλάνα Σαλιάγκου.

“Ναι. Και πιάστηκα και, απ' όσο ξέρω, επέζησα”.

“Και ο Πιραντέλο;”

“Πήγα να τον δω. Ήταν στο τέλος του Απριλίου του '62. Με τη μητέρα μου πήγαμε. Σε απογευματινή παράστη...”

“Κι έπειτα;”

“Επειτα συνέχισα να ζω προσεχτικά, ως απόφοιτος του Ευαγγελισμού, ώσπου όλα άρχισαν να απομακρύνονται με την αλάνθαση τεχνική του ονείρου...”

“Κι όμως”, ξαναβρήκε η Σιλάνα τον επηρέμενο τόνο της, «...ήμουν μαζί σου πάντα».

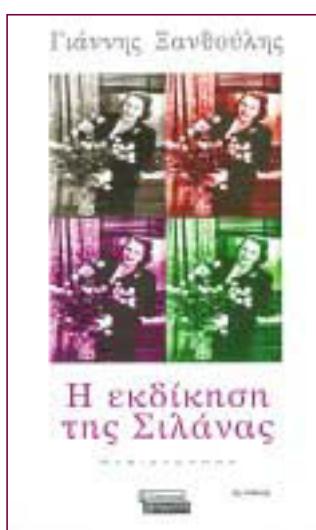
“Για να το λέτε...”

“Το λέω. Πάλι καλά που με ανέσυρες όταν ξεκίνησες να σκαλίζεις τις ομοιοκαταλήξεις στο ραδιόφωνο”.

“Ναι, πάλι καλά. Πάντα είχα εμπιστοσύνη στις συμπτώσεις και στο τυχαίο”.

“Εγώ δεν ήμουν τυχαία...”

Είχε τις σταθερές δικαιολογίες της, κι ας πήρε την εκδίκηση της ξαμολώντας τα σημεία της στην παρατητική της ονείρου... Αναμνήσεις που, ευτυχώς, δεν χρειάστηκε να 'vai απαραιτήτως όλες ομοιοκατάληκτες – αν και θα το θελε πολύ η μαντάμ Σιλ-Σαλ».



ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Η κοπή της πίτας του Συλλόγου μας

Γράφει ο Γρηγόρης Γεωργίου

Στις 13 Ιανουαρίου 2010 πραγματοποιήσαμε την ετήσια εκδήλωση για την κοπή της πίτας του Συλλόγου μας. Η μεγάλη αίθουσα του ξενοδοχείου Olympic Royal, στους Στύλους του Ολυμπίου Διός, δίπλα στο σταθμό «Ακρόπολις» του Μετρό, μας περίμενε αστραφτερή και πολυτελής με τους πολυελαίους της, τα παχιά χαλιά και τα μεγάλα στρογγυλά τραπέζια με τα κάτασπρα τραπέζομανδηλα. (Μία πολυτέλεια που, μεταξύ μας, την περιμένουμε κάθε χρόνο και ξέρουμε να την απολαμβάνουμε εμείς οι Αλεξανδρούπολίτες.)

Η εκδήλωση θεωρείται πλέον θεσμός από τους συμπατριώτες μας. Είναι η ευκαιρία και η αφορμή να βάλουμε τα καλά μας ρούχα και τα ακόμα καλύτερα χαμόγελά μας και να σπεύσουμε να ανταμώσουμε με φιλους και γνωστούς για να περάσουμε ένα βράδυ ξεγνοιασιάς και συναισθηματικής φόρτισης.

Φέτος, μία χρονιά οικονομικά δύσκολη, είχαμε το φόβο μήπως το γενικό κλίμα έχει μετρήσει στην προσέλευση και έχει επηρεάσει τη διάθεση (και... το πορτοφόλι) των συμπατριωτών μας. Φαίνεται –ευτυχώς– πως διαψευσθήκαμε και φέτος. Η προσέλευση του κόσμου ήταν αθρόα, ξεπερνώντας κάθε προσδοκία. Και η διάθεση φαινόταν από το χαρούμενο βουητό και τα χαμόγελα σε όλα τα τραπέζια

με τις συντροφιές των παλιών αγαπημένων φίλων, συμμαθητών, γειτόνων, να απολαμβάνουν το τσάι ή τον καφέ τους με τα βουτήματα και την ποικιλία των μεζέδων.

Την ίδια καλή διάθεση είχαν και όλοι οι κάθε χρόνο παρευρισκόμενοι επίσημοι. Και φέτος η παρουσία τους ήταν ιδιαίτερα τιμητική. Ο νέος υφυπουργός κ. Γ. Ντόλιος (που όλοι του ευχηθήκαμε καλή δύναμη και επιτυχία στο δύσκολο έργο του), οι βουλευτές του νομού μας κ.κ. Ελένη Τσιαούση, Όλγα Ρενταρή-Τέντε, Αλεξ. Δερμεντζόπουλος, ο Δημαρχός της Αλεξανδρούπολης κ. Γ. Αλεξανδρής με τη σύζυγό του Δώρα (ιδιαίτερα ευχάριστη και τιμητική παρουσία, θα μου επιτραπεί να προσθέσω, καθότι παλιά φίλη και συμμαθήτρια από τα χρόνια του Δημοτικού στην Παιδαγωγική Ακαδημία), ο Διευθυντής της εφημερίδας ΓΝΩΜΗ κ. Γ. Λασκαράκης, που πάντα μας τιμά με την υποστήριξή του, η νέα Πρόεδρος της ΠΑΟΝΕ κ. Άννα Πεντιφράγκα, και ο αγαπητός κ. Γιάννης Μητράκας, άξιος και τιμημένος καλλιτέχνης. Μόνον ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αλεξανδρούπολεως κ.κ. Άνθιμος και ο Υπερνομάρχης Έβρου-Ροδόπης κ. Γ. Μηνόπουλος δεν μπόρεσαν να παραστούν, λόγω ανειλημμένων υποχεώσεων.

Με μεγάλη προσπάθεια ο πρόεδρός μας κατάφερε κάποια στιγμή να επιβάλει την απαραίτητη ησυχία για να



Οι προσκεκλημένοι και το Δ.Σ. του Συλλόγου μας στην κλασική πόζα. Όρθιοι από αριστερά: Γρ. Γεωργίου, Μίχου, Στρατ. Κουκουρίκου, Δώρα Κοτσώνη, Παν. Τσιακίρης, Πέπη Πινάτζη-Αννίνου, Αλεξ. Μποτονάκη και Κράτης Ποιμενίδης. Καθιστοί: Γιάννης Μητράκας, Γιάννης Λασκαράκης, Ευάγγελος Δεμιράκης, το ζεύγος Γ. Ντόλιου, Δώρα και Γιώργος Αλεξανδρής, Αλ. Δερμεντζόπουλος και Άννα Πεντιφράγκα.

γίνει το κοψιμό της πίτας και η κλήρωση για το φλουρί, καθώς και η καθιερωμένη βράβευση των παιδιών των μελών του Συλλόγου, που επέτυχαν στις Γενικές Εξετάσεις του 2009 ή αποφοίτησαν ή ολοκληρώσαν τις μεταπτυχιακές τους σπουδές.

Τυχερός της βραδιάς ήταν ο βουλευτής μας κ. Αλεξ. Δερμεντζόπουλος, που κέρδισε το «φλουρί» της βασιλόπιτας, δηλαδή το ασημένιο γούρι της χρονιάς, φιλοτεχνημένο από το κοσμηματοπωλείο «Καίσαρη».

Μετά την κοπή της βασιλόπιτας ήρθε η σειρά να τιμηθούν τα παιδιά των μελών μας που επέτυχαν στις εισαγωγικές εξετάσεις των Ανωτάτων Ιδρυμάτων ή που ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους. Εκτός από το τιμητικό δίπλωμα, έλαβαν το νέο βιβλίο «ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ σαν παραμύθι... σαν ιστορία», μια θαυμάσια έκδοση του Εθνολογικού Μουσείου Αλεξανδρούπολης, με συγγραφέα τον φίλο Γιάννη Ξανθούλη, και ένα αναμνηστικό ασημένιο μπρελόκ με τον φάρο της πόλης μας, για τα 25 χρόνια του Συλλόγου, φιλοτεχνημένο από τον Δούκα Τσιακίρη. Οι τιμηθέντες είναι:

– Άννα Αποστολίδου του Αποστόλου και της Κωνσταντίας. Επέτυχε στο Τμήμα Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

– Μαρίνα Ιωαννίδου του Κων/νου και της Ελισάβετ. Επέτυχε στο Τμήμα Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

– Χρήστος Σωτηρόπουλος του Αθανασίου και της Ελένης. Επέτυχε στο Τμήμα Διδακτικής και Ψηφιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιά.

– Αργύρης Μακρυγιώργου του Γεωργίου και της Αναστασίας. Αποφοίτησε από το Τμήμα Πληροφορι-



Ο Υφυπουργός Εσωτερικών κ. Γ. Ντόλιος απευθύνει χαιρετισμό.



Η μικρή Μαρία-Φαιδρα Λάμπρη, εγγονή της Φαιδρας Ορδουμποζάνη, διαλέγει τον τυχερό.



Η βουλευτής Έβρου κ. Ελένη Τσιαούση επιδίδει τον έπαινο και τα δώρα στη Μαρίνα Ιωαννίδου για την επιτυχία της.



Ο Χάρης Μασούρας παραλαμβάνει το πιμητικό δίπλωμα της κόρης του Ελένης από τον κ. Γιάννη Λασκαράκη.



Ο βουλευτής Έβρου κ. Αλεξ. Δερμεντζόπουλος επιδίει τον έπαινο και το δώρο στην Ελένη Σωτηροπούλου, μητέρα του χρήστου Σωτηρόπουλου.



κής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

– Νικολέττα Χατζηανδρέου του Γεωργίου και της Αργυρώς. Αποφοίτησε από την Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, με μεταπτυχιακό στη Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας και διδακτορικό στην Κοινωνιολογία της Υγείας.

– Ελένη Μασούρα του Χαριλάου και της Μαρίνας. Αποφοίτησε από τη Σχολή Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του Πανεπιστημίου Guildford - Surrey της Αγγλίας.

Μέσα στα 25 χρόνια ζωής του Συλλόγου άθελά μας σκεπτόμαστε, μέσα από τις στιγμές αυτές, τα παιδιά ή όλων μας –τα καμαρώνουμε όλα σαν δικά μας παιδιά– που τιμήθηκαν, όταν πέτυχαν στο Πανεπιστήμιο, που τιμήθηκαν και πάλι όταν αποφοίτησαν, και τιμήθηκαν και πάλι όταν ολοκλήρωσαν και τις μεταπτυχιακές τους σπουδές. Οι στιγμές αυτές είναι η επιβράβευση των αγώνων της ζωής που περνά σαν σκυτάλη από τα δικά μας χέρια στα χέρια των παιδιών μας. Και από αυτά στα χέρια των δικών τους παιδιών. Γιατί όπου να 'ναι –κι ευλογημένη ώρα– θα αρχίσουμε να βραβεύουμε τα εγγόνια μας... Καλά να 'μαστε και καλά να είναι πάντα ο Σύλλογός μας.

Όμως, αυτές οι σκέψεις δεν είναι για να μελαγχολούμε. Είναι για να χαιρόμαστε και να καμαρώνουμε. Το δείχνουν και οι φωτογραφίες, που φέτος φρόντισε να μας χαρίσει ο παλιός φίλος εξαίρετος φωτογράφος Τόλης Σιάτρας που ταξίδεψε στην Αθήνα ειδικά για εμάς. Το πιστοποίησαν και οι ωραίες μουσικές στιγμές που φρόντισε να διαλέξει και να μας χαρίσει, μετά τις βραβεύσεις, ο Νίκος Βουτσάς, πάντοτε ακούραστος και εκλεκτικός στις επιλογές του. Όπως τότε παλιά που φρόντιζε για την επιλογή της μουσικής στα μαθητικά –και απαγορευμένα– πάρτι...

Kai ton xrōrou!

Ο Δήμαρχος Αλεξανδρούπολης
κ. Γεώργιος Αλεξανδρής βραβεύει
την Νικολέττα Χατζηανδρέου
παρουσία των κ.κ. Στρατούλας
Κουκουρίκου και Παν. Τσιακίρη.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Η χοροεσπερίδα του Συλλόγου μας

Γράφει η Γεωργία Καραμανίδην -Μίχον

Γύρω μας γίνονται πολλά. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης μας βομβαρδίζουν με δυσσίωνες πληροφορίες. Η οικονομία έχει πληγεί. Η ανασφάλεια για το αύριο επηρεάζει την καθημερινότητά μας. Ο δισταγμός για τη διοργάνωση του ετήσιου χορού μας δεν ήταν παρά ένα από τα αναμενόμενα επακόλουθα της κατάστασης που άλλοι βιώνουμε. Τελικά, όμως, επικράτησε η ανάγκη να συναντηθούμε και να γιορτάσουμε σε πείσμα των καιρών...

Ο χορός πραγματοποιήθηκε στις 29 του Φλεβάρη, στο ξενοδοχείο «ΟΑΣΙΣ». Ο πρόεδρος του Συλλόγου μας κ. Παναγιώτης Τσιακίρης, μας καλωσόρισε θερμά. Το κέφι δεν άργησε να ανάψει. Η υπέροχη φωνή των τραγουδιστών και το πλούσιο ρεπερτόριο της ορχήστρας Άγγελου Κολαβρυτινού μάς συνεπήρων. Πολλοί λικνίστικαν στο ρομαντικό ρυθμό του βαλς και του ταγκκ. Άλλοι διασκέδασαν χορεύοντας τουίστ και μποσανόβα. Ήταν εκείνες οι στιγμές που ξύπνησαν τις αναμνήσεις της πρώτης μας νιότης, της εποχής που το ξεφάντωμα στα πάρτι ήταν ένας καρπός σχεδόν απαγορευμένος και γι' αυτό για πάντα γλυκός και στη μνήμη χαραγμένος.

Την παράσταση, ωστόσο, έκλεψε η κ. Αλεξία Παρασκευοπούλου, χορεύοντας ένα υπέροχο ζεϊμπέκικο.

*Ο Πρόεδρος χαιρετίζει τους συνδαιτημόνες.*

Η μουσική, ο χορός, η απόδαυση του πολύ ωραίου φαγητού και του ποτού, οι ατέλειωτες συζητήσεις στα τραπέζια, η ζεστασιά και η ζωηράδα μας επιβεβαίωσαν την ορθότητα της απόφασης να διοργανωθεί και φέτος ο ετήσιος χορός μας.

Όλοι φύγαμε παίρνοντας μαζί μας ευχάριστες αναμνήσεις. Κάποιοι από εμάς έφυγαν παίρνοντας μαζί τους κάτι παραπάνω! Στην αρχική τιμή του εισιτηρίου μας συμπερι-

*Ο Γρηγόρης Γεωργίου αγκαλιάζει τη συμμαθήτρια του Πίτσα Δεληγιαννίδου-Χαλιανίδου και την κόρη του φίλου του Ντίνου Δέσποινα Μανιά, ενώ καθιστές χαρογελούν η Αγγελική Μανιά και η Ιωάννα Αποστολίδου.*



Χορέψαμε ευρωπαϊκά και λάτιν...



... ποντιακά ...



... θρακιώτικα αλλά και... ζεϊμπέκικο

λαμβανόταν η τιμή ενός λαχείου. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης πραγματοποιήθηκε κλήρωση για την ανάδειξη είκοσι τυχερών που κέρδισαν πολύτιμα δώρα.

Συγκεκριμένα.

1. Η φίλη της Αλεξανδρούπολης, καθηγήτρια Δέσποινα Παπαθεοδωρίδη - Καστανά κέρδισε ένα αεροπορικό εισιτήριο ΑΘΗΝΑ - ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ - ΑΘΗΝΑ, προσφορά της AEGEAN AIRLINES.

2. Ο Α' αντιπρόεδρος του Συλλόγου μας Γρηγόρης Γεωργίου κέρδισε ένα αεροπορικό εισιτήριο ΑΘΗΝΑ - ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ - ΑΘΗΝΑ, προσφορά της AEGEAN AIRLINES.

3. Η Βάνια Παπαηλιού, μέλος του Συλλόγου, κέρδισε μία διήμερη διαμονή σε δίκλινο δωμάτιο στο ALEXANDER HOTEL.

4. Η Ευστρατία Κουκουρίκου, έφορος Δημοσίων Σχέσεων του Συλλόγου, κέρδισε μία διήμερη διανυκτέρευση σε δίκλινο δωμάτιο στο THRAKI PALACE.

5. Η Ειρήνη Τσιακίρη, σύζυγος του προέδρου του Συλλόγου, κέρδισε μία διήμερη διαμονή σε δίκλινο δωμάτιο στο NEFELI HOTEL.

6. Ο φίλος του Συλλόγου «στρατηγός» Ευθύμιος Κατσούρας, κέρδισε μία διήμερη διαμονή σε δίκλινο δωμάτιο στο ξενοδοχείο ESPEROS ΠΗΛΙΟ.

7. Ο Βαγγέλης Βογατσάς, μέλος του Συλλόγου, κέρδισε μία διήμερη διαμονή σε δίκλινο δωμάτιο στο ξενοδοχείο ESPEROS ΠΗΛΙΟ.

8. Ο Πλαναγιώτης Ραυτόπουλος, φίλος της Αλεξανδρούπολης, κέρδισε μία διήμερη διαμονή σε δίκλινο δωμάτιο στο Le CONVIVIAL SPA Ξυλοκάτρου (του Βασιλ. Πάτκου).

9. Δέκα άλλοι τυχεροί κέρδισαν ισάριθμα συλλεκτικά επιτραπέζια ημερολόγια, έκδοσης Συλλόγου Αρχαιοφίλων Αλεξανδρούπολης, με περιεχόμενο στολές από τη συλλογή της Ελένης Φιλιππίδη. Τα ημερολόγια αγοράστηκαν από το Σύλλογό μας, για να ενισχυθεί ο αδελφός «Σύλλογος Αρχαιοφίλων Αλεξανδρούπολης», που προσπαθεί να στήσει το Ιστορικό Μουσείο της πόλης μας.

Η εκδήλωσή μας στέφθηκε από επιτυχία, επειδή, αν και λίγοι, είμασταν καλοί. Πάνω απ' όλα είμασταν εκεί σε πείσμα, όπως προείπα, των καιρών.

Ελπίζω του χρόνου να συναντηθούμε πάλι, να είμαστε το ίδιο καλοί, να είμαστε περισσότεροι και να δώσουμε με το δικό μας ιδιαίτερο τρόπο ψήφο εμπιστοσύνης στο κέφι και την αισιοδοξία!...

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

Ο συρμός του Αβδούλ Ασίζ

Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Μποτονάκη - Ζαφείρης Αλεξιάδης

Το κείμενο που ακολουθεί σχετίζεται με τα γεγονότα που διαδραματίσθηκαν κατά τη διάρκεια του Β' Βαλκανικού πολέμου και στα οποία αναφερθήκαμε στο προηγούμενο τεύχος, ενώ ο Ελληνικός στρατός προπλάνων νικηφόρος προς τη Θράκη, το 1913. Αφορά σ' ένα λάφυρο, συμβολικής περισσότερο σημασίας, που έπεσε στα ελληνικά χέρια· τον πολυτελή συρμό του Σουλτάνου Αβδούλ Ασίζ.

Ο Στ. Μαυρομιχάλης, ο Έλληνας διοικητής του Δεδέαγιας, κατά τις λήγες ημέρες του Ιουλίου 1913, κατά τις οποίες διοίκησε την περιοχή, μεταξύ των άλλων ενεργειών και έργων που επετελέσε (όπως αναλύσαμε στο προηγούμενο τεύχος) ήταν και η κατάσχεση του οθωμανικού τροχαίου υλικού και η αποκατάσταση της σιδηροδρομικής συγκοινωνίας.

Μεταξύ του τροχαίου υλικού που κατέσχε, περιλαμβανόταν και ο πολυτελής συρμός που δώρισε η αυτοκράτειρα της Γαλλίας Ευγενία (1826-1920), σύζυγος του Ναπολέοντα Γ', στον Σουλτάνο Αβδούλ Ασίζ (1830-1876).

Το 1913 βέβαια, κάτοχος του συρμού αυτού ήταν ο διαβόητος Σουλτάνος Αβδούλ Χαμίτ (1842-1918), τελευταίος Σουλτάνος της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Ο Στ. Μαυρομιχάλης σημειώνει ότι ο συρμός αυτός αποτελείτο από «30 και πλέον οχήματα» και, μετά την επιτυχία του, τον έστειλε ως δώρο στον βασιλιά Κωνσταντίνο στη Θεσσαλονίκη.

Στο Σιδηροδρομικό Μουσείο Αθηνών διασώζεται και εκτίθεται ένα από τα πέντε πολυτελή οχήματα, που αποτελούσαν τα αυτοκρατορικά διαμερίσματα. Το καπνιστήριο. Τα άλλα τέσσερα, δηλ. ο κοιτώνας, το σαλόνι, το υπασπιστήριο και το μαγειρείο δεν υπάρχουν (;).

Η πινακίδα μάς ενημερώνει σύντομα για το γεγονός και πληροφορεί ότι το εκτιθέμενο όχημα είναι διαξονικό, έχει μήκος 8,10 μ., 4,00 μ. απόσταση αξόνων και κατά μήκος φέρει δοκούς με δίσκους συγκρουστήρων από ξύλα.

Η διακόσμηση, αραβικού ρυθμού και οι ωραίες κολόνες, ανάγονται στα μέσα του 19ου αιώνα ή και λίγο μετά.



«... Μεταξύ των τροχαίων υλικού κατέσχον και ολόκληρον τον πολυτελή Αυτοκρατορικόν του Σουλτάνου σιδηροδρομικόν συρμόν, δώρον της αυτοκρατείρας των Γάλλων Ευγενίας προς τον Σουλτάνον Αβδούλ-Ασίζ, ο οποίος αναφέρεται ως ο μόνος Σουλτάνος, ο οποίος εξήλθε της επικρατείας του, μεταβάς δια τον συρμόν αυτού, προς επίσκεψιν τον Αυτοκρατορικόν ζεύγονς των Γάλλων κατά την Διεθνή Έκθεσιν των Παρισίων τω 1867, καταστρατηγήσας την παράδοσιν, καθ' ην ἐδει το Ιερόν Πρόσωπον τον Χαλίφον και Σουλτάνον να πατή μόνον επί Μουσουλμανικού εδάφους, διά της κατασκευής ειδικών υποδημάτων με διπλούς πάτονς [...] εις οὓς ενεκλείσθη χώμα της Μέκκας και της Κωνσταντινούπολεως. Διά λόγους ευνοήτους προνοίας παρέλαβε μετ' αυτού και τους δύο νεαρούς επιδόξους διαδόχους Μουράτ και Χαμήτ...»

Σαράντος Καργάκος, Αλεξανδρούπολη Μια νέα πόλη με παλιά ιστορία, Αθήνα 2000



Το καπνιστήριο του πολυτελούς αυτοκρατορικού συρμού του σουλτάνου Αβδούλ Ασίζ

ΟΡΦΕΑΣ, ΟΡΦΙΣΜΟΣ, ΟΡΦΙΚΟΙ ΥΜΝΟΙ Ο ΟΡΦΕΑΣ ΚΑΙ Η ΙΕΡΑ ΝΗΣΟΣ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ

Επιμέλεια: Πασχάλη Α. Χριστοδούλου, δρ. Χημακού Μηχανικού

ΙΕ' ΜΕΡΟΣ

Η Σαμοθράκη εθεωρείτο ιερό νησί για πολλούς αιώνες κατά την αρχαιότητα, λόγω των **Καβειρίων Μυστηρίων** που οργάνωναν οι Θράκες. Οι μεγάλοι τής κάθε εποχής θεωρούσαν τιμή τους να επισκεφθούν το νησί και να μυηθούν σε αυτά.

Κατά τον Αχιλλέα Σαμοθράκη: «Ο Ορφεύς έλαβε μέρος εις την Αργοναυτικήν εκστρατείαν. Κατά τον πλουν τρομερά θύελλα εξεγερθείσα κατά τα θρακικά παράλια, παρ' ολίγον να καταβυθίσει την Αργώ. Άλλα διά της επικλήσεως υπό του Ορφέως των θεών της Σαμοθράκης, η θύελλα εκόπασε και η Αργώ υπό τους μαγικούς ήχους της λύρας του γλιστρούσε στην ατάραχη θάλασσαν» [3] σελ. 395.

Ο Ορφέας εμύήσε τους Αργοναύτες στα μυστήρια της «ζαθέρης» (ιερής) Σαμοθράκης, τα οποία χαρακτηρίζει «όργια φρικτά θεών άρρητα βροτοίσιν» (φρικτές ιεροτελεστίες των θεών, οι οποίες είναι απόρρητες στους ανθρώπους) [1][2].

Ο μεγάλος μύστης αφιέρωσε τρεις ύμνους στους θεούς της Σαμοθράκης, ο ένας του Κορύβαντος, και δύο ύμνους των Κουρήτων). Παραθέτουμε τον ένα ύμνο των Κουρήτων, στον οποίο αναφέρεται δύο φορές η Σαμοθράκη, η ιερή γη, η κατοικία των **Κουρήτων** που είναι άνακτες της Σαμοθράκης.

Στο ερώτημα, αν οι **Κουρήτες** είναι ταυτόσημοι με τους **Καβείρους**, ο ύμνος που παρατίθεται και τους ταυτίζει με τους **Διόσκουρους**, που θεωρούνται επίσης ότι είναι **Κάβειροι**, απαντά θετικά [3] σελ. 279 και [8].

Οι **Κουρήτες** για τους ορφικούς ήσαν πνεύματα (πρωσωποποιηση ανέμων), ευεργετικοί για τους ανθρώπους, αλλά και ολέθριοι. Ο ύμνος είναι μία προσευχή προς αυτούς, ώστε να δείχνουν πάντα το καλό τους πρόσωπο στους θνητούς [4] σελ. 62.

Σύμφωνα με τον Αχιλλέα Σαμοθράκη, το όνομα των **Καβείρων** «απαντάται κατά τον 4ο π.Χ. αιώνα, έν τινι αποσπάσματι του Πινδάρου» [3] σελ. 277. Αυτό αποτελεί μία επιπλέον ένδειξη ότι οι Ορφικοί Ύμνοι έχουν συνταχθεί ενωρίτερα (βλέπε χρονολόγηση των ορφικών ύμνων) [5] σελ. 26.

Η Φύλις Λέμαν (Phyllis Lehman), Αμερικανίδα αρχαιολόγος (1912-2004), γνωστή κυρίως για το ανασκαφικό έργο της στη Σαμοθράκη μαζί με τον σύζυγό της Καρλ Λέμαν (+ 1960), διευθυντή των ανασκαφών στη Σαμοθράκη, ανακάλυψαν το 1950 το χαμένο δεξί χέρι της περίφημης Νίκης του Μουσείου του Λούβρου, καθώς και τα θραύσματα των δακτύλων του. Το δεξί χέρι με τα δάκτυλα τοποθετήθηκε σε ειδική βιτρίνα στο Λούβρο ως μόνιμο δάνειο από το Αρχαιολογικό Μουσείο της Σαμοθράκης [7].

Από προσωπική μου πληροφορία, τη δεκαετία του 1950-60, είδα να εκτίθεται το χέρι της Νίκης και αργότερα το ανάγλυφο με παράσταση αρχαίου χορού που έστειλε το Μουσείο του Λούβρου αντί του χεριού στο Μουσείο της Σαμοθράκης.

Ίσως αυτός ο χορός που παριστάνει το ανάγλυφο να είναι απόχρος του χορού των Κουρήτων που αναφέραμε πριν [7].

Και οι Κρήτες **Κουρήτες** χόρευαν τον αρχαιότατο χορό. Ο αρχαίος κρητικός πυρρίχιος, τον οποίο εκτελούσαν ένοπλοι, με κινήσεις που θύμιζαν μάχη, είναι απόρροια του χορού των **Κουρήτων**. Έπειτα, οι κορυβαντιώντες Κρήτες/**Κουρήτες**, με τις εκατοντάδες αποικίες τους, μεταλαμπάδευσαν την μουσική τους σε όλον τον κόσμο.. Τέλος, η πυρρίχη χορεύοταν και από τους, επίσης Δωριείς, Λάκωνες. Κατά την παράδοσή τους, τον χορό αυτό τον είχαν διδαχθεί από τους **διδύμους**, **Κάστορα** και **Πολυδεύκη**, στους οποίους δίδαξε το χορό η ίδια η θεά του πολέμου Πολλάς Αθηνά. Τα Σπαρτιατόπουλα ήσαν υποχρεωμένα να διδάσκονται το χορό αυτόν από την ηλικία των 5 ετών [4].

Θυμίζει όμως και τους σύγχρονους δημοτικούς που χορεύονται κυκλικά με τους χορευτές πιασμένους χέρι-χέρι με έναν επικεφαλής να οδηγεί το χορό.

Ο σύγχρονος με τον γρήγορο ρυθμό χορός της Σαμοθράκης «γιαρ-γιαρ» μπορεί να είναι επίσης απόχρος εκείνου του αρχαίου πυρρίχιου, του χορού των Κουρήτων που χόρευαν στα Καβείρια Μυστήρια.



Τμήμα της ανάγλυφης μαρμάρινης ζωφόρου του **Κτηρίου με τις Χορεύτριες** (340 π.Χ.), το τμήμα που το Λούβρο χάρισε στο Μουσείο Σαμοθράκης, ως αντάλλαγμα για το χέρι της Νίκης.

Κουρήτων,
θυμίαμα λίβανον.

Χαλκόχροτοι Κουρῆτες, 'Αρήια τεύχε' ἔχοντες,
ούράνιοι χθόνιοι τε καὶ εἰνάλιοι, πολύολβοι,
ζωιγόνοι πνοιαί, κόσμου σωτῆρες ἀγαυοί,
οἵτε Σαμοθράικην, ἵερὴν χθόνα, ναιετάοντες

5. κινδύνους θνητῶν ἀπερύκετε ποντοπλανήτων
ὑμεῖς καὶ τελετὴν πρῶτοι μερόπεσσιν ἔθεσθε,
ἀθάνατοι Κουρῆτες, 'Αρήια τεύχε' ἔχοντες·
νωμᾶτ' Ὡκεανόν, νωμᾶθ' ἀλλα δένδρεά θ' αὔτως·
ἔρχόμενοι γαῖαν κοναβίζετε ποσσὸν ἐλαφροῖς,
10. μαρμαρίροντες ὅπλοις· πτήσσουσι δὲ θῆρες ἀπαντες
ὅρμώντων, θόρυβος δὲ βοὴ τ' εἰς οὐρανὸν ἵκει
εἰλιγμοῖς τε ποδῶν κονίη νεφέλας ἀφικάνει
ἐρχομένων· τότε δή ῥα καὶ ἀνθεα πάντα τέθηλε.
δαίμονες ἀθάνατοι, τροφέες καὶ αὔτ' ὀλετῆρες,
15. ἡνίκ' ἂν ὄρμαίνητε χολούμενοι ἀνθρώποισιν
όλλύντες βίοτον καὶ κτήματα ἡδὲ καὶ αὐτοὺς
† πιμπλάντες, στοναχεῖ δὲ μέγας πόντος βαθυδίνης,
δένδρη δ' ὑψικάρην· ἐξ ῥίζῶν ἐς χθόνα πίπτει,
ἡχώ δ' οὐρανία κελαδεῖ ῥοιζήμασι φύλλων.
20. Κουρῆτες Κορύβαντες, ἀνάκτορες εύδύνατοι τε
ἐν Σαμοθράικῃ ἄνακτες, δόμοῦ <δέ> Διόσκοροι αύτοί,
πνοιαὶ ἀέναιοι, ψυχοτρόφοι, ἀεροειδεῖς,
οἵτε καὶ ούράνιοι δίδυμοι κλήιζεσθ' ἐν Ὄλυμπῳ,
εὔπνοοι, εὔδιοι, σωτῆριοι ἡδὲ προσηνεῖς,
25. ὠροτρόφοι, φερέχαρποι ἐπιπνείοιτε ἄνακτες.

Αντί σχολίων στον 'Γυμνο', παραθέτουμε αποσπάσματα από το Λεξικό του Αχιλλέως Θ. Σαμοθράκη (1876-1944), λήμμα «Καβείρια μυστήρια» [3], [6].

«... Οι Κάβειροι είναι ελληνικαί θεότητες, των οποίων η καταγωγή, η αληθής φύσις και αι διάφοροι μεταμορφώσεις παρέχουν εις τον ιστορικόν των αρχαίων θρησκευμάτων εν(α) των μάλλον σπουδαίων και δυσεπιλύτων προβλημάτων. Το όνομα αυτών κατά πρώτην φοράν απαντάται κατά τον 4ον π.Χ. αιώνα έν τινι αποσπάσματι του Πινδάρου. Και μέχρι μεν των χρόνων του Επαμεινώνδου συγχέονται μετά των πολυπληθών δαιμόνων, ως εκπρωτοποίησις των φυσικών δυνάμεων, από της εποχής όμως ταύτης μέχρι της πτώσεως του παγανισμού, λαμβάνουν ίσην θέσιν, αν όχι υπερτέρων προς τας μάλλον εξόχους προσωπικότητας του Ελληνικού Πανθέου...»

Οι Κάβειροι δαίμονες της υλικής φύσεως

«... Οι Κάβειροι ανήκουν εις την ιδίαν τάξιν των θεοτήτων, εις την οποίαν οι Κουρῆτες και οι Κορύβαντες της Φρυγίας, οι Δάκτυλοι του ὄρους Ἰδης και οι Τελχίνες της νήσου Ρόδου. Ήτοι, είναι θεότητες εκπροσωπούσαι κοσμικήν τινα δύναμιν.

Η μάλλον ορθή της λέξεως ετυμολογία είναι εκ του ρήματος «καίειν». Άλλως τε και απ' ότι γνωρίζομεν περί της υπάρξεως αυτών απ' αρχῆς της λατρείας και των τόπων οπόθεν έλαβον την καταγωγήν των, συνάδει υπέρ της ερμηνείας ταύτης. Ως πρώτην δε κοιτίδα της λατρείας αυτών, δέον να αναζητήσωμεν τα ορεινά της Τρωάδος μέρη και τας νήσους του Θρακικού Πελάγους, γεινιαζούσας προς τα Φρυγικά παράλια, την Λήμνον, Ίμβρον και Σαμοθράκην...

...Τους Αργοναύτας διερχομένους εκ Λήμνου, υπεδέχθησαν οι Κάβειροι ενθαρρύναντες αυτούς τα μέγιστα επί τον σγάνωνα.

Ως πνεύματα δε του υπογείου πυρός, το οποίον ζωογονεί την βλάστησιν και ευδοκίμησιν της αμπέλου, θεωρούνται γενικώς ως πνεύματα της γονιμότητος...

...Η λατρεία των Καβείρων εισήχθη εις την κυρίας Ελλάδα υπό των Πελασγών, ως μαρτυ-

Τῶν Κουρήτων,
θυμίαμα μέ λίβανο.

Χαλκοκυμβαλοκροῦστες Κουρῆτες, μέ τά "Αρεια δπλα,
ούράνιοι καὶ γήινοι καὶ θαλασσινοί, πανευτυχεῖς,
ῷ ζωογόνες πνοές, τοῦ κόσμου μεγαλόπρεποι σωτῆρες,
ἐσεῖς πού κατοικοῦντες τήν Σαμοθράκη, τήν ἵερή γῆ,

5. ἀπομακρύνετε θαλασσοπλάνητων θνητῶν τούς κινδύνους·
ἐσεῖς πρῶτοι θεσπίσατε γιά τούς ἀνθρώπους τήν τελετουργία,
ἀθάνατοι Κουρῆτες, μέ τά "Αρεια δπλα·
ἐσεῖς κινεῖτε τόν Ὡκεανόν, κινεῖτε τή θάλασσα ὥς καὶ τά δέντρα·
σάν φτάνετε στή γῆ ἀντηχεῖτε μέ πόδια ἀνάλαφρα,
ῷ ἀθάνατες θεότητες, τροφεῖς συνάμα καὶ ἔξολοιθρευτές,
10. ἀπαστράπτοντες μέ τά δπλα· κρύβονται δλα τ' ἀγρίμια
καθώς δρμάτε, θόρυβος καὶ βουή ἀνέρχεται στόν οὐρανό
κι ἀπ' τά στριφογυρίσματα τῶν ποδιῶν φτάνει στά νέφη ἡ σκόνη
ὥς ἔρχεσθε· τότε λοιπόν καὶ τ' ἀνθη δλα ἀνθίζουν.
ῷ ἀθάνατες θεότητες, τροφεῖς συνάμα καὶ ἔξολοιθρευτές,
15. κάθε πού δρμάτε χολωμένοι στούς ἀνθρώπους
τόν βίο καὶ τά κτήματα ἀφανίζοντας κι αὐτούς τούς ἴδιους
καιγοντάς τους, στενάζει ἡ βαθυστρόβιλη μεγάλη θάλασσα,
τά δέντρα τά ὑψηλόκορφα ἀπ' τίς ρίζες πέφτουνε στή γῆ,
καὶ ἡ οὐράνια ἡχώ ἀντηχάει στούς θρόους τῶν φύλλων.
20. Κουρῆτες Κορύβαντες, ἄρχοντες καὶ πανίσχυροι
στή Σαμοθράκη βασιλιάδες, μαζί καὶ Διόσκουροι οἱ ἴδιοι,
ἀέναιες πνοές, ζωογόνες, ἀερόμορφες,
πού καὶ ούράνιοι δίδυμοι δνομάζεστε στόν "Ολυμπο,
εὔπνοοι, ἱσχυροί, σωτῆριοι καὶ προσηνεῖς,
25. ἐποχοτρόφοι, καρποφόροι ἃς ἐπιπνέετε ὥ ἄνακτες.



Σκηνή από τα Καβείρια Μυστήρια σε κύπελο του 420 π.Χ.
περίπου [8] σελ. 18

ρεί ο Ηρόδοτος λέγων: «Τα Καβείρων όργια τα Σαμοθρῆκες επιτελέουσι παραλαβόντες παρά Πελασγών» (11, 51). Ήτο δε διαδεδομένη καθ' όλην την Ελλάδα, ιδία δε εν Βοιωτίᾳ, η οποία απέβη έν(α) των κυριωτέρων κέντρων αυτής, όπου διετηρήθη και επί περισσότερον χρόνον παρά εν τη λοιπή Ελλάδι. Η κυρίως όμως έδρα της λατρείας των Καβείρων, η διατηρήσασα μέχρι των Ελληνικών και Ρωμαϊκών χρόνων την αρχαίαν ακμήν και αίγλην ήτο η σειρά των νήσων από της Ευβοίας μέχρι του Ελλησπόντου. Τούτο αποτελεί την ισχυροτάτην απόδειξην, ότι η Καβειρική λατρεία ήτο καθαρώς Πελασγική, και επομένως αυτόχθων, μη εισαχθείσα υπό των εν Θάσω Φοινίκων...»

Οι Κάβειροι ως δαίμονες βοηθοί

«... Ο Αισχύλος μας παριστά τους Καβείρους ως υπηρέτας του Διονύσου και του Ηφαίστου, περιποιηθέντας τους Αργοναύτας κατά την εκ της νήσου διάβασίν των. κατά τινα δε άλλον μύθον, αναφερόμενον υπό του Διοδώρου Σικελιώτου (V 49) προσωριμίσθησαν από σκοπού εις την νήσον Σαμοθράκην, διά να επικαλεσθούν την προστασίαν των Καβείρων και την θείαν αυτών συνδρομήν κατά το μακρινόν και επίμονον ταξεδίδιόν των.

Προσεπάθησάν τινες να αποδείξουν ότι οι Κάβειροι της Λήμνου ήσαν διάφοροι την καταγωγήν από τους εν Σαμοθράκη. Άλλ' η γειτονία των δύο νήσων ήκιστα πιθανή καθιστά την γνώμην ταύτην.

Οι Κάβειροι της Σαμοθράκης απέβησαν προστάται των ναυτιλομένων και οι κατ' εξοχήν θεοί εις τους κινδύνους των θαλασσοπόρων...

...Τοιουτοτρόπως η λατρεία των Καβείρων επεβλήθη, ούτως ειπείν, εις την φαντασίαν των διαπλεόντων τας αγρίας εκείνας θαλάσσας, αναδείξασα αυτούς κατ' εξοχήν σωτήρας θεούς και όχι μόνον τους Διοσκοούρους επεσκίασαν, αλλά και αυτούς τους Μεγάλους Θεούς, των οποίων κατ' αρχάς εθεωρούντο απλοί υπηρέται...»

Συνεχίζεται

Έκείνο που ανέδειξε τη Σαμοθράκη και την έκανε παστιγγωστή στον αρχαίο κόσμο ήταν η μοστηριακή της θρησκεία, η οποία είχε τις ρίζες της στα προελληνικά φύλλα που κατοικούσαν στο νησί. Η θρησκεία των Μεγάλων Θεών περιλάμβανε στο τελετουργικό της μυστήρια (Καβείρια Μυστήρια), στα οποία οι μυημένοι κατατάσσονταν σε δύο βαθμούς: στους μόστες και στους επόπτες. Κοριάρχη μορφή ήταν η Μεγάλη Μητέρα, που ταυτίζοταν με τη Δήμητρα

ή την Κοβέλη, και με την οποία συνδεόταν ένας ιδυαίως θεός, πιθανόν σόζοχός της, που ταυτίζόταν με τον Έρμη. Την προελληνική αυτή ομάδα θεοτήτων συμπλήρωσε αργότερα μία δεύτερη που την έφεραν μαζί τους οι Έλληνες άποικοι του 7ου αιώνα π.Χ. Την αποτελούσαν ο Αξιόκερος και η Αξιόκερσα, χθόνιες θεότητες, αντίστοιχες με τον Άδη και την Περσεφόνη. Η θεϊκή ομάδα συμπληρώνοταν από δύο νέος, τους Κάβειρους. Η θρησκεία αυτή ήταν πολύ δημοφιλής στην αρχαιότητα, αρχικά γιατί πρόσφερε προστασία από τους κιρδύνους της θάλασσας στους ναυτικούς, και σε μεταχειρέτερες περιόδους γιατί στους μυημένους δινόταν μία αίσθηση πνηκής ανάψωσης ή ανάτασης [8] σελ. 18.



Η Σαμοθράκη θεωρείται ιερή και για τους χριστιανούς γιατί εκεί αποβιβάστηκε ο Απόστολος Παύλος στο αποστολικό του ταξίδι από τη Μικρά Ασία προς τη Μακεδονία. (Πράξεις των Αποστόλων, Κεφ. ΙΣΤ', 9-12). Είναι το πρώτο έδαφος της Ευρώπης που πάτησε, ανταποκρινόμενος στο όραμα του Μακεδόνα που τον κάλεσε.



Εκδρομή στην Παλιάπολη στις 27/7/1955.
Στο κέντρο διακρίνεται ο αρχαιολόγος Καρλ Λέμαν.



ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ορφέως Αργοναυτικά, 469, Ιωάννου Πασσιά, Τα Ορφικά, Αθήνα, εκδόσεις εγκυκλοπαιδείας «Ηλιος».
2. Ορφέας, Ορφισμός, Ορφικοί Ύμνοι, Ι' μέρος, Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης, τεύχος 26, σ. 17-18 (2008).
3. ΑΧΙΛΕΩΣ Θ. ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ, ιατρού, ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ, έκδοσις Β', Αθήνα 1963, ειδική ηλεκτρονική έκδοση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ροδόπης-Έβρου, Εταιρεία Θρακικών Μελετών (2008), λήμμα Κάβειροι.
4. ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΚΑΚΗ, Η Σαμοθράκη, η ιερά νήσος (2006), Θεσσαλονίκη, εκδόσεις «Ερωδίος», σ. 62.
5. Ορφέας, Ορφισμός, Ορφικοί Ύμνοι, Θ' μέρος, Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης, τεύχος 25, σελ. 26.
6. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΜΠΟΤΟΝΑΚΗ, ΑΧΙΛΕΑΣ Θ. ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ (1876-1944), Πρόσωπα και Μορφές της Αλεξανδρούπολης, Πολιτιστικός και Ψυχαγωγικός Σύλλογος Αλεξανδρουπολιτών Αττικής, Αθήνα (2008).
7. ΦΥΛΙΣ ΛΕΜΑΝ, Εγκυλοπαίδεια Πάπυρος Larousse, Britanica, Αθήνα (2007), Εκδοτικός Οίκος ΠΑΠΥΡΟΣ, επίσης λήμματα ΚΟΥΡΗΤΕΣ και ΚΑΒΕΙΡΟΙ.
8. ΛΟΥΒΡΟ ΠΑΡΙΣΙ, Η ελληνική τέχνη στα μουσεία του κόσμου, τόμος 4, Βιβλιοθήκη Τέχνης, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Αθήνα 2010, σελ. 18-19.
9. ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΓΝΑΤΙΑΔΗΣ, εφημερίδα το ΒΗΜΑ, Σεπτέμβριος 2009.

**Νίκη της Σαμοθράκης, περ. 190 π.Χ.
Μάρμαρο Πάρον (το άγαλμα), γκριζό μάρμαρο (το πλοίο). Ύψος 3,28 μ.**

Αυτή η εντυπωσιακή θεότητα, που εικονίζεται ως νεαρή φτερωτή γυναικεία μορφή, ήταν σταθερά στηριγμένη στην πλάρη ενός πλοίου, τμήμα μνημειακής κρήνης που δέσποζε σε κάποιο ψηλό σημείο πάνω από το θέατρο των ιερού των Μεγάλων Θεών στη Σαμοθράκη. Το μνημείο αποτελούσε πιθανόν ανάθημα των Ροδίων στο ιερό, μετά τη νικηφόρα ναυμαχία της Σιδης (191 - 190 π.Χ.), κατά την οποία η Ρόδος, που είχε συμμαχήσει με την Πέργαμο, κατατρόπωσε τον Αντίοχο Γ' τον Μέγα, βασιλιά της Συρίας. Αρχικά, είχε θεωρηθεί αφιέρωμα του Δημητρίου του Πολιορκητή, μετά τη νίκη του στην Κύπρο (306 π.Χ.). Η τεχνοτροπία, όμως, του γλυπτού οδηγεί περισσότερο προς την πρώτη πιθανότητα, που είναι μεταγενέστερη κατά έναν αιώνα περίπου.

Αν κάτι έκανε το νησί διάσημο στα πέρατα της οικουμένης, είναι το άγαλμα της Νίκης της Σαμοθράκης. Ανακαλύφθηκε από τον Γάλλο πρόξενο στην Αδριανούπολη Σαμποναζό το 1863.

Μεταφέρθηκε στο Παρίσι και κοσμεί σήμερα το Μουσείο των Λούβρου, τοποθετημένο σε περίοπτη θέση.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΘΡΑΚΩΝ

Δευτέρα
8 Μαρτίου 2010
Ημέρα της γυναικας

Αύρα Θεοδωροπούλου εκδήλωση τιμής για την πρωτοπόρο του γυναικείου κινήματος

Γράφει η Μαρία Γκούτη

Τη Δευτέρα 8 Μαρτίου 2010, το απόγευμα, στην αίθουσα εκδηλώσεων της Πανιάς Βουλής (Εθνικό Ιστορικό Μουσείο) στην Αθήνα, πραγματοποιήθηκε εκδήλωση μνήμης για μία μεγάλη μορφή των γυναικείων κινήματος, τη Θρακωτίσσα Αύρα Θεοδωροπούλου, η οποία γεννήθηκε το 1880 στην Αδριανούπολη και ταυτίστηκε με τα αγώνα των Ελληνίδων γυναικών για ισότητα και πολιτικά δικαιώματα. Η εκδήλωση έγινε στα πλαίσια των εορτασμών για την ημέρα της γυναικας και διοργανώθηκε από την Σταύρο Παπαδανάκη, το περιοδικό του «ΒΟΡΕΑΣ» και το Δίκτυο Θρακών, με τη συνεργασία της Πανθρακικής Ομοσπονδίας Νότιας Ελλάδας (ΠΑΟΝΕ), υπό την αιγιδα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ροδόπης-Έβρου. Συντανόστρια και παρουσιάστρια της εκδήλωσης ήταν η δημοσιογράφος κ. Αφέντρα Βαρσαμακιδή.

Kύρια ομιλήτρια της εκδήλωσης ήταν η αειθαλής κ. Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, επίτιμη Πρόεδρος του Συνδέσμου για τα δικαιώματα της γυναικας, η οποία, από στήθους, συνάρπτασε το ακροατήριο με τον χειμαρρώδη και ζωντανό λόγο της. Αναφέρθηκε στη ζωή και το έργο της Αύρας Θεοδωροπούλου, την οποία γνώριζε προσωπικά, και στάθηκε σε μερικά σημεία της διαδρομής που έκανε η ξεχωριστή αυτή Θρακιώτισσα.

Μέσα από τη ζωή της πρωτοπόρας αυτής γυναικάς, που αγωνίσθηκε για την ισότητα των δύο φύλων, παρακολουθούμε τους αγώνες της Ελληνίδας γυναικάς να αποκτήσει δικαιώματα, κοινωνικά και πολιτικά, με τη βοήθεια και άλλων ξεχωριστών γυναικών, της Μαρίας Νεγρεπόντη, της Ελένης Νεγρεπόντη, γνωστής με το ψευδώνυμο Άλκης Θρύλος, της Λίνας Τσαλδάρη, της Αγνής Ρουσοπούλου, της Αλεξάνδρας Ιωαννίδη, της Φανής Σαρεγιάνην και άλλων.

Επειδή η κ. Μαραγκοπούλου γνώριζε προσωπικά την

Αύρα Θεοδωροπούλου, η αναφορά της σ' αυτήν ήταν εξαιρετικά ζωντανή και τα περιστατικά στα οποία αναφερόταν η ομιλήτρια σχημάτιζαν μία πλήρη προσωπικότητα, μία γυναίκα που παρ' όλο που κτυπήθηκε από σκληρή αρρώστια στην δρασή της, η ζωή της υπήρξε υποδειγματική με τον σύζυγό της Σπύρο Θεοδωρόπουλο (Άγι Θέρο). Στο νεοκλασικό τους σπίτι, στην Κηφισιά, πέρασαν από το σαλόνι τους μεγάλες προσωπικότητες της πνευματικής ζωής της Αθήνας, ο Καζαντζάκης, ο Καλομοίρης, ο Σεφέρης και φυσικά η ομιλήτρια.

Η κ. Μαραγκοπούλου έκλεισε με τους σταθμούς του γυναικείου κινήματος και καταχειροκροτήθηκε από το ενθουσιώδες κοινό.

Η εκδήλωση περιελάμβανε και άλλους ομιλητές. Μίλησαν οι οργανωτές και στη συνέχεια γυναίκες της Θράκης που εκπροσωπούσαν κάποιο επίσημο θεσμό ως εκπρόσωποι της ελληνικής πολιτείας.

Την εκδήλωση χαιρέτισε ο υφυπουργός Εσωτερικών και βουλευτής Έβρου κ. Γεώργιος Ντόλιος.

Η κ. Άννα Πεντιφράγκα-Καραβία, πρόεδρος της Πανθρακικής Ομοσπονδίας Νότιας Ελλάδας (ΠΑΟΝΕ), έκανε το ξεκίνημα της μεγάλης αυτής γιορτής, αφού αναφέρθηκε στους αγώνες της γυναικάς για την απόκτηση ίσων δικαιωμάτων με τον άνδρα και τη σημασία του εορτασμού.

Ο εκδότης του περιοδικού «Βορέας» υπενθύμισε το θέμα του εορτασμού, δηλαδή τα 130 χρόνια από τη γέννηση της Αύρας Θεοδωροπούλου και τα 90 χρόνια από την ίδρυση του συνδέσμου για τα δικαι-



Στη φωτογραφία διακρίνουμε μεταξύ των άλλων τους κ.κ. Γεώργιο Μηνόπουλο, Ουρανία Μαυρίδου και Αθανασία Κακαλή.

ώματα της γυναικάς. Επεσήμανε το γεγονός ότι σε αυτή την αίθουσα, που γίνεται η εκδήλωση, πριν από 90 χρόνια, ο Ελευθέριος Βενιζέλος ανακοίνωσε την απελευθέρωση της Θράκης και η Αύρα Θεοδωροπούλου την ίδρυση του Συνδέσμου. Επικέντρωσε την εισήγησή του στην ανάγκη ανάδειξης της συνεισφοράς των Θρακιωτών στον ελληνικό πολιτισμό και τόνισε το πολιτιστικό κεφάλαιο της Θράκης τον 19ο και αρχές του 20ού αιώνα.

Ο πρόεδρος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ροδόπης-Έβρου κ. Γεώργιος Μηνόπουλος αντιμετώπισε την «ημέρα για το γυναικείο κίνημα» από άλλη οπτική γωνία. Επικέντρωσε την εισήγησή του στο υπαρκτό πρόβλημα ότι οι τοπικές κοινωνίες, σε μερικές περιφέρειες της χώρας είναι συντηρητικές και δεν δέχονται την ισότητα των δύο φύλων και για να υπάρχει το κίνημα πρέπει να είναι μαζικό και ολοκληρωτικό, υπανιστόμενος την μουσουλμανική μειονότητα της Δ. Θράκης.

Οι υπόλοιποι ομιλητές ήταν αποκλειστικά γυναικες και η κάθε μία από αυτές είδαν το γυναικείο κίνημα από διαφορετική οπτική γωνία.

Η βουλευτής Έβρου κ. Όλγα Ρενταρή-Τέντε επεσήμανε ότι η γυναικά του αιώνα μας έχει κατοχυρώσει βέβαια τα δικαιώματά της, θεσμικά και συνταγματικά, αλλά η υλοποίηση αυτών έχει ανάγκη πολλών περαιτέρω προσπαθειών και αγώνων. Η ισότητα των δύο φύλων δοκιμάζεται πάλι μέσα στη σημερινή οικονομική κρίση και η γυναικά είναι αυτή που δέχεται τις πρώτες αρνητικές συνέπειες. Και έκλεισε με την παρατήρηση ότι η νέα πολιτική φιλοσοφία πρέπει να εμπνέεται από τις γυναικείες έννοιες «φροντίζω», «νοιάζομαι», «συνδέομαι», «μοιράζομαι».

Η βουλευτής Έβρου κ. Ελένη Τσιαούση αναφέρθηκε στον εορτασμό και το τιμώμενο πρόσωπο της Αύρας Θεοδωροπούλου και υπενθύμισε τα επιχειρήματα με τα οποία αγωνίσθηκε ο «Σύνδεσμος για τα δικαιώματα της γυναικάς» στο περιοδικό «Άγωνας της Γυναικάς» (1928) και διεκδίκησε την ψήφο.

Η δήμαρχος Σουφλίου κ. Αθανασία Κακαλή ανακάλυψε στους αγώνες της Αύρας Θεοδωροπούλου αξίες και ιδανικά που είναι απαραίτητα, για να προχωρήσει δημιουργικά και με επιτυχία ένας που ασχολείται με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και μάλιστα όταν αυτός είναι γυναικά που πρέπει να παντρέψει όλους τους ρόλους που επωμίζεται η σύγχρονη γυναικά.

Η πρόεδρος του Εθνολογικού Μουσείου Θράκης κ. Αγγελική Γιαννακίδη, από την πλευρά της, επεσήμανε ότι για



Η κ. Αλίκη Γιατοπούλου-Μαραγκοπούλου συναρπάζει τους ακροατές με την ομιλία της.

να διασωθεί η συλλογική μνήμη, είναι απαραίτητο να εξετάζουμε τα γεγονότα όχι μόνο επιλεκτικά και από τη μεριά των ισχυρών, αλλά και από την πλευρά των άσημων, όπως είναι η γυναικά. Στη συνέχεια έκανε μία διαδρομή στην ιστορία της Θρακιώτισσας χωρικής γυναικάς και του ρόλου της, όπως αποδεικύεται από το υλικό του μουσείου.

Η εκδότρια της εφημερίδας της Κομοτηνής «Πλαταπηρήτης της Θράκης» κ. Τζένη Κατσαρή-Βαφειάδη, φιλόλογος, αναφέρθηκε στα ξεχωριστά βήματα που έκανε το γυναικείο κίνημα από το 1920 έως το 2001 και τόνισε ότι η πρόοδος μιας περιοχής εξαρτάται από όλους, γυναίκες και άνδρες, οποιασδήποτε καταγωγής, γλώσσας ή θρησκείας.

Ήταν φυσικό να αναφερθεί στη γυναικά της μουσουλμανικής μειονότητας της Κομοτηνής και τις μειονοτικές, όπως αποκαλούνται, γυναίκες που ζουν σε κόσμους άλλων ταχυτήτων και θέτει το ερώτημα κατά πόσο έχει επέλθει ισονομία και ισοπολιτεία στο χώρο της μειοντικής Θρακιώτισσας γυναικάς.

Η κ. Ζωή Φραγκούδη, πρόεδρος Αγροτουριστικού Συνεταιρισμού Γυναικών Τριγύρου «Η Γαία» παρουσίασε το έργο του συνεταιρισμού, που ιδρύθηκε το 1997, τους στόχους και τις αρχές επάνω στις οποίες λειτουργεί, αλλά και τα παράπονά της για την έλλειψη ειδικής νομοθεσίας που να καλύπτει τα ειδικά χαρακτηριστικά λειτουργίας των κοινωνικών επιχειρήσεων και όχι απλά των αγροτικών συνεταιρισμών. Στόχος των γυναικείων συνεταιρισμών είναι η κοινωνικοποίηση της αγρότισσας γυναικάς.

Η κ. Ουρανία Μαυρίδου, Νομαρχιακός Σύμβουλος Έβρου, από την πλευρά της, τόνισε ότι η παρουσία της γυναικάς στα νομαρχιακά δρώμενα είναι θετική και μπορεί να προσδώσει δυναμική στη λειτουργία του θεσμού αυτού. Η γυναικά με τις ιδιαίτερες φυσικές ικανότητές της, τη φαντασία της, τους οραματισμούς της, το συναίσθημα, την καλαισθησία, την οικονομική σκέψη, αλλά και τις επικτητικές ιδιότητες, τη σωστή παιδεία, τη μόρφωση, την καλλιέργεια μπορεί να προσφέρει πολλά ως στελέχος στην Τοπική Αυτοδιοίκησης.

Η αίθουσα κατάμεστη από επίσημους και ανεπίσημους. Υπουργοί, βουλευτές, Θράκες δημοσιογράφοι και άλλες πτυευματικές προσωπικότητες, εκπρόσωποι θρακικών συλλόγων και πολλές γυναίκες...

Σημείωση: Στο 19ο τεύχος του περιοδικού μας (2006), σελ. 7, παρουσιάσαμε την Αύρα Θεοδωροπούλου και το έργο της. Σας παραπέμπουμε στην ενδιαφέρουσα εργασία μας.

ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ

Ζ πούντα

Γράφει ο Γιώργος Ψύλλας

Δεν είχα ξεμυτίσει απ' το Γυμνάσιο ακόμη.

Κι η μάνα μου, η καλή, το 'χε και το 'λεγε σ' όλη την Αλεξανδρούπολη, πως ένα πιο καλό παιδί από μένα, δεν υπήρχε, τάχατες, στο ντουνιά και πως, αν δεν ήμουν πρώτος μαθητής, δεύτερος ήμουν εξάπαντος. Και στο κολύμπι! "Τι δελφίνι λέτε καλέ κι εσείς;", τους έλεγε, "γοργόνα θα ήταν, αν τον γένναγα κορίτσι".

Τέτοια έλεγε.

Και πώς της ήλθε;

Χριστούγεννα του 1956 και βάλθηκε, να με φέλνει, πως τώρα τα Θεοφάνια να πέσω στην θάλασσα, να πιάσω πρώτος τον Σταυρό. Ο Σταυρός, Βαγγελάκο μου, είναι δύναμη και πως, σαν τον Άγιο Βαφτιστή θα γίνω ένα πράμα, άμα πέσω και τον πιάσω. "Μάνα, θα κοκαλώσω, καλέ συ", την είπα κι εκείνη με είπε, πως θα πιω Αγιασμό και όλο τον χρόνο, θα είμαι σαν τον αρχαίο Αχιλλέα ένα πράμα, άτρωτος θα είμαι.

Τι να 'κανα κι εγώ, ο καψερός;

Ανήμερα των Φώτων του 1957, ήπια για καλό και κακό, ένα κανάτι Αγιασμό και με την πομπή του Αγίου Νικολάου, κατέβαινα κι εγώ για το λιμάνι, δίπλα στον Δεσπότη μας, τον Ιωακείμ Καβείρη, αν έχετε ακουστά. Λίγο μπροστά μας, πήγαινε ο Κυρ-Χριστόφορος με την μπάντα του και δεξιά-αριστερά τα φανταράκια, ξυλιασμένα απ' το κρύο.

Κρύο! Παγωνιά!

Πάγωνε και η σκέψη μου, πως σε λίγο θα βρεθώ στο νερό κι ήθελα, να 'χω δίπλα την μάνα μου, να την ρωτήσω, αν πήγαινα να πιάσω τον Σταυρό ή μήπως πήγαινα για σταύρωση.

Ξεβρακωθήκαμε, που λέει ο λόγος, εγώ και κάμποσοι άλλοι και μπήκαμε στη βάρκα καρστ κατακαρσί απ' την εξέδρα των επισήμων, έτοιμοι για την υπέρτατη θυσία.

Ποια θυσία, καλέ, κάθεστε και λέτε;

Πάνω που ήταν, να γίνει η τελετή, "στοπ",



λέει το Λιμεναρχείο, μισή ώρα καθυστέρηση, να πάει, να βάλει ένα μπαπόρο φορτηγό στο λιμάνι και τα ξαναλέμε.

Όστοπου να πλευρίσει δίπλα μας το μπαμπόρο, εγώ και οι άλλοι κολυμβητές χορεύαμε από το κρύο, σαν μουσουλμάνοι δερβίσηδες, σαν αναστενάρηδες πάνω σε παγάκια, καλύτερα. Τι κρύο ήταν αυτό, Θεέ μου; Σούρωσε το κορμάκι μου κι έμεινα ο μισός. Μια κουβέντα δεν έβγαινε απ' το στόμα μου. Και πώς να 'βγαινε δηλαδή; Είχαν σφίξει οι μασέλες μου, σαν την μέγγενη και στέρεψε το μυαλό μου, έπηξε. Οι μεγάλοι ήξεραν απ' αυτά. Κουβαλούσαν μαζί τους κουβέρτες, άλειψαν και το σώμα τους με λίπος... Εγώ όμως;

Επέτρεψε το Λιμενικό και ο καλός μας ο Δεσπότης, άρχισε να φέλνει τα τροπάρια και με το "Ἐν Ιορδάνῃ βαπτιζόμενου Σου, Κύριε", πετάει τον Σταυρό κι εμείς ριχνόμαστε στη θάλασσα, να τον βρούμε.

Αμ, δε! Ποιον Σταυρό;

Πάνω που έλεγα, "τον έπιασα" κι έβλεπα κιόλας την Δόξα με το στεφάνι της στο χέρι, να με γλυκοκοιτάζει, τον Σταυρό τον άρπαξε ένας ναύτης από το πλοίο, που μόλις μας είχε πλευρίσει και που το 'χε αμέτι μουχαμέτι, να τον πιάσει, πέφτοντας με τα ρούχα. Καλύμνιος, για! Ήξερε απ' αυτά. Τόχε τάμα, λέει...

Θα ελεγα πολλά και ευνόητα κακά πράματα, που βγήκα απ' την θάλασσα με άδεια χέρια, μα... ήρθε και κουρκούτιασε το μυαλό μου, έτρεχε η μύτη μου σαν νταμουσλούκι και το κεφάλι μου κουδούνιζε από τον πόνο.

Τέζα, με το πήγα στο σπίτι μου.

Ο γιατρός, ο Μπαρμπόπουλος, ο καλός, διέταξε ενέσεις στρεπτομικίνες κατεπειγόντως, τρεις καλμαλίνες μέρα νύχτα και ένα χέρι ξύλο, από βαρύ χέρι. Η γιαγιά μου ανάλαβε κοφτές βεντούζες και εντριβές με κάμφορα.

Και... μα τον Ύψιστο, δεν με πείραξε, που έγινε ο απαυτός μου τρυπητό κι η πλάτη μου σφαχτό για το Πάσχα, ήταν και που είχα την μάνα μου από πάνω, να με λέει πως θεόστραβος έπεσα στη θάλασσα και την ρεζίλεψα σ' όλη την κοινωνία και με έχει κι από πάνω ξάπλα, να με νταντεύει, χειμωνιάτικα.

“Δεν ακούς, βρε, την μάνα σου, δεν την ακούς. Βρε, τι σε είπα εγώ; Να πας και να πουντιάσεις, σε είπα; Τον Σταυρό να πιάσεις, σε είπα, όχι την κακιά πούντα. Αμάν, πώς θα σε παντρέψω, βρε, με τα μυαλά που έχεις; Δε με λες;”, με καβούρντιζε και με ανέβαινε ο πυρετός στα ύψη.

Σχολείο, δεν πήγα, μια βδομάδα.

Κάτι ήταν κι αυτό.

Χαιρετώ σας

(Από την διήγηση του καλού μας συμπολίτη Βαγγέλη Βογατσά. Τα πρόσωπα που εικονίζονται στις φωτογραφίες είναι οι πραγματικοί ήρωες του επεισοδίου. Ο όρθιος στη βάρκα με τα ρούχα είναι ο ναυτικός που έπιασε τον σταυρό. Φωτ. αρχείο Β. Βογατσά.)

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

1 Αποστολίδου Άννα	200.00 €
Εις μνήμην του συζύγου της Αθανασίου	
2 Βασιλειάδης Ιωακείμ	150.00 €
Εις μνήμην των γονέων του	
3 Διαμαντής Κωνσταντίνος	100.00 €
Εις μνήμην του αδελφού του Δήμου Διαμαντή	
4 Διανέλλου-Αλμυράντη Ελένη	100.00 €
Εις μνήμην του πατέρα της Ιωαννη Διανέλλου	
5 Κοντογιαννάκη - Σουλακάκη Λίτσα	50.00 €
Εις μνήμην του αδελφού της Γεωργίου Κοντογιαννάκη	
6 Φανφάνη - Μαλακόζη Τζούλια	300.00 €
Εις μνήμην των γονέων της Κων/νου & Μαρίας Φανφάνη	
7 Χατζήπαπα - Ελαφρού Αγγελική	50.00 €
Εις μνήμην των γονέων της Αποστόλου & Σαρκυρίας	
8 Πετροπούλου - Μανιά Λιλή	50.00 €
Εις μνήμην του συζύγου της Ρένου Μανιά	
9 Παπαδήμος Απόστολος	100.00 €
Εις μνήμην της αδελφής του Λίτσας	
10 Χατζέλου Πολυμένη	50.00 €
Εις μνήμην των γονέων της Δημητρίου & Ευτέρης	

ΔΩΡΕΕΣ ΚΑΙ ΧΟΡΗΓΙΕΣ

1 Αγγελίδης	Βασίλειος	50.00 €
2 Αποστολίδης	Απόστολος	35.00 €
3 Αρμενική Κοινότητα Αλεξ/πολης		100.00 €
4 Βογατσάς	Ευάγγελος	35.00 €
5 Γιασεμάκης	Θεόδωρος	50.00 €
6 Δαμανιδής	Σταύρος	100.00 €
7 Δέλκου - Κουϊνέλη	Χρύσα	20.00 €
8 Ελευθεριάδου	Αλεξάνδρα	35.00 €
9 Καλόγερος	Αργύρης	50.00 €

10 Κατιρτζίδου - Μυλωνά	Κυριακή	20.00 €
11 Λιβιεράτος	Σπύρος	100.00 €
12 Μαγιάφα	Ειρήνη	65.00 €
13 Μηνοπούλου - Τσοτσορού	Σοφία	100.00 €
14 Μπιτάδης	Δημήτριος	40.00 €
15 Πάντσου	Λυδία	20.00 €
16 Τρικούπη - Χόνδρου	Άννα	35.00 €
17 Τσιάπης	Χρήστος	35.00 €
18 Φατφατούλη	Κωνσταντίνα	10.00 €
19 Αναγνώστου	Ηρακλής	50.00 €
20 Καραδήμας	Μιχαήλ	100.00 €
21 Μασούρας	Νίκος	100.00 €
22 Παραβίας	Κώστας	50.00 €
23 Πορτοκαλάκη	Κυριακή	20.00 €
24 Τσεσμελής	Δημήτριος	50.00 €
25 Γεωρδαμλή	Πελαγία	50.00 €
26 Κωτούλα	Σοφία	50.00 €
27 Ρορώτου	Κασάνδρα	30.00 €
28 Αλεξιάδης	Ζαφείρης	35.00 €
29 Αλεξιάδης	Τρύφωνας	35.00 €
30 Μεσιτίδης	Γεώργιος	50.00 €
31 Νικολαΐδης	Ανέστης	50.00 €
32 Τσακίρη	Καίτη	30.00 €
33 ΑΝΩΝΥΜΟΣ		25.00 €
34 Παπαδόπουλος	Κωνσταντίνος	100.00 €
35 Δημητριάδου-Κανταρτζή	Αμαλία	100.00 €
36 Παπαδόπουλος	Δημήτριος	50.00 €
37 Τσινάρης	Σταμάτιος	50.00 €
38 Πανταζίδου	Αγγελική	30.00 €
39 Μαυρίδης	Ανέστης	50.00 €
40 ΑΝΩΝΥΜΟΣ	Πάτρα	30.00 €
41 Δημητριάδου-Σιρατσίδη	Λαμπρινή	40.00 €
42 Βογιατζή	Αντωνία	50.00 €
43 Τσερκέζη	Έλλη	100.00 €
44 Αγγελίδης	Αγγελος	35.00 €
45 Παταπάτης	Κώστας	50.00 €

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

Ένας τενεκές γλυκόζη

Γράφει ο Ζαφείρης Αλεξιάδης

Πάλι για τα παλιά θα μιλήσω. Με τα νεώτερα δεν τα καταφέρνω. Και να το προσπαθήσω, θα γκρινιάξω, θα συγκρίνω τα τωρινά με τα παλιά, και θα βρω καλύτερα τα τότε. Εξάλλου, είχα ακούσει κάποτε την παροιμία που λέει ότι «παλιός γάιδαρος, καινούργια περπατησία δε γίνεται». Δεν ξέρω βέβαια τι εννοεί. Εγώ απλά την αναφέρω.

Ήταν τότε, κατά το σωτήριο έτος 1946, για το οποίο υπήρχαν οι προβλέψεις ότι «το 1946 θα τρώγαμε με χρυσά κουτάλια». Μετά την πείνα της Κατοχής, αντιλαμβάνεστε τι εντύπωση έκανε τότε η παροιμία αυτή.

Τελικά, ήρθε το 1946. Το πρόβλημα δεν ήταν αν είχαμε ή δεν είχαμε χρυσά κουτάλια. Το πρόβλημα ήταν ότι δεν είχαμε τι να φάμε και όχι με τι κουτάλια θα φάμε.

Για να μετριαστεί το κακό της πείνας που μας έγινε συνήθεια και μετά την Κατοχή, και συνεχίζοταν και με την απελευθέρωση, οι διάφορες οργανώσεις του εξωτερικού, της Αμερικής και του Καναδά, το Σχέδιο Μάρσαλ, η Ούντρα και κάποιες άλλες, έστελναν κάποια τρόφιμα. Οι διανομές των τροφίμων αυτών γινόταν στο χώρο των σχολείων.

Μια τέτοια διανομή θα γινόταν και στο σχολείο μας, το Ε' Δημοτικό Σχολείο, στο Αλήμπεη.

Κουβαλήθηκαν τα τρόφιμα σε κούτες και σε σακιά με τα κάρα των γειτόνων και αποθηκεύτηκαν στη μια και μοναδική αίθουσα του σχολείου. Η διανομή θα γινόταν την επομένη.

Για να μην επαναληφθεί η ιστορία που έγινε με τις πατάτες του Καποδίστρια στο λιμάνι του Ναυπλίου, τα τρόφιμα τη νύχτα που θα μεσολαβούσε έπρεπε από κάποιους να φυλαχτούν. Και σαν σεκούριτι για τη φύλαξή τους επιλέχθηκαν τα αγόρια της έκτης τάξης.

Χαρά να δεις εμείς. Είμασταν τα αγόρια της έκτης τάξης. Με τα δύο χρόνια σχολείου που χάσαμε στην Κατοχή, είμασταν 13, 14 χρονών αγόρια, μαντράχαλοι, ίσαμε κει πάνω, ψημένα παιδιά και... πεινασμένα.

Θα αναλαμβάναμε εμείς τη φύλαξη των τροφίμων. Ή εμπιστοσύνη των μεγάλων, να ανατεθεί η δουλειά αυτή σε μας, πολύ μας κολάκευε και μας γέμιζε χαρά.

Πρόσθετη χαρά για μας ήταν το ότι θα περνούσαμε μια νύχτα έξω από το σπίτι μας και θα κοιμομασταν μαζί με τα άλλα αγόρια της τάξης μας στρωματσάδα κάτω στο πάτωμα του σχολείου μας.

Από νωρίς το απόγευμα πήρε ο καθένας μας ένα τσόλι κάτω από τη μασχάλη και μια μαγκούρα στο άλλο χέρι και τη σφενδόνα στην τσέπη και να 'μαστε στο σχολείο.

Με μερικά ίχνη ανησυχίας στη ματιά μας, επλέξαμε ο καθένας το μέρος όπου θα περνούσε τη νύχτα, μακριά από την πόρτα και τα παράθυρα, και απλώσαμε τα τσόλια μας.

Η παρουσία τόσων αγοριών –καμιά δωδεκαριά– μας έδωσε θάρρος και μας ανεβάσε το ηθικό.

Γελάσαμε, αρχίσαμε τα πειρόγματα και όταν καταλάγιασαν κι αυτά, μας έτρωγε η περιέργεια. Τι να είχαν άρα-

γε μέσα τους τα σακιά, τα χαρτοκιβώτια, οι τενεκέδες, τα μεγάλα βάζα;

Γρήγορα εντοπίσαμε τα δύο σακιά που είχαν ζάχαρη.

Ζάχαρη! Με ένα μολύβι ανοίξαμε στο πλευρό τους μια τρύπα, και αφήσαμε τη ζάχαρη να τρέξει μέσα στη χούφτα μας. Σε λίγο τα στόματα όλων μας ήταν πασπαλισμένα με ζάχαρη, σαν ένας γελαστός λουκουμάς.

Η ζάχαρη μας λίγωσε.

Ένα χαρτοκιβώτιο ήταν σε μια άκρη του σκισμένο. Μεγαλώσαμε το σκίσιμο και αποκαλύφθηκε μπροστά μας ένας πραγματικός θησαυρός. Το μεγά-



Ένας τενεκές γλυκόζη. Διανομή δώρων της ΟΥΝΡΑ στο Ε' Δημοτικό Σχολείο.
(Αρχείο Ζ. Αλεξιάδη)

λο χαρτοκιβώτιο είχε μέσα καμιά εικοσαριά μικρότερα χαρτόκουτα, που το καθένα είχε μέσα διάφορα είδη για ένα άτομο.

Και τι δεν είχε: σοκολάτες, τσίχλες, καραμέλες, κηρομπογιές, μολύβια, ξυστήρες, γημολάστιχες, βώλους γυάλινους, ένα κλειδάκι για να ανοίγεις κονσέρβες. Ως και χαρτιά υγείας είχε μέσα σε ένα φάκελο.

Το τελευταίο εύρημα μας προβλημάτισε, γιατί δεν ξέραμε τη χρήση εκείνων των κομμένων χαρτιών. Ούτε είχαμε ακούσει ποτέ, ότι υπήρχαν χαρτιά για τέτοια χρήση.

Το ενδιαφέρον μας στράφηκε προς τους τενεκέδες. Με τη χρήση του μολυβιού γρήγορα καταλάβαμε ποιο σακί είχε αλεύρι, ποιο είχε μπιζέλια, ποιο φασόλια, ποιο ακαρβούρδιστο καιφέ.

Οι τενεκέδες όμως;

Με ένα σουγιά παραβιάσαμε το καπάκι του ενός. Μέσα του είχε ένα παχύρρευστο υγρό που έμοιαζε με μέλι. Δοκιμάσαμε με το δάχτυλο. Ναι, ήταν γλυκό.

- Είναι αμερικάνικο μέλι, ρε! πετάχτηκε ένας, γλείφοντας δάχτυλό του.

Δεν ήταν μέλι. Ήταν γλυκόζη.

Κοιταχτήκαμε όλοι γεμάτοι από χαρούμενη έκπληξη. Χωρίς να πούμε τίποτα, μόνο με τα ματιά, συνεννοηθήκαμε.

Τρέξαμε στα σπίτια μας και σε λίγο γυρίσαμε ο καθένας μας με ένα κουτάλι. Μερικοί κρατούσαν και μια κομμάτα ψωμά.

Εκείνη τη νύχτα είδαμε τα πιο γλυκά όνειρα, καθώς κομόμασταν δώδεκα αγόρια, δίπλα στον ανοιχτό τενεκέ της γλυκόζης.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Γιάννης Καρυπίδης, ο δικός μας σκηνοθέτης

Γράφει ο Γρηγόρης Γεωργίου

λήθηκε ιδιαίτερα με το ντοκιμαντέρ, αφού επέστρεψε στην Κομοτηνή.

Ευγενικά μας εκμυστηρεύθηκε ότι έχει έτοιμο ένα ντοκιμαντέρ για το Δέλτα του Έβρου, παραγωγή του Δήμου Φερών, που δεν έχει ακόμη προβληθεί. Το πολύ ενδιαφέρον είναι ότι έχει στηριχθεί στα «Ημερολόγια» και στα «Κυνηγετικά» του αείμνηστου Αγγελού Ποιμενίδη.

Τον ευχαριστούμε, τον συγχαίρουμε και του ευχόμαστε πολλές και μεγάλες καλλιτεχνικές επιτυχίες.



Τον Μάρτιο απονεμήθηκαν τα βραβεία του 12ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης. Ο γνωστός εξαιρετικός δημοσιογράφος Γιώργος Αυγερόπουλος και ο σκηνοθέτης Γιάννης Καρυπίδης κέρδισαν το βραβείο κοινού και το χρηματικό έπαθλο των 10.000 ευρώ, που το συνοδεύει, για την ταινία τους «*Γάζα Εργόμαστε*». Η βραβευμένη ταινία, διάρκειας 49 λεπτών, αναφέρεται στο ταξίδι 44 ακτιβιστών από 17 χώρες (και ανάμεσά τους 9 Έλληνες), που ταξίδεψαν από την Κύπρο στη Γάζα, το καλοκαίρι του 2008, και έσπασαν έτσι το ναυτικό αποκλεισμό της περιοχής έπειτα από 41 χρόνια.

Ο Γιάννης Καρυπίδης είναι πλέον γνωστός στο χώρο του κινηματογράφου και πριν από τη φετινή βραβεύση του. Άλλωστε, τον Φεβρουάριο του 2005, πάλι στα πλαίσια του 5ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, είχε προβληθεί η ταινία του «*Ο παπούς*», διάρκειας 24 λεπτών, μία καταγραφή του πανηγυριού των Αναστενάρηδων, με πολύ καλές κριτικές.

Εκείνο όμως που δεν είναι γνωστό και μας κάνει ιδιαίτερα υπερήφανους είναι ότι ο Γιάννης Καρυπίδης είναι συμπατριώτης μας, γεννημένος στην Αλεξανδρούπολη.

Τον βρήκαμε, μας μίλησε με συγκίνηση για τη ζωή του και τα σχέδιά του και σας τον παρουσιάζουμε σήμερα.

Γιος του δασκάλου Κώστα Καρυπίδη και της Μαρίκας Μούτλια, γεννήθηκε το 1957 στην Αλεξανδρούπολη. Τα πρώτα του χρόνια τα έζησε στις Σάππες, όπου υπηρετούσε ο πατέρας του. Όλα τα καλοκαίρια, μέχρι τα 15 χρόνια του, απολάμβανε τις χαρές της θάλασσας στη Μάκρη. Στη μνήμη του έρχονται και τώρα εικόνες από τον κίριο της Παιδαγωγικής Ακαδημίας και από την παραλία της πόλης μας με τον Φάρο. Μεγάλωσε στην Κομοτηνή και μετά εγκαταστάθηκε οικογενειακώς στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε μηχανολόγος μηχανικός στο Πολυτεχνείο της Πάτρας, αλλά τελικά τον κέρδισε ο κινηματογράφος. Έτσι, συνέχισε τις σπουδές του στη σκηνοθεσία κινηματογράφου και ασχο-

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

Η θάλασσα

Γ' ΜΕΡΟΣ

Οταν το 1941, στα χρόνια της Κατοχής, ήρθαν στην Αλεξανδρούπολη οι Βούλγαροι και είδαν τις ομορφιές της πόλης και είδαν την παραλία της και ξανοίχτηκε η ματιά τους στο Θρακικό πέλαγος, τρελάθηκαν από τη χαρά τους. Μετά τις συγκινήσεις τους, τις χαρές και τις πρώτες εντυπώσεις, βάλθηκαν να κάνουν τις δικές τους αλλογές, που τις θεωρήσαν απαραίτητες.

Άλλαξαν το όνομα της θάλασσας. Την ονομάσαν Μπέλο Μόρε –Άσπρη Θάλασσα– σε αντίθεση με τη Μαύρη Θάλασσα, τον Εύξεινο Πόντο, το Τσέρνο Μόρε τους.

Χαρές να δεις.

Έβγαλαν τα γουρουνοταρουχά τους και τα ποδοπάνια, σήκωσαν τα μπατζάκια από τα σαγιακένια παντελόνια τους, σήκωσαν τον ποδόγυρο από τα φουστάνια τους και ξυπόλυτοι... γιούργια στη θάλασσα. Έσκυψαν να βρουν τη «μαλλιαρή» την πέτρα, την πολύτριχη, για να τους φέρει τύχη.

Η θάλασσα δική τους και βάλθηκαν να την εξωραϊσουν... Τους φάνηκε στενός ο χώρος της στεριάς μπροστά στα ψαράδικα, όπου η θάλασσα έφεταν ως έξω. Έπιασαν και έκαναν μπλοκ κτιστά με πέτρα, κάτι μπλοκ μικρά, ένα-ενάμισι μέτρο το καθένα. Έριξαν τα μπλοκ στη θάλασσα και μπάζωσαν το χώρο με χώματα και πέτρες.

Πλάτυνε τώρα ο χώρος μπροστά στα ψαράδικα. Έκαναν και μια προέκταση στις σιδηροδρομικές γραμμές και τις έφεραν ως το μπαζωμένο άπλωμα. Δεν το χάρηκαν όμως πολύ. Σε μια φουρτούνα με νοτιά ήρθε το κύμα και πήρε όλο το μπάζωμα και έμειναν μέσα στη θάλασσα τα μπλοκ και μερικές πέτρες, καινούργια στέκια και κρυψώνες για τα καβούρια και τους γοβιούς.

Πολύ στενοχωρήθηκαν για την αποτυχία του έργου τους.

Πιο πολύ στενοχωρήθηκαν λίγο αργότερα, όταν αντιλήφθηκαν ότι τα μέρη αυτά δεν θα ήταν ακόμα για πολύ δικά τους. Το όνειρό τους, η θάλασσα, το Μπέλο Μόρε, τους έ-

γινε εφιάλτης. Φοβόνταν απόβαση από εκεί, από τη θάλασσα. Για το λόγο αυτό άρχισαν να παίρνουν τα μέτρα τους. Στένεψαν το δρόμο που οδηγούσε από το λιμάνι στην πόλη, χτίζοντας εκεί στα ψαράδικα έναν πλατανύ τοίχο από τις δύο μεριές του δρόμου και αφήνοντας μια πύλη, ένα στενό πέρασμα. Στο πέρασμα υπήρχαν λαγούμια έτοιμα για να τοποθετηθούν εκρηκτικά και να ανατιναχθούν στην ανάγκη, ώστε να γίνει το πέρασμα αδιάβατο από οχήματα.

Ανατολικότερα από το λιμάνι και ως το στόμιο της αποχέτευσης των ομβρίων υδάτων, περίπου ως εκεί που φτάνει σήμερα η πλατφόρμα επιβίβασης του σταθμού, ως εκεί ήταν τότε ρηχάδες και η στεριά ήταν χαμηλά, στο ίδιο ύψος με τη θάλασσα, έχτισαν ένα τείχος κατά μήκος της ακτής, για να εμποδίσουν κι από εκεί την απόβαση.

Έξω από την πόλη ανατολικά, πέρα από το Λόφο και δυτικά μετά το Γυμναστήριο, ναρκοθέτησαν όλη την περιοχή. Σε αυτά τα ναρκοπέδια, αρκετοί ριψοκίνδυνοι ρισκάρισαν και έχασαν τη ζωή τους, στην προσπάθειά τους να βγάλουν μερικές νάρκες και να αφαιρέσουν από μέσα τα εκρηκτικά τους.

Και στη θάλασσα πόντισαν νάρκες για τα πλοία. Επι μήνες μετά την απελευθέρωση, τα ναρκαλιευτικά πλοία, κάτι ύλινα πλοία, μάζευαν τις νάρκες. Αρκετές δε από αυτές, που οι φουρτούνες έκοβαν τις αλυσίδες με τις οποίες ήταν ποντισμένες στις δέστρες τους, το κύμα τις ξέβραζε στην ακτή κοντά στα Κόκκινα της Χηλής.

Μερικές φορές ξέβραζόνταν και σημαδούρες, που χρησιμοποιούσαν τα ναρκαλιευτικά, κάτι μακρόστενες σημαδούρες σαν μικρά υποβρύχια με πτερύγια και με ένα κοντάρι για τη σημαιούλα τους στο επάνω μέρος.

Στην Κατοχή, οι Βούλγαροι σκέφτηκαν και κάτι άλλο. Κάτι που δεν είχε σχέση με τις πολεμικές ανάγκες αλλά με τη... φυσική ανάγκη. Έκαναν δημόσιες τουαλέτες καταφεύγησης στη θάλασσα, στις ρηχάδες, μπροστά στο γαλλικό σιδηροδρο-



«Φλοίοβος»:
ένα οικογενειακό
καφενεδάκι -
ουζερί. Στο κτίσμα
του «Φλοίοβου»
λειτουργούσαν
δημοτικά λουτρά
(το καλοκαίρι
θαλάσσια
ιαματικά και
ντους για τους
λονομένους
και το χειμώνα
καθαριότητας).

*To 1947, το λιμενικό
ταμείο διέθεσε ποσό για
να διαμορφωθεί το
πρανές, μεταξύ του
παραλιακού δρόμου και
της αμμουδιάς.*

*Οι φωτογραφίες
προέρχονται από το
λεύκωμα του Γ.
Παναγιώτου «Το λιμάνι
της Αλεξανδρούπολης,
Σταυροδρόμι στο
Θρακικό Πέλαγος»,
έκδοση Ο.Δ.Α.*



μικό σταθμό. Έστησαν μια εξέδρα που στηριζόταν σε τέσσερις στιβερένιους πασάλους. Εκεί επάνω έκαναν τρεις τουαλέτες. Μία σιδερένια γεφυρούλα οδηγούσε ως εκεί. Από κάτω τα κυματάκια πηγαινόφερναν ό,τι έπεφτε από τις τουαλέτες.

Οι Βούλγαροι κάποτε έφυγαν. Η Κατοχή τελείωσε. Το Θρακικό πέλαγος ξαναπήρε το όνομά του. Τα πλοία, μικρά, μεγάλα, πολεμικά, εμπορικά άραζαν στο λιμάνι.

Από το 1947, συνεχίστηκαν οι εργασίες προέκτασης του λιμενοβραχίονα, που προχωρούσε τώρα σε αρκετό μήκος μέσα στη θάλασσα. Τα μεγάλα κύματα όμως, όταν έπιανε νοτιάς, καβαλούσαν το λιμενοβραχίονα και η χρήση του λιμανιού γινόταν προβληματική. Έπιασαν και έχτισαν επάνω στο λιμενοβραχίονα έναν κυματοθραύστη με αρκετό ύψος. Ούτε τώρα όμως το λιμάνι ήταν ασφαλές. Όταν φουρτούνιαζε, τα μεγάλα κύματα καβαλούσαν και τον κυματοθραύστη και έπεφταν με ορμή από ψηλά, επάνω στα αραγμένα πλοία. Γ' αυτό όταν έπιανε φουρτούνα, τα πλοία χαλάρωναν τους κάβους και έδεναν σε απόσταση από το λιμενοβραχίονα. Σε κάποια φουρτούνα, δύο φορτηγά αυτοκίνητα που περιμέναν να φορτώσουν, δεν πρόφτασαν να τα απομακρύνουν και τα κύματα τα έριξαν στη θάλασσα.

Ένα άλλο πρόβλημα ήταν ότι το λιμάνι δεν ήταν αρκετά βαθύ. «Η φοράνω», που ήταν αραγμένη στο παλιό λιμάνι, δεν φτουρούσε για την εκβάθυνση του νέου λιμανιού. Ό,τι έβγαζε από το βυθό, φορτωνόταν σε δύο ειδικά κατασκευασμένες μαούνες, τις οποίες μια γκαζολίνα έβγαζε ανοιχτά έξω από το λιμάνι και εκεί από ειδικές καταπατέές άδειαζαν το περιεχόμενό τους. Επίπονη και χρονοβόρα δουλειά με ασήμαντο αποτέλεσμα.

Έφεραν μια άλλη φοράνω, που δούλευε με άλλο σύστημα. Στην άκρη ενός σωλήνα που έφτανε ως το βυθό, περιστρεφόταν ένας βυθοκόρος που τον έσκαβε. Τα υλικά από το σκάψιμο τα αναρροφούσε ο σωλήνας και με άλλους σωλήνες τα διοχέτευε και τα άδειαζε από την άλλη πλευρά του λιμενοβραχίονα, έξω από το λιμάνι.

Οι νοτιάδες με τον καιρό έσπρωξαν τα μπάζα, άλλα στην ακτή μπροστά στα φαράδικα και άλλα τα συσσώρευσαν δίπλα στο λιμενοβραχίονα, σχηματίζοντας έτσι έναν κυματοθραύστη. Κουβάλησαν με αυτοκίνητα ογκόλιθους και άλ-

λα μπάζα και πλάτυναν την πρόσχωση που σχηματίστηκε.

Το αποτέλεσμα ήταν ευεργετικό για το λιμάνι.

Τι τα θέλεις όμως! Μαζί με τα προβλήματα απομακρύνθηκε και η θάλασσα, η ομορφιά. Δίπλα στο λιμενοβραχίονα και μπροστά στο Φάρο απλωνόταν τώρα μια εκτεταμένη στεριά, ένας χώρος υποβαθμισμένος, όποια κι αν είναι η χρήση του.

Κάποτε έκανες τον περίπατό σου και άκουγες το φλοίσβο από τα κυματάκια που γαργαλούσαν τα βότσαλα και τα έκαναν να γελούν και το αεράκι σου έφερνε τη μυρωδιά της θάλασσας, της αρμύρας και του ιαδίου από τα φύκια.

Τώρα τη θάλασσα την έδιωξαν μακριά. Στα ακριά σου φτάνουν θόρυβοι από λογιών λογιών μηχανάκια, που δουλεύουν για να φωτίζουν τα μαγαζάκια με το ποπ κορν, τις καντίνες, τα λούνα παρκ. Και μαζί με τη μυρωδιά της τσίκνας και της βενζίνης, φτάνει και η μυρωδιά από ό,τι πετάχτηκε στην μπαζωμένη ακτή.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

- Στις 3 Μαρτίου 2010 αποχαιρέτησε τη ζωή ο Τάσος Πινάτζης, αδελφός της πρώην προέδρου του Συλλόγου Πέτρης Πινάτζη-Αννίνου. Όταν επισκεπτόταν την Αθήνα συμμετείχε με κέφι και ζωντάνεια σε όσες εκδηλώσεις τύχαινε να γίνοται στις ημέρες της διαμονής του εδώ και δημιουργούσε ευχάριστη παρέα. Στη σύζυγό του Κασσάνδρα, στα παιδιά του Νίκο και Κατερίνα, στην αδελφή του, την αγαπημένη μας Πέτρη, και στις ανιψιές του Άρτεμη και Αλέκα ευχόμαστε να μην τον ξεχάσουν ποτέ.

- Όλη η Αλεξανδρούπολη θρηνεί για την τραγική απώλεια δύο νέων παιδιών, του 24χρονου Πέτρου Μαντάκη και μιας 21χρονης από την Κομοτηνή, που χάθηκαν άδικα σε μετωπική σύγκρουση στον επικίνδυνο παράδρομο της Εγνατίας, μεταξύ του κόμβου Μάκρης και της γέφυρας Δικέλων, το απόγευμα της Κυριακής 21 Μαρτίου.

- Εκφράζουμε τη βαθύτατη λύπη στην αγαπητή φίλη Κατερίνα Ελευθεριάδου-Μαντάκη, μητέρα του Πέτρου, στον αδελφό του Φώτη, καθώς και στη θεία του Αλέκα Ελευθεριάδου, αγαπητό μέλος του Συλλόγου μας. Ας είναι καλά, να θυμούνται το δροσερό παλικάρι τους και ευχόμαστε οι μελλοντικές χαρές της ζωής τους να απαλύνουν τον πόνο τους.

ΚΟΙΤΑΖΟΝΤΑΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΙΣΩ

Παιδεία και παιδέμαρα

Γράφει ο Γιώργος Χατζηανδρέου

Ο πόλεμος τελείωσε [εμμονή κι αυτή με τον Ήρακλείτειο «πατέρα πάντων»... ίσως φταίνε κάποια βαθιά ψυχικά τραύματα παιδικής πλικίας] και άρχισε η επιστροφή από την τελευταία προσφυγιά.

1. Δημοτικό Σχολείο

Όσπου να ετοιμαστεί το κανονικό και αγαπημένο Α' Δημοτικό Σχολείο της γειτονιάς μας, κάναμε μαθήματα για λίγο καιρό (από τον Απρίλιο 1945), στις αίθουσες της Σχολής Καθολικών Καλογραϊών στο γνωστό Γαλλικό Σχολείο, στο σταυροδρόμι Ελ. Βενιζέλου και Μοσχονησίων. Είχε ευρύχωρες αίθουσες, θεατρική σκηνή και ανάλογο εξοπλισμό, αλλά εμείς δεν βλέπαμε την ώρα να φύγουμε.

Τα μαθήματα της Β' Δημοτικού, με την πανύψηλη κυρία Σέττα, που διακόπηκαν απότομα στις 28 Οκτωβρίου 1940, συνεχίστηκαν 54 μήνες μετά στην ΣΤ' τάξη με τον κύριο Παπαδόπουλο. Διευθυντής του σχολείου ήταν, προ και μετά το διάστημα αυτό, ο πατέρας της συμμαθήτριάς μας Σουλτ. Ηλιοπούλου. Όλοι οι δάσκαλοι κατέβαλλαν φιλότιμες προσπάθειες να τιθασεύσουν και επαναφέρουν σε κανονικές τάξεις το για χρόνια απομακρυσμένο από τα θρανία άτακτο και αγριεμένο παιδιομάνι, λόγω των ανωμάλων συνθηκών που προηγήθηκαν. Βιβλία; Έγινε γενική επιστράτευση των προπολεμικών Αναγνωστικών που διασώθηκαν καταχωνιασμένα σε σπίτια και βιβλιοπωλεία και διανεμήθηκαν, ενώ περνούσαν έναν ανογκαίο... εκσυγχρονισμό. Σ' όποιο κείμενο, ποίημα ή εικόνα αναφερόταν σε κάτι σχετικό με το καθεστώς I. Μεταξά, την 4η Αυγούστου, ΕΟΝ κ.λπ., έπρεπε να εξαφανισθεί. Ο... εξαγνισμός αυτός επιτεύ-

χθηκε με, όχι πάντα καλλιτεχνική, πλαστική χειρουργική αφαιρέσεως φύλλων ή συγκολλήσεως μεταξύ των με αλευρόκολλα όλων αυτών που περιείχαν τα αμαρτωλά κείμενα ή εικόνες. Τα γραφικά μας ήταν πενιχρότατα. Τετράδια ό, τι βρίσκαμε, μολύβια μαύρα ξύλινα που για να πετύχουμε σωστή μύτη, την μικραίναμε πολύ γρήγορα από τα αλλεπάλληλα σπασίματα κατά το ξύσιμο. Για να γράψουν τα μολύβια πιο έντονα συνηθίζαμε το σάλιωμα στο στόμα. Η συνήθεια αυτή, όταν ξεχνούσαμε ότι το μολύβι μας ήταν το σκληρό «μελανί» κόπιας, γινόταν αιτία για κωμικοτραγικές καταστάσεις, γιατί πέρα από τη πικρή γεύση πασαλειβόταν το στόμα από μελάνι. Τότε έγινε και η πρώτη επαφή γραφής με πένα και μελάνι.

Έτσι πέρασε το υπόλοιπο δίμηνο και φθάσαμε στο τέλος της σχολικής χρονιάς, πήραμε απολυτήρια και είχαμε μπροστά μας τις εισαγωγικές εξετάσεις για την Γ' τάξη του 8ταξίου Γυμνασίου, ουσιαστικά την πρώτη.

2. Γυμνάσιο(v)

Έτσι με το ν στη λήγουσα το πιο κατατρεγμένο και εξοβελισμένο γράμμα της γλώσσας μας, κι ας την λατρεύουμε σε όλες τις εκφάνσεις της, από την Ομηροαρχαία και Παπαδιαμαντο-καθαρεύουσα, στη δημοτικο-καθομιλούμενη μέχρι την Τσιφορο-Μαλβινέζικη, όχι όμως το ελληνοδιαβρωτικό γλωσσοστραπάτο των GREEKLICH. Λες και το Ν είναι ο φερετζές που κρύβει την γοητεία της δημοτικής, ενώ τ' αδέλφια μας οι Κύπριοι το βάζουν κατά κόρον ακόμη και εκεί που δεν χρειάζεται. Όταν όμως χρειάζεται ευφωνία, δηλαδή νοστιμιά λόγου, το επιστρατεύουμε υποκριτικά σαν το αποδιοπομπαίο επίσης, ολλ' απαραίτητο, αλλάτι που του φορτώνουμε την υπέρταση, ενώ κωφεύουμε και εθελοτυφλούμε στις πραγματικές αιτίες της.

Οι πρώτες κανονικές εισαγωγικές εξετάσεις του Γυμνασίου, αν και υποτυπώδεις, έγιναν τον Σεπτέμβριο του 1945. Εξεταστική Επιτροπή: η κα Μπάστα και δύο-τρεις άλλοι που δεν τους θυμάμαι. Πιθανώς οι Γιανακούρος, Πλαγιανάκος και Ανδρουλάκης. Όλοι οι υποψήφιοι γυμνασιόπαιδες, από 11 μέχρι και 16 ετών (από χάσιμο τάξεων λόγω κατοχής) καθόμασταν στριμωγμένοι 3-4 σε κάθε θρανίο σε μιά μεγάλη αίθουσα του ισογείου.

Βάσει καταλόγου καλούσαν τους προς εξέταση με



Η καλή μας καθηγήτρια Διονυσία Μπάστα

αλφαβητική σειρά να διαβάζουν ένα κείμενο καμιά δεκαριά σειρές και ν' απαντούν σε ερωτήσεις του τύπου «πώς λέγεται στην καθαρεύουσα;» (για διάφορα ζώα, πράγματα ή ρήματα). Όταν δεν απαντούσε ο εξεταζόμενος, η ερώτηση περνούσε στους υπόλοιπους χωρίς σειρά με ένα «ποιος ξέρει?» Με πέντε λέξεις λοιπόν: αλέκτωρ, όρνις, αλώπηξ, γαλή και φρέαρ (απαντήσεις σε αντίστοιχες ερωτήσεις) που ανέσυρα από τα εφόδια που μου έμειναν από το «Κρυφό Σχολείο της Κατοχής» του Παπαγιώργη Μανωλάκη στη Σαμοθράκη, πέρασα πολύ πριν έλθει η σειρά μου.

Έτσι κούρνιασε η κουκουβάγια για έξι χρόνια στα πηλίκια μας (τη χαρά του πιλοποιού Μεσιτίδη), περιστοιχισμένη από τα μπρούτζινα γράμματα Γ και Α και τον αριθμό μαθητολογίου του καθενός, ώστε να έχουμε εμφανή ταυτότητα. Όταν, στο δρόμο, συναντούσαμε κάποιον καθηγητή, έπρεπε να τον χαιρετήσουμε και με ένα ελαφρό σήκωμα του πηλικίου πιάνοντάς το από το γείσο. Τα κορίτσια αντίστοιχα είχαν κεντημένες κονκάρδες με τα Γ-Α και τους αριθμούς τους, ραφμένες στις ομοιόμορφες σκούρες μπλε ποδιές τους.

3. Ξεκίνημα και σκανδαλίες

Τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια η UNRRA και ο ΕΕΣ για υποστήριξη των παιδιών μετά τις στερήσεις του πολέμου προσέφεραν μουρουνέλαιο, σε εύληπτες σαν ρεβύθια χάντρες, και πρόγευμα με γάλα από σκόνη και σταφιδόψωμο, το γνωστό ως «αρτίδιο». Το παρασκευαστήριο του ροφήματος ήταν κάτω από ένα στέγαστρο σε ένα μικρό αίθριο του κτηρίου ακριβώς απέναντι από την κυρία είσοδο. Το ρόφημα-γάλα το παίρναμε με κύπελα απίστευτης ποικιλίας υλικών, μορφών και μεγεθών. Στο τέλος, πλυμένα τα εναποθέταμε επάνω στα εσωτερικά φαρδιά περβάζια των παραθύρων της τάξης. Τα «αρτίδια» ήταν ανάρπαστα στην αρχή. Μετά άρχισαν οι λεγόμενες «χορτασίλες» και από μία τυχαία αρχή γενικεύθηκε το βάψιμο των παπουτσιών, με αντίτιμο το σταφιδόψωμο, που μάζεψε όλα τα λουστράκια της πόλης μας στον αιλόγυρο του Γυμνασίου. Καινούργια, παλιά, μπαλωμένα και αμπάλωτα με τρύπιες σόλες παπούτσια, όλα άστραφταν από πάνω, για κάποιο διάστημα μέχρι να κοπεί η σχετική παροχή. Αν το μάτι πήγαινε πιο πάνω από τα γυαλισμένα παπούτσια, έβλεπε την πλήρη συμμόρφωση στις ενδυματολογικές επιταγές της εποχής. Το, από μεταποίηση του πατρικού, παντελόνι κατέλιγε σε πλατύ ρεβέρ και όσο ψήλωνε το παιδί μετατρεπόταν σε «γκολφ» με τη φούσκα πάνω από τον αστράγαλο, στη συνέχεια κάτω από το γόνατο και τέλος κοντοπαντέλον με κάλτσες προσκοπικές με ρεβέρ επάνω. Στο πολύ κρύο τις αντικαθιστούσαν χοντρές μάλλινες, τα λεγόμενα τσουράπια. Επίσης, το σακάκι εκ μεταποίησεως, που την μαρτυρούσε η μετανάστευση της επάνω τσέπης στο δεξί μέρος.



Τα κορίτσια; Επίσης, πειθαρχημένα στη μόδα.

Μεταποιημένο φουστάνι της μαμάς, κάτω από το γόνατο, και πλεκτή ζακετούλα επάνω, ενώ τα σκέπαζε όλα η ποδιά. Για το μάθημα της Γυμναστικής διέθεταν την... κομψότατη φαρισανή γαλάζια βράκα. Δεν είναι δυνατόν να γίνονται αναδρομές σε μεταποίησεις ρούχων και να προσπερασθεί η παροιμιώδης μεταμόρφωση του πανωφοριού, του πάντα χαμογελαστού και κεφάτου κιθαρωδού των εκδρομών μας Ιωσήφ (Πέπτο) Φονταίν.

Μια χειμωνιάτικη, λοιπόν, μέρα έρχεται ο συμμαθητής μας στο σχολείο με μιά μοντέρνα για την εποχή «βραχεία». Κάτι μας θύμιζε αλλά δεν παραλείψαμε να του ευχηθούμε «με γειά».

—Τι «με γειά» ρε παιδιά, το παλτό μου είναι κοντεμένο και άμα φθαρούν τα μανίκια, στην άλλη φάση θα γίνει «γιλέκο».

Το γελοί απ' το χιούμορ του έφερε την ερώτηση:

—Και μετά, Πέπο, μετά;

—Ε, μετά θα γίνει «τραγάσκω» και τέλος «καπνοσακούλα»!

Τέλεια η καριέρα του πανωφοριού. Έτσι ανεπιδίκτα διακωμωδούσαμε τις στερήσεις μας και κρατούσαμε το ηθικό μας ψηλά.

Την ίδια εποχή έφθασαν προς διανομή και κάποια δεματάκια με λίγη γραφική ύλη και ελαφρά εξαρτήματα ρουχισμού: κασκόλ-σκούφους-γάντια για αγόρια και κορίτσια που κατά τη διανομή τους έγιναν διάφορες ευτράπελες μπερδεψιές.

Τα αναγκαία βιβλία της «διδακτέας ύλης» ανύπαρκτα. Μόνο μερικά για την κάλυψη των αρχαίων βρέθηκαν για τον Λυσία, Ισοκράτη κ.λπ.





ΤΟΜΗ ΓΥΑΛΙΝΟΥ
ΜΕΛΑΝΟΔΟΧΕΙΟΥ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Αναγκαστικά λοιπόν, βασικό βοήθημα, μοναδικό θα έλεγα, ήταν το «Πρόχειρο», ένα τετράδιο με κίτρινα χωρίς γραφμές φύλλα, πάνω στο οποίο, κατά τις ικανότητές του ο καθένας, ακούγοντας την αργόρρυθμη παράδοση του καθηγητή, έβγαζε περιληψη και έγραφε βιαστικά καμιά δεκαπενταριά σειρές για κάθε ώρα διδασκαλίας. Όταν το θέμα ήταν δύσκολο και είχε λεπτοδιάκριτες έννοιες και ορισμούς, τότε την περιληψη υπαγόρευε ο καθηγητής. Η ωφέλιμη, αν και δυσκολοπίστευτη, πλευρά της... έλειψης ψηφιών ήταν όπι μαθαίναμε! Και αυτό συνέβαινε

γιατί αφ' ενός μεν η εντεταμένη προσοχή μας κατά την παράδοση, αφ' ετέρου δε η νοητική επεξεργασία εξαγωγής της περιληψης, είχαν σαν αποτέλεσμα μαζί με το γράψιμο στο «Πρόχειρο» να γράφεται και στο μυαλό μας. Έτσι, στις πρώτες τουλάχιστον τάξεις δεν είχαμε και πολλά πράγματα να διαβάζουμε και να μεταφέρουμε, ενώ τα γραφικά μας περιορίζονταν σε ένα-δύο μολύβια, ένα μαλακό μαύρο και ένα της κόπιας μελανί.



Στις εξετάσεις είχαμε επιπλέον ένα κονδυλοφόρο με πλατειά πένα «Χ» συνήθως ή πένα καλλιγραφίας, ένα «μελανοδοχείο ασφαλείας» συνήθως μέσα σε πάνινο ή πλεκτό σακουλάκι και το απαραίτητο στυπόχαρτο για το στέγνωμα του μελανιού.

Στο σπίτι, αν δεν υπήρχε στυπόχαρτο, το αντικαθιστούσε η στάχτη από την ξυλόσομπτα ή το μαγκάλι, ενώ στα γραφεία αποτελούσε χρηστικο-διακοσμητικό αντικείμενο, το γνωστό «ταμπόν». Στις εξετάσεις παίρναμε μαζί μας και ένα περιοδικό της εποχής για υπόστρωμα της κόλλας διαγωνισμού, ώστε να μη γράφουμε επάνω στις κατεστραμμένες ανώμαλες επιφάνειες των προπολεμικών θρανίων που είχαν διασωθεί.

Με τα περιοδικά ζεκίνονταν και οι πρώτες προσπάθειες εξαπάτησης των καθηγητών διά της μεθόδου της «αντιγραφής». Γράφοντας, δηλαδή, αυτά που θέλαμε με μελανί μολύβι, επάνω στις σκούρες επιφάνειες των εξωφύλλων (π.χ. μαλλιά ή ρούχα των εικονοζομένων) ώστε να είναι ευανάγνωστα στο υπό γωνίαν φως των παραθύρων, ενώ από τη θέση του επιπτηρητή πάνω από το θρανίο να μη φαίνωνται. Η πρωτόγονη αυτή μέθοδος αντιγραφής εξελίχθηκε ταχύτατα (ιδίως όταν έγινε αντιληπτή και απαγορεύθηκαν τα περιοδικά) σε στενές μακριές ταινίες χαρτιού που γράφαμε με συμπιεσμένα μικρά γραμματάκια και, για να κρύβεται στην παλάμη μας, προς αντιγραφή, τα τσακίζαμε σε μικρά πολύπτυχα ή, με κόλλημα των άκρων σε σπιρτόξυλα, τα κάναμε σαν μικρούς «παπύρους» που ξετυλίγονταν, με μονοχειρισμό, από το ένα και τυλίγονταν στο άλλο. Πιο πρόχειρες αντιγραφές γίνονταν είτε γράφοντας στο δέρμα του χεριού ή ποδιού ή σε χαρτονάκια που κρύβονταν στα μανίκια ή κάτω από κοντοπαντέλονα που, με το άφημα, ένα λαστιχάκι τα τραβούσε και τα εξαφάνιζε. Γινόταν βέβαια και το ταχυδακτυλουργικό μπταινόβγασμα του χαρτιού στις τσέπες, ή και η πολύ θρασεία αντιγραφή από, το ανοιχτό στα γόνατα, βιβλίο. Ομολογώ ότι σπάνια πήγα σε εξετάσεις χωρίς «παπυράκι» ή «πολύπτυχο» αλλά επίσης ομολογώ ότι ποτέ, μα ποτέ, δεν... αντέγραψα από τέτοιο βοήθημα, που, όπως φαίνεται, βοηθούσε... στη μάθηση κατά την προετοιμασία του, ενώ η ύπαρξή του στην τσέπη έδινε την απαραίτητη αυτοπεποίθηση.

Με το πέρασμα των χρόνων-τάξεων το σχεδόν καθημερινό δίωρο των Αρχαίων Ελληνικών (τότε και το Σάββατο ήταν εργάσιμη μέρα) έφερε στη ζωή μας τη Γραμματική και το Συντακτικό του Αχ. Τζαρτζάνου, το λεξικό των ομωνάλων ρημάτων του Ρώση, καθώς και βοηθητικά βιβλία των λοιπών μαθημάτων. Όσο συνερχόταν η Παιδεία και πληθαίνανε τα βιβλία-βιοθήματα, τόσο παράλληλα και σιγά-σιγά διολισθαίναμε σε μιά μορφή... παρανομίας. Τα «απόκρυφα» βιβλία των διαφόρων μεταφράσεων και αργότερα τα «λυσάρια» των μαθηματικών εμφανίσθηκαν στα σπίτια αρχικά και όταν... αποθραυσθήκαμε περισσότερο, στις αίθουσες των εξετάσεων.

Συνεχίζεται

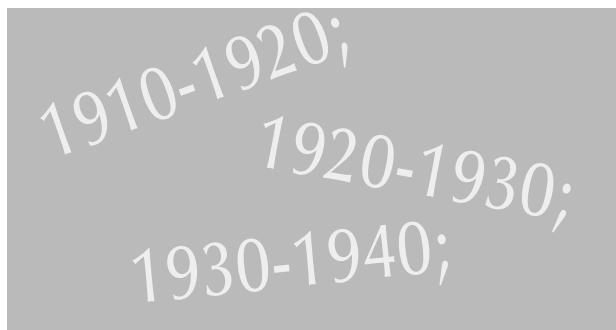


100 ΧΡΟΝΙΑ 1909-2009

ΜΙΚΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

Κείμενα - Σκέψεις - Φωτογραφίες

Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Μποτονάκη



ΟΙ ΣΥΜΜΑΘΗΤΕΣ

Διαβάζοντας το πολύ ενδιαφέρον και αγαπητό περιοδικό «Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ» που εκδίδει ο Σύλλογός σας, βλέπω ότι πολύ συχνά δημοσιεύετε περιγραφές και φωτογραφίες από συναντήσεις παλαιών συμμαθητών που γίνονται συνήθως την καλοκαιρινή περίοδο με την ευκαιρία των διακοπών και της επισκέψεως των συμπολιτών μας στην πόλη μας, οι οποίοι δεν κατοικούν πλέον στην Αλεξανδρούπολη.

Με το σημείωμα αυτό δεν θέλω να προσθέσω ακόμη μία τέτοια συνάντηση. Θέλω όμως να πω ότι οι πρώτοι διδάχαντες ήμασταν οι συμμαθητές και συμμαθήτριες από το μοναδικό τότε οκτατάξιο Γυμνάσιο που αποφοίτησαν το έτος 1949. Αυτοί αφού σπουδασαν, υπηρέτησαν στον στρατό ή και εργάστηκαν για λίγο ή πολύ αλλού, έμειναν στην Αλεξανδρούπολη, δημιούργησαν οικογένειες και επαγγελματικές δραστηριότητες και γενικώς αποτελέσαν ένα υγιές κομμάτι της κοινωνίας της πόλης μας. Πολλοί από αυτούς δεν ξεχνούσαν τη δύσκολη τότε μαθητική τους ζωής και μεσήλικες πλέον, συχνά-πυκνά συναντιόνταν σε κάποια ταβέρνα και γίνονταν πάλι παιδιά δεκαέξι και δεκαοκτώ χρόνων.

Σε μία τέτοια συνάντηση, τον Φεβρουάριο του 1977, που έγινε στο εστιατόριο του ξενοδοχείου **ΠΛΩΤΙΝΗ στα Λουτρά της Τραϊανούπολης**, κάποιος έριξε την ιδέα μια τέτοια συγκέντρωση να την κάνουμε πιο πανηγυρική και να καλέσουμε και ένα-δύο καθηγητές μας. Πρόγραμμα, μία ομάδα τριών-τεσσάρων από εμάς ανέλαβε τη διοργάνωση της συνάντησης, η οποία πραγματοποιήθηκε το βράδυ του Σαββάτου 9ης Ιουλίου 1977 στο Motel ASTIR, εδώ στην Αλεξανδρούπολη, με επίσημο προσκεκλημένο τον αείμνηστο φιλόλογο καθηγητή μας Μιχάλη Γιαννακούρο. Εδώ πρέπει να αναφέρω ότι μαζί με τον φιλόλογό μας καλέσαμε και τον τότε γυμναστή μας Φώτη Αλιφέρη, ο οποίος, αφού μας ευχαρίστησε για την πρόσκληση, λυπτάντων που λόγοι ανε-

ξάρητοι της θελήσεώς του δεν του επέτρεψαν να έρθει και ότι δεν μας επιστρέφει το εισιτήριο που του στελαμε, γιατί το εξαργύρωσε στην Ολυμπιακή και με τα χρήματα που πήρε αγόρασε δύο μπουκάλια κρασί και τα πίνει στην υγεία μας (ουδέν σχόλιον, για όσους γνώριζαν τον άνθρωπο).



Η συνεστίαση στον Αστέρα. Στο μέσον καθήμενος ο καθηγητής μας και δίπλα του η σύζυγός του και ο τότε δήμαρχος Λουκάς Νικολαΐδης.

Στη συγκέντρωση αυτή παρευρέθησαν 55 από τους 72, που αποφοιτήσαμε το 1949, συμμαθητές και συμμαθήτριες και το γεγονός σχολιάστηκε ευμενώς στην πόλη μας, με αποτέλεσμα να ασχοληθεί με επανειλημμένα δημοσιεύματα και ο τοπικός Τύπος «Ελεύθερη Θράκη», «Επαρχιακός Τύπος» και «Χρονικά του Έβρου».

Κλείνοντας το σημείωμα αυτό στέλνω και δύο φωτογραφίες που δείχνουν η πρώτη την συνεστίαση στον Αστέρα και η δεύτερη από την συγκέντρωση όταν ελήφθη η απόφαση.

Γιώργος Γιαννούτσος



Ο καθηγητής Μιχάλης Γιαννακούρος χαιρετά την κ. Μαρίκα Μούτλια-Καρυπίδου, πλαισιωμένος από πολλούς παλιούς μαθητές.

1950-1960

*Απολυτήριες εξετάσεις
του έτους 1951, υπό<sup>την επίβλεψη των
μαθηματικού Χαρ.
Σέργη.</sup>*

Διακρίνονται οι:

*A. Τσικούρας,
Φοίβος Μάλαμας,*

Σ. Σπυριδόπουλος, Βασίλης Σαραφιανός,

Γ. Χατζηανδρέου, Νίκος Μασούρας, A. Γαρνφαλλίδης,

K. Μπάστας, Θάνος Ρούμπος, Εύα Παπαδοπούλου (Κόμη)

και M. Κοντογιάννη.

(Φωτ. αρχείο Βασίλη Σαραφιανού)



*1953. Η ηρωική τάξη
του Τώνη, του Κώστα,
του Πότη, του
Γιώργου, του Τάσου,
του Λευτέρη, του
Μίμη, του Απόστολη
και άλλων ηρώων...
τα παιδιά των
Αλιφέρη και των
Πατεράκη...*



*1954. Η χορωδία των
Γυμνασίου μας σε
σχολική εορτή. Στο
μέσον η καθηγήτρια
μουσικής Γαβριά.*

Σονταρές (όχι μόνο Θρακιώτικες)

Επιμέλεια: Στρατούλα Κουκουρόκην

ΜΗΛΟΠΙΤΑ (του 1970)

Υλικά:

- 1 φλιτζάνι βούτυρο
- 3 φλιτζάνια αλεύρι (περίπου)
- 1 μπέικιν
- 1 φλιτζάνι γάλα κρέμα
- 2 αυγά
- 1 κουταλάκι κανελογαρύφαλλα
- λίγο αλάτι
- 3-4 μήλα σε ροδέλες πασπαλισμένες με ζάχαρη και κανελογαρύφαλλα
- λίγα κομμένα καρύδια

Εκτέλεση:

Ετοιμάζουμε τη ζύμη και τη χωρίζουμε σε δύο μέρη. Βάζουμε τη μισή ζύμη στο ταψί, τοποθετούμε μετά τις κομμένες ροδέλες και στη συνέχεια ρίχνουμε την υπόλοιπη μισή ζύμη. Επάνω από το ζυμάρι τρίβουμε στον τρίφτη ένα μήλο με κανελογαρύφαλλα και ζάχαρη.

Το ψήνουμε 1 1/2 ώρα σε ταψί No 28, σε θερμοκρασία 200°. Μετά το ψήσιμο πασπαλίζουμε με άχνη ζάχαρη.

ΠΙΤΣΑ (εύκολη και νόστιμη)

Υλικά για τη ζύμη:

- Λίγη μαγιά (20 γρ. περίπου)
- 1 κιλό αλεύρι σκληρό (περίπου)
- 2 κουταλιές σούπας λάδι
- 2 κουταλιές σούπας γάλα
- λίγο αλάτι

Υλικά για τη γέμιση:

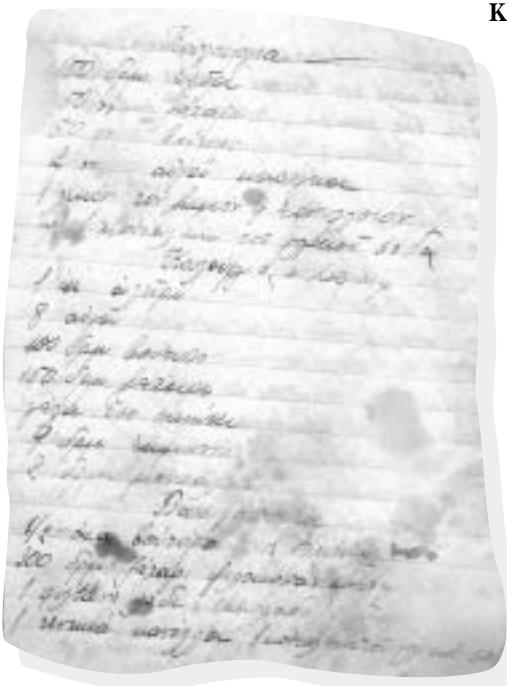
Σάλτσα ντομάτας άβραστη

Μέσα στη σάλτσα προσθέτουμε λίγο πιπέρι, γλυκάνισο, αλάτι, βασιλικό, ψιλοκομμένα κρεμύδι και πιπεριά και γερμανικό τυρί (γκούντα).

Επάνω στη σάλτσα προσθέτουμε υλικά της αρεοκείας μας, όπως τυρί, ζαμπόν, μπέικον, λουκάνικα, μανιτάρια, πιπεριές, ελιές κ.ά.

Εκτέλεση:

Ετοιμάζουμε τη ζύμη και την ανοίγουμε σε φύλλο. Προσθέτουμε τα υλικά ξεκινώντας από τη σάλτσα. Ψήνουμε σε προθερμασμένο φούρνο, στη μεσαία σχάρα, για 20 λεπτά, στους 300°.



ΚΕΪΚ ΑΜΒΟΥΡΓΟΥ (του 1960)

Υλικά:

- 2 ποτήρια αλεύρι
- 1 ποτήρι ζάχαρη και 1 δάκτυλο ακόμη
- 1 ποτήρι βούτυρο και 1 δάκτυλο ακόμη
- 4 αυγά
- 1 ποτηράκι λικέρ
- 1/4 κουτάλι γλυκού σόδα ή 1 κουταλάκι μπέικιν
- φλούδα ενός λεμονιού τριμμένη
- 1 πλάκα σοκολάτα κουβερτούρα σε κομμάτια και 40 γραμ. αμύγδαλα ασπρισμένα και κομμένα τα ρίχνουμε επάνω στη ζύμη αφού την αδειάσουμε σε ένα ταψάκι No 28.

Για το σιρόπι

- 1 1/2 ποτήρι ζάχαρη
- 1 1/2 ποτήρι νερό

Μετά το ψήσιμο περιχύνουμε το κέικ με ζεστό το σιρόπι.

ΚΕΪΚ ΜΠΑΝΑΝΑΣ (του 1970)

Υλικά:

- 175 γραμ. βιτάμ
- 225 γραμ. ζάχαρη ή 1 1/2 φλιτζάνι
- 2 μεγάλες ώριμες μπανάνες
- 1 βανίλια
- 275 γραμ. αλεύρι ή 2 3/4 φλιτζάνια
- 2 1/2 κουταλ. μπέικιν
- 2 αυγά
- λίγο αλάτι
- 1 σοκολάτα υγείας κομμένη σε μικρά κομματάκια

Το ψήνουμε σε μακρόστενη φόρμα 32 πόντων για 1 ώρα.

Σημείωση: Και στα δύο κέικ χτυπάμε τα υλικά όπως σε κάθε κέικ, με τελευταίο το αλεύρι.

ΕΠΙΛΟΓΕΣ από τον Τύπο της Αλεξανδρούπολης

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

12.1.10 Αντιδράσεις για την επιχορήγηση του ΕΘΝΙΚΟΥ από τα ΧΡΥΣΩΡΥΧΕΙΑ ΘΡΑΚΗΣ Α.Ε. Τη σύσταση επιτροπής, αποτελούμενη από τους Νομαρχιακούς Συμβούλους Μιχάλη Πιτιακούδη και Ελένη Δημούδη, που θα έρθει σε επαφή με όλους τους φορείς της Αλεξανδρούπολης που εναντιώνονται στα Χρυσωρυχεία προκάλεσε η απόφαση της Ομάδας Βόλεϊ «Εθνικός Αλεξανδρούπολης» να αποδεχθεί επιχορήγηση από την εταιρεία «Χρυσωρυχεία Θράκης». Οι παίκτες ήδη φορούν φανέλες με το λογότυπο της εταιρείας «Χρυσωρυχεία Θράκης Α.Ε.».

4.2.10 Μείζον το πρόβλημα... Σε μείζον πρόβλημα εξελίσσεται, όπως όλα δείχνουν, η εναπόθεση των απορριμμάτων στην ευρύτερη περιοχή της Αλεξανδρούπολης, αφού κατόπιν καταγγελιών από πολίτες, τα συνεργεία της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος έκαναν τους απαραίτητους ελέγχους με απογοητευτικά αποτελέσματα. Λ. Κιτσικίδης: «Οι μπαζότοποι της Παλαγίας και της Χιλής έχουν κλείσει και έχουν περιφραχθεί, όπως και το παλιό λατομείο της Μάκρης, αλλά παρά την αστυνόμευση κάποιοι πετούν τα σκουπίδια τους ακόμη εκεί».

9.2.10 Η Αλεξανδρούπολη απαντά στις προκλήσεις της νέας εποχής. Τη σύνταξη μελέτης για τη δημιουργία Διεθνούς Τριπολικού Εμπορευματικού και Διαμετακομιστικού Κέντρου Συνδυασμένων Μεταφορών ανέθεσε ο Δήμος Αλεξανδρούπολης στην Αναπτυξιακή Ροδόπης, υπογράφοντας σχετική προγραμματική σύνταξη. Το έργο έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ, στο οποίο έχει ήδη υποβληθεί η πρώτη φάση. Το Κέντρο θα κατασκευαστεί στην περιοχή Μαΐστρου, η οποία συγκεντρώνει σημαντικά πλεονεκτήματα, όπως άμεση πρόσβαση στο αεροδρόμιο, στο λιμάνι, στο σιδηροδρομικό δίκτυο, αλλά και στον οδικό άξονα της Εγνατίας.

24.2.10 Καταστροφή... σε πανίδα και χλωρίδα. Για οικολογική καταστροφή

από τις πλημμύρες στη χλωρίδα και πανίδα του Δέλτα του Έβρου κάνει λόγο ο Αγροτικός Σύλλογος Φερών, αποδίδοντάς την στην απόφαση διάνοιξης τομής στο ανάχωμα της περιοχής, από την οποία προκλήθηκε πλημμύρα σε 60.000 στρέμματα της περιοχής.

8.3.10 Μήπως βρισκόμαστε στο ΤΕΞΑΣ... 9.230 ευρώ ήταν η λεία του ένοπλου δράστη που εισέβαλε το πρωί της Δευτέρας στο υποκατάστημα της Aspis Bank επί της Λεωφόρου Δημοκρατίας στην Αλεξανδρούπολη. Αν και η κινητοποίηση των αρχών ήταν άμεση, ο δράστης ακόμη αναζητείται.

11.3.10 Ταφικός τύμβος Ιτέας Ν. Έβρου. Ο τύμβος απεκαλύφθη τον Δεκέμβριο του 2008 όταν ο Δ.Ν., κάτοικος Ιτέας, κατά την άροση του αγρού του μεταξύ των οικισμών Ιτέας και Αρδανίου του δήμου Φερών ανέσυρε τμήμα λιθοπλίνθου από την οροφή του θαλάμου ενός κτιστού αρχαίου τάφου. Η ταφική πλάκα φέρει την επιγραφή ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ ΑΠΟΛΛΟΦΑΝΕΙΟΣ ΜΗΤΡΙ ΠΑΤΡΩΙΑ και προφανώς εκεί βρίσκεται σε δεύτερη χρήση. Στην ευρύτερη περιοχή έχουν εντοπισθεί και άλλοι τάφοι κυρίως ρωμαϊκών χρόνων και τα ευρήματά τους υπάρχουν σήμερα στο Αρχαιολογικό Μουσείο Κομοτηνής.

19.3.10 Ατελής η εκβάθυνση λόγω... κωλυμάτων. Η τεχνική εταιρεία ΕΛΤΕΡ Α.Τ.Ε., ανάδοχος του έργου «Εκβάθυνση λιμενολεκάνης και εκσκαφή διαύλου λιμένα Αλεξανδρούπολης», ενημέρωσε την τοπική κοινωνία για τα θέματα και προβλήματα που απασχολούν το έργο και καθυστερούν την ολοκλήρωσή του.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΘΡΑΚΗ

9.1.10 7 Θρακιώτες στο Παγκόσμιο Φεστιβάλ Πολεμικών Τεχνών το οποίο θα πραγματοποιηθεί στις 27 Μαρτίου 2010 στο κλειστό γήπεδο του BERCY (Παρίσι) της Γαλλίας. Για πρώτη φορά μετέχουν Σύλλογοι από Κομοτηνή και Αλεξανδρούπολη.

21.1.10 Ερημώνει από διασκέδαση η παραλιακή λεωφόρος. Τα υψηλά

μισθώματα αλλά και η οικονομική κρίση οδήγησαν σε λουκέτο πολλά καταστήματα. Εικόνες εγκατάλειψης στην κατ' εξοχήν τουριστική περιοχή της Αλεξανδρούπολης, που κάποτε έσφυζε από ζωή.

2.2.10 Σε ανοδική τροχιά η Συνεταιριστική Τράπεζα του Έβρου. Με θετικό πρόσημο όλα τα οικονομικά μεγέθη της Τράπεζας. Στόχος η μετατροπή της σε «Τράπεζα ΘΡΑΚΗΣ».

3.2.10 200.000 αντίτυπα από το DVD των Σαρακατσάνων της Θράκης έχουν ήδη διατεθεί σε όλο τον κόσμο. Το ανακοίνωσε ο Πρόεδρος του Συλλόγου Γιώργος Νάκος στη διάρκεια του ετήσιου χορού τους το Σάββατο 30 Ιανουαρίου.

4.2.10 Έτοιμο για λειτουργία το Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών. Προβλέπεται να καλύψει ολόκληρο τον Έβρο με την έναρξη της ανακύκλωσης και της διαχείρισης των σκουπιδιών.

20.2.10 Επιτραπέζια Αντισφαίριση. Τη 2η πανελλήνια θέση κατέκτησε το 3ο Γενικό Λύκειο Αλεξανδρούπολης (ομάδες αγοριών και κοριτσιών).

27.2.10 Η αξιοποίηση της γεωθερμίας στο Νομό Έβρου απαιτεί απλοποίηση της νομοθεσίας. Αναφορά της βουλευτού Έβρου κ. Ελένης Τσιαούση προς την υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

ΓΝΩΜΗ

13.3.10 Ζητείται παιδίατρος για τη Σαμοθράκη. Η έλλειψη της βασικής ειδικότητας για τη ζωή των κατοίκων «δικτύωσε» πέντε νησιά της χώρας (Σαμοθράκη, Αλόνησος, Σκόπελος, Πάτμος και Ιθάκη) που με κοινό υπόμνημά τους προς το υπουργείο Υγείας ζητούν τα αυτονότητα.

18.3.10 Πρωτιά και πάλι για το ελαιοτριβείο «Κύκλωπας» της Μάκρης. «Εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο με χρυσή πανελλαδική διάκριση». «Θα συνεχίσουμε τη σκληρή δουλειά», δηλώνει στη «Γνώμη» η γεωπόνος του ελαιοτριβείου κ. Βάλια Κελλίδου.

18.3.10 Τη διακοπή της μισθοδοσίας του ζητά ο Μητροπολίτης Αλεξανδρουπόλεως κ. Άνθιμος μετά τη σχε-

τική απόφαση και του Μητροπολίτη Μεσογαίας Νικολάου. «Η φορολογία των μητροπόλεων μας θα αποβεί σε βάρος του λαού μας», υποστηρίζει ο Σεβασμιώτατος.

24.3.10 Μετακομίζουν Τεχνική Υπηρεσία και Πολεοδομία του Δήμου Αλεξανδρούπολης σε νέα γραφεία στον 1ο και 2ο όροφο της Αγροτικής Τράπεζας. Ενστάσεις της αντιπολίτευσης για το ποσό ενοικίασης που θα καταβάλλεται μηνιαίως και προτάσεις για εξεύρεση άλλης λύσης.

24.3.10 Τοποθετήθηκε ο πρώτος κάδος κομποστοποίησης στην Αλεξανδρούπολη. Η χωρητικότητά του φτάνει την ποσότητα σκουπιδιών ενός απορριμματοφόρου. Ο κάδος λιπαίνεται και απολυμαίνεται μόνος του με ειδικά υγρά που τοποθετούνται από πριν στο μηχανισμό. Πρωτοπόροι στην εφαρμογή αυτή ήταν ο Δήμος Γλυφάδας στην Αθήνα, η Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ρεθύμνου Κρήτης και από χθες και η Αλεξανδρούπολη.

ΠΟΛΙΤΗΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

3.2.10 Ο Έβρος και η Θράκη δηλώνουν με περηφάνια σύμμαχοι των Special Olympics. Αθρόα συνέλευση κόσμου σημειώθηκε στην εκδήλωση με σκοπό την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση του κόσμου για το κίνημα των Special Olympics, που διοργάνωσε η Νομαρχία Έβρου την Παρασκευή 29 Ιανουαρίου 2010. Κεντρική ομιλήτρια ήταν η Πρόεδρος των Special Olympics κ. Γιάννα Δεσποτοπούλου. Η Αλεξανδρούπολη είναι η πρώτη πόλη στη Βόρεια Ελλάδα που δήλωσε να γίνει «Πόλις - Αμφιτρύων».

3.2.10 Εσωτερική υπόθεση η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης. Την υπαγωγή των θεμάτων της μειονότητας της Θράκης από το υπουργείο Εξωτερικών στο Εσωτερικών περιλαμβάνει πρόταση που έχει ήδη κατατεθεί στον πρωθυπουργό, με την οποία συμφωνούν όσοι πιστεύουν ότι «δεν μπορεί η μειονότητα να παραμένει για πάντα όμηρος των ελληνοτουρκικών σχέσεων».

3.3.10 «Χωρίς Σύνορα», η νέα ποιητική συλλογή του Θόδωρου Μουσίκα. Την Κυριακή 21.2.2010 σε ένα κατάμευστο από ακροατήριο Δημοτικό Αμφιθέατρο και με τη συμμετοχή πολ-



Ο ρομποτικός κάδος απορριμμάτων της Αλεξανδρούπολης.

λών μαθητών έγινε η παρουσίαση της νέας ποιητικής συλλογής «Χωρίς Σύνορα» του εκπαιδευτικού και ποιητή Θεόδωρου Μουσίκα.

ΠΥΡΣΟΣ

12.1.10 Συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Φιλιππούπολης. Σχέσεις συνεργασίας, όχι μόνο στο πλαίσιο της επιστημονικής κοινότητας και αντίληψης, αλλά και σε ανθρώπινο και φιλικό επίπεδο, κτίζουν εδώ και χρόνια το Ιατρικό Πανεπιστήμιο Φιλιππούπολης της Βουλγαρίας με το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.

2.3.10 Από Ι Μαρτίου εφαρμόζεται η ελεγχόμενη στάθμευση στο κέντρο της πόλης μας. Κάρτες στάθμευσης στα περίπτερα της πόλης. Για πληροφορίες στο 25510 64171.

9.3.10 Το πλαγκτόν «απειλεί» την αλιεία. Τεράστια είναι η οικονομική καταστροφή που υπέστησαν οι ψαράδες της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, εξαιτίας του καφέ πλαγκτόν που έκανε την εμφάνισή του στη θάλασσα. Στο νομό της Καβάλας η θάλασσα έγινε καφέ, ενώ στην περιοχή της Κεραμωτής, στεριά και θάλασσα φαίνεται να έχουν γίνει ένα.

16.3.10 Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Δήμου Αλεξανδρούπολης. Θα μεταστεγαστεί σε κτήριο που ανακατασκευάστηκε στα εργατικά της Αγίου Δημητρίου.

Μνήμες & πρόσωπα



Πρωινή αναφορά των προσκόπων στις 17/8/1947. Διακρίνονται οι: Χαλεπής, Δρακόπουλος, Γιαννούσης, Κουρουτζίδης, Ντομπρούδης, Δήλιας, Μαυρίδης.
(φωτ. αρχείο Αθαν. Κουρουτζίδη)

*Η σελίδα αυτή είναι μια πρόσκληση-πρόκληση.
Στείλτε μας φωτογραφίες από το οικογενειακό σας αρχείο, σε ενότητες (π.χ. σχολική ζωή, εκδρομές, σημαντικά γεγονότα της κοινωνικής και πνευματικής ζωής της πόλης κ.ά.).
Οι φωτογραφίες γράφουν ιστορία.
Το θέμα της επόμενης θα είναι “Γιορτή του κρασιού”.*

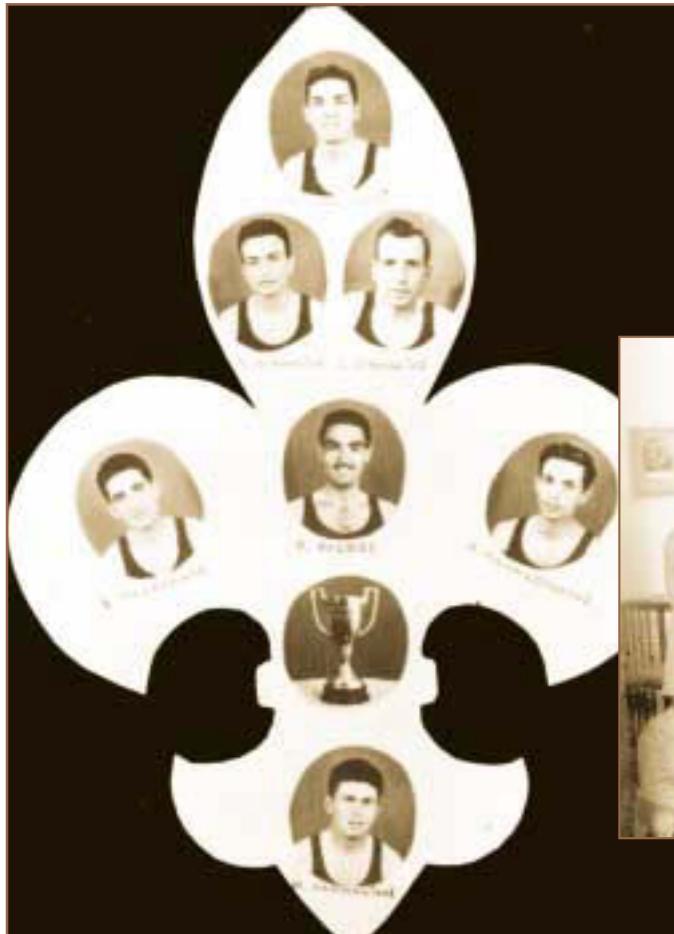
Επιμέλεια: Π. Τσιακίρης



Από την παρέλαση της 14ης Μαΐου 1948
(φωτ. αρχείο Αθαν. Κουρουτζίδη)



Από την παρέλαση της 25ης Μαρτίου 1948
(φωτ. αρχείο Αθαν. Κουρουτζίδη)



1957. Πρωτάθλημα μπάσκετ: το τριφύλι συνθέτουν, από την κορυφή προς τη βάση, οι: Γ. Μηνόπουλος, Κ. Διαμαντής, Δημ. Διαμαντής, Σταύρος Παλακίδης, Παν. Κλώθος, Δ. Παπαδόπουλος, Μ. Καμπάνταης (φωτ. Κ. Διαμαντής)



Απρίλιος 1956. Βραδυνή γιορτή του 1ου και 2ου Συστήματος Προσκόπων.
Διακρίνονται επάνω: οι αδελφοί Ορδουμποζάνη, ο Παύλος Γερασίδης και Μιχ. Γιούλας. Στη μεσαία σειρά: όρθιοι οι Άλ. Τσακίρης, Άλ. Ζαχρίδης, Κυρ. Τσακίρης. Καθιστοί: Σταύρος Ζαφειρόπουλος και Αθ. Γκόγκος (με πολιτικά), Σωτήρης Βεργόπουλος κ.ά.
(φωτ. αρχείο Σταύρος Ζαφειρόπουλος)

1947. Ο τότε διάδοχος Παύλος φωτογραφίζεται με τα Λυκόπουλα μπροστά από το Φάρο.





ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΦΥΧΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΥΓΓΡΟΥ 137 (5ος όροφος) - Τ.Κ. 171 21 Ν. ΣΜΥΡΝΗ - ΤΗΛ. 210 3215354